

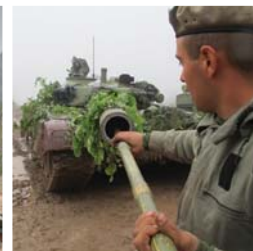
ОДБРАНА

Година VIII ■ Број 161 ■ 1. јун 2012. ■ цена 100 динара ■ 1,20 евра

Међународни дан мировних мисија УН – 29. мај

ОД СИНАЈА ДО УГАНДЕ

17 конгрес Балканског комитета војне медицине

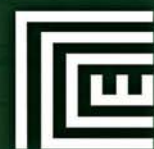

ИЗЛОЖБА СЛИКА САВЕ ШУМАНОВИЋА

ПОСЛЕДЊА ДЕЦЕНИЈА

18. МАЈ - 23. ЈУН 2012.
ВЕЛИКА ГАЛЕРИЈА ДОМА ВОЈСКЕ СРБИЈЕ

Prekomandujte se u svoj stan

SUBVENCIONISANI STAMBENI KREDITI ZA PROFESIONALNA VOJNA LICA

Iznos kredita (u evrima): minimalno 10.000, maksimalno 100.000

Učešće države: 14% do 25% od kupoprodajne cene nekretnine, tj. traženog iznosa kredita koji se obezbeđuje iz budžeta Republike Srbije

Učešće klijenta: 0% do 6% u zavisnosti od učešća države

Nominalna kamatna stopa: na kredit banke 3,5% + šestomesečni EURIBOR, na kredit države 0,10%

EKS: na kredit banke 5,27%, na kredit države 0,10% (EKS obračunat na dan 27.03.2012. na iznosu od 50.000 evra)

Reprezentativni primer troškova koji prate odobrenje kredita u vrednosti od 30.000 evra

- Menica: 50 dinara
- Osnovni izveštaj Kreditnog biroa: 205 dinara
- Overa založne izjave: 550 dinara
- Osiguranje nepokretnosti - godišnje: 40 evra, u dinarskoj protivvrednosti
- Osiguranje života - godišnje: 100 evra, u dinarskoj protivvrednosti
- Izdavanje lista nepokretnosti: 10 evra, u dinarskoj protivvrednosti
- Procena vrednosti nepokretnosti: 100 evra, u dinarskoj protivvrednosti
- Trošak NKOSK (premija osiguranja 1,75% + obrada zahteva 30 evra): 555 evra, u dinarskoj protivvrednosti
- Upis hipoteke: 8.000 dinara + 60 evra, u dinarskoj protivvrednosti

Administrativni trošak odobravanja kredita: 0,5% od iznosa kredita

Za personalizovanu ponudu kontaktirajte ličnog bankara ili pozovite **korisnički centar 011 30 11 555.**
www.societegenerale.rs

JER IGRAMO U ISTOM TIMU

**SOCIETE GENERALE
SRBIJA**

35
GODINA
U SRBIJI

Subvencionisani stambeni krediti - Kamatna stopa je promenljiva i sastoji se od referentne kamatne stope - šestomesečnog EURIBOR-a, kao promenljivog dela, i marže Banke, kao fiksnog dela, u skladu sa Tarifom Banke. Promenljiva kamatna stopa se prilagođava, svakog prvog radnog dana u mesecu za tekući mesec, u skladu sa promenama referentne kamatne stope koja za mesec maj 2012. godine iznosi 1,013% godišnje.

„Одбрана“ наставља традицију „Рајника“, првог војног листа у Србији, који је изашао 24. јануара 1879.

Издавач

Медија центар „ОДБРАНА“
Београд, Браће Југовића 19
medijacentar@mod.gov.rs

Директор

Славољуб М. Марковић, потпуковник

Главни и одговорни уредник

мр Раденко Мутавцић

Заменик главног уредника

Владимир Почуч, мајор

Уредници

Мира Шведић, Душан Глишић, Славица Лужник

Новинари

Сања Анђелковић

Мирјана Боровина, потпоручница

Владимир Вјештић

Биљана Миљић

Стални сарадници

Станислав Арсић, др Себастиан Балаш,
мр Славиша Влачић, Милосав Ц. Ђорђевић,
Владица Крстић, др Милан Мијалковски,
мр Зоран Миладиновић, мр Миљан Милкић,
Кршман Милошевић, Никола Остојић,
Никола Оташ, Иштван Пољанац,
Будимир М. Попадић, Влада Ристић

Дизајн и прелом

Енес Међедовић (ликковни уредник),
Станислава Струњаш, Бранко Сиљевски,
Марија Марић и Слободан Михаиловић
(технички уредници)

Фотографија

Душка Стефановић (уредница),
Горан Станковић, Јово Мамула,
Даримир Банда, Стефана Савић (фоторепортери)

Језички редактор

Слађана Мирчевски

Коректор

Слађана Грба

Секретар редакције

Вера Бјеловук

Документација

Радован Поповић (фото-центар)

ТЕЛЕФОНИ

Директор 3241-258; 23-809

Главни и одговорни уредник 3241-257; 23-808

Секретар редакције 3201-809; 23-079

Прелом 3240-019; 23-583

Маркетинг 3241-026; 3201-765; 23-765

Претплата 3241-009; 3201-995; 23-995

ТЕЛЕФАКС 3241-363

АДРЕСА

11000 Београд, Браће Југовића 19

odbrana@mod.gov.rs

redakcija@odbrana.mod.gov.rs

www.odbrana.mod.gov.rs

Жиро-рачун

840-312849-56 МЦ „Одбрана“

Претплата

За припаднике МО и Војске Србије преко РСЦ
месечно 160 динара. За претплатнике преко
Поштанске штедионице месечно 180 динара.

Штампа „ПОЛИТИКА“ АД, Београд,

Македонска 29

ISSN 1452-2160

Магазин излази сваког 1. и 15. у месецу

„Одбрана“ је члан
Европског удружења
војних новинара

БРОЈ 161

НА НАСЛОВНОЈ СТРАНИ

Припадници Војске Србије
у мировној мисији на Кипру

Снимио Даримир БАНДА

САДРЖАЈ

У ФОКУСУ

6 17. конгрес Балканског комитета
војне медицине

УНАПРЕЂЕЊЕ РЕГИОНАЛНЕ САРАДЊЕ

10 Заменик начелника Генералштаба оружаних
снага Румуније посетио Србију

ТРАДИЦИЈА И МЕЂУСОБНО ПОВЕРЕЊЕ

12 Светски дан сестринства

ПРАЗНИК ДАМА У БЕЛИМ УНИФОРМАМА

ИНТЕРВЈУ

16 Пуковник Зоран Спасојевић, директор Дирекције
за стандардизацију, кодификацију и метрологију

ПУТ БЕЗ ЛУТАЊА

ТЕМА

22 Ново Правило службе Војске Србије

ОКВИР ЗА СЛИКУ МОДЕРНЕ ВОЈСКЕ

Професионализација Војске, увођење верске службе, учешће у мултинационалним операцијама, повећан број жена у систему одбране, те бројне организацијско-формацијске промене војних састава и прилагођавање прописа савременим друштвеним токовима, условили су измене једног од најважнијих прописа у војној организацији – Правила службе

26 Ресторан у згради Сектора за материјалне
ресурсе

ПО УКУСУ ПРОФЕСИОНАЛЦА

Масивне дрвене столове и старински терацо под некадашње војничке мензе, у којој су пре Другог светског рата обједовали краљеви гардисти, заменили су модерно уређен простор, пријатан амбијент, квалитетна услуга и велики избор јела

Специјални прилог

Југословенска војска на Синају

ОДБРАНА

28 Други речни одред
ОБУКА НА ВОДИ

56 Артиљеријска гађања на *Пасуљанским*
ливадама

ПЛОТУНИ ДИВИЗИОНА

Вежбу Мешовите артиљеријске бригаде пратио је и оцењивао евалуациони тим и ово је прва евалуација јединице ранга дивизиона-батаљона у Војсци Србије

РАЗГОВОР С ПОВОДОМ

64 Потпуковник Блажо Радовић, аутор
монографије *Моћ и немоћ преговарања*

СРЕДСТВО ДОБРЕ НАМЕРЕ

КУЛТУРА

68 Изложба слика Саве Шумановића
у Дому Војске

ПОСЛЕДЊА ДЕЦЕНИЈА

Поставку чини 45 дела која су настала у Шиду, после уметничког вишегодишњег боравка и рада у Паризу, а доминирају пејзаж и акт

СПОРТ

67 РЕЗУЛТАТИ СПОРТСКИХ ПРВЕНСТАВА
У ВОЈСЦИ СРБИЈЕ

реч уредника

Миротворци

5

На обележавању Дана мировних мисија Уједињених нација – 29. маја, у 17 мисија на четири континента у свечаном строју стајало је близу 85.000 војника и 14.500 лицајаца из 117 земаља.

Међу њима је и 68 припадника Војске Србије, распоређених у седам операција које обезбеђују мир – Конгу, Либерiji, Обали Слоноваче, Кипру, Либану, Сомалији и Уганди. Највише их је на Кипру, 46, где је у контингенту Војске Србије најбројнији пешадијски вод са 37 припадника.

Последњих година овај међународни празник обележава се у знаку једне поруке, а 2012. то је – глобално партнерство. Србија, у том широком фронту, у приправности има више од 500 припадника, обучених и мотивисаних да дају допринос мировним напорима, настављајући традицију учешћа српских војника у строју „плавих шлемова“ од 1956. и ангажовања ЈНА у мисији УН на Синају. У 22 ротације, до 1967. године, у њој је учествовало 14.265 припадника.

О тој мисији у овом броју објављујемо специјални прилог, поводом међународног празника посвећеног миру, сећању на скоро 3.000 оних који су дали живот за највећу вредност коју свет дели, празника који слави храброст и високи професионализам људи који настављају традицију започету 1948. године, првом од 66 мисија колико их је Савет безбедности УН до сада покренуо.

Актуелне мировне операције подржане су снажном логистиком у којој је 46 авиона и 147 хеликоптера, 12 бродова, више од 33.000 разних возила, 22 болнице и 252 здравствене установе.

Управо у области војног здравства Србија има највећи успех у данашњим мисијама. Успешно је окончано учешће медицинских тимова у војној болници у Чаду, у Конгу се наставља смењивање медицинских тимова за евакуацију ваздушним путем, а од недавно је један наш лекар у мисији Европске уније у Уганди.

Војно здравство Србије ових дана оправдало је још једно поверење – успешним организовањем седамнаестог по реду конгреса Балканског комитета војне медицине, коме је Београд први пут био домаћин. Разматран је развој војномедицинске сарадње земаља ове асоцијације, основане 1995. године, едукација војног особља, регионални пројекти и развој војномедицинских капацитета за помоћ током природних и других катастрофа у земљама чланицама – Бугарској, Грчкој, Румунији, Турској, Албанији и Србији.

Захваљујући интензивној војној сарадњи током последњих година, Србија је од земље кандидата и придруженог члана Балканског комитета војне медицине, постала пуноправни члан ове регионалне иницијативе. ■

Раденко МУТАВЦИЋ

17. конгрес Балканског

унапређење

Седмнаести конгрес Балканског комитета војне медицине, на коме је представљено око 250 радова о достигнућима у различитим областима савремене медицине, одржава се у Београду од 29. маја до 1. јуна

Конгрес Балканског комитета војне медицине (БКВМ) отворио је министар одбране Драган Шутановац, наглашавајући значај иницијативе БКВМ за будућност региона.

– Конгрес окупља највеће стручњаке различитих специјалности војне медицине, који том приликом размењују знања и искуства и уче једни од других, и упра-

РЕГИОНАЛНЕ САРАДЊЕ

во у томе је највећи значај и Балканског комитета и овог сусрета – рекао је министар одбране, истичући значај процеса сарадње у региону на путу ка европским интеграцијама, чији је циљ – чланство у Европској унији и стварање модерних европских држава – заједнички.

Министар Шутановац је рекао да је војна медицина област по којој је наш регион постао познат, јер је несрећно искуство деведесетих направило светске стручњаке од војних лекара, сестара и медицинских техничара, који су своје знање и способности показали и показују у мировним мисијама широм света.

– То је наша предност, наш спецификум, и настављајући учење, унапређење и заједничку праксу, ми се заиста можемо наметнути у свету као регион и држава из чије ће експертизе учити медицинске службе највећих војски на свету.

Министар одбране је подсетио да је у оквиру реформе система одбране извршена и реорганизација војног здравства, што је допринело оптималном коришћењу расположивих капацитета, знања и стручњака војне медицине.

– Наши војни лекари су признати стручњаци у земљи и свету, они уживају поверење грађана и струке – рекао је министар Шутановац, истичући да они свој пуни допри-

Министар одбране Драган Шутановац
– Процес сарадње у региону на путу ка европским интеграцијама има заједнички циљ – чланство у Европској унији и стварање модерних европских држава

Здруживање снага

нос дају и учешћем у мировним мисијама широм света. Он је посебно подвукао учешће студената војне медицине, који ће на оваквом скупу проширити знања и познанства.

Председник Балканског комитета војне медицине пуковник др Ђоко Максић истакао је да промоција Комитета последњих година доприноси његовом значају, развоју бољих односа на пољу војне медицине, као и јачању пријатељских односа међу земљама региона.

Присутне на отварању конгреса у хотелу „Континентал“, поздравили су и начелник Управе за војно здравство пуковник др Зоран Поповић, пуковник Евгениј Илијев Белокоњски из Бугарске, адмирал Мантидис Апостолос из Грчке, бригадни генерал Михаи Мариус Муресан из Румуније, генерал-мајор Седетин Четинер из Турске и председавајући Комитета начелника војномедицинских служби НАТО и партнерских земаља генерал Роб ван дер Мер.

На Конгресу БКВМ, који се први пут одржава у нашој земљи, током четвородневног рада одржана су предава-

Председавајући конгреса Балканског комитета војне медицине, начелник Управе за војно здравство пуковник др Зоран Поповић представио је БКВМ као политичку стварност и неодвојив део процеса европских интеграција. Он је истакао, да је током сусрета у Београду одржан и састанак шефова војномедицинских служби у региону и начелника војномедицинских академија, где је тема била унапређење капацитета и размена искустава, посебно медицинских информација у вези са телемедицином.

Говорећи о значају конгреса, начелник ВМА бригадни генерал др Маријан Новаковић нагласио је да је препозната потреба за постојањем „здружених снага“ које ће дејствовати у случају катастрофа, несрећа и елементарних непогода.

ња о васкуларним болестима у интерној медицини, хирургији и неврологији, ратној трауми, медицинским аспектима изложености екстремним факторима спољне средине, као и савременим научним и технолошким аспектима нуклеарно-биолошко-хемијске заштите и лечењу повређених и оболелих.

Скупу присуствује 200 учесника из пет земаља, за које је домаћин, начелник Управе за војно здравство пуковник др Зоран Поповић приредио свечани пријем у Ратној сали старог Генералштаба.

Балкански комитет војне медицине су 1995. године основале Бугарска, Грчка, Румунија и Турска. Чланство је касније проширено на Албанију и нашу државу. Србија је од земље кандидата и придруженог члана Балканског комитета војне медицине постала пуноправни члан те регионалне иницијативе. ■

Биљана МИЉИЋ
Сања АНЂЕЛКОВИЋ

Снимили Јово МАМУЛА и Даримир БАНДА

Сусрет министара Шутановца и Лајчака

Министар одбране Драган Шутановац разговарао је 24. маја са словачким министром спољних послова Мирославом Лајчаком о билатералној сарадњи две земље, односима у региону и наставку процеса европских интеграција Србије. Министар Лајчак похвалио је реформе спроведене у систему одбране и позитивно оценио учешће припадника Војске Србије у мултинационалним операцијама Уједињених нација и Европске уније. Министар Шутановац истакао је да између Србије и Словачке постоји одлична билатерална сарадња на свим нивоима, посебно између система одбране две земље. ■

Министар одбране на Сајму технике

Министар одбране Драган Шутановац са сарадницима обишао је 56. сајам технике и техничких достигнућа, на којем је војну индустрију представљао ваљевски „Крушик“. Домаћин штанда, генерални директор „Крушика“ Јован Давидовић, презентовао је министру одбране изложене производе из цивилног програма фабрике.

Говорећи о инвестицијама, помоћник министра одбране за материјалне ресурсе Илија Пилиповић истакао је да је одбрамбена индустрија тренутно у периоду инвести-

ционог улагања вредног 25 милиона евра.

– Министарство одбране и Војска Србије полажу велики значај на реиндустријализацију и својих капацитета и индустрије уопште – рекао је Пилиповић.

Сајам технике и техничких достигнућа је најстарија манифестација Београдског сајма и најзначајнији догађај те врсте у земљи и региону, који непосредно промовише потенцијале и интересовања у области технике. На овогодишњем сајму учествовало је 500 излагача из 23 земље. ■

С. А.

Протокол о школовању на Војној академији

Председник Владе Републике Србије, уједно и министар финансија Мирко Цветковић и министар одбране Драган Шутановац потписали су 18. маја, у згради Владе, „Протокол о начину школовања кадета и студената на Универзитету одбране – Војној академији“.

Премијер Цветковић је изјавио да су јавне финансије значајна област за Србију и да је важно да наш кадар има увид у начин вођења јавних финансија, те да сагледа проблеме у том сектору.

– Ово је прилика да се студенти Војне академије упознају с тим из прве руке, укључе у практичну наставу и тематска предавања, те образују – рекао је премијер Цветковић.

Министар Шутановац је нагласио да је Министарство одбране препознало образовање као један од најважнијих сегмената развоја система одбране и државе.

– Као што је познато, у годинама за нама формирали смо Универзитет одбране и Војномедицински факултет и уредили остале сегменте према потреби за образовањем у области безбедности и одбране – навео је министар и додао да су потребе система одбране, пре свега, школовање кадета, али и цивилних лица заинтересованих за запослење у јавним, државним службама.

Сарадња између Министарства одбране и Министарства финансија заснива се на сагледавању потреба школовања и усавршавања кадра за потребе јавних финансија, заједничким интересима у области школовања и усавршавања кадра за рад финансијских служби у Министарству одбране, Војсци Србије и осталим буџетским корисницима, које се реализује у оквиру акредитованих студијских програма Војне академије у саставу Универзитета одбране, у складу са законом. ■

С. А.

Заменик начелника Генералштаба оружаних снага Румуније посетио Србију

Традиција и међусобно поверење

Упркос тешким економским условима, имамо много области у којима можемо да развијемо и конкретизујемо сарадњу, настављајући традицију и историју која нас спаја, укључујући и међусобно поверење – рекао је генерал-потпуковник Дан Гика-Раду

У оквиру тродневне посете Србији, заменика начелника Генералштаба оружаних снага Румуније генерал-потпуковника Дана Гика-Раду примили су начелник Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Љубиша Диковић и државна секретарка у Министарству одбране Тања Мишчевић.

Он се састао и са замеником начелника Генералштаба генерал-мајором Миланом Бјелицом, с којим је разговарао о билатералној војној сарадњи. Генерал Бјелица је истакао да је војна сарадња на веома високом нивоу и да српска и румунска армија одавно изводе заједничке вежбе.

– Сваке године, према плану билатералне војне сарадње, ми изводимо неколико заједничких вежби. Карактеристичне су „Air Solution“ два ваздухопловства, као и вежба „Тиса“ с инжињеријским и речним јединицама – рекао је генерал Бјелица.

Према његовим речима, представници оружаних снага Србије и Румуније разговарали су и о евентуалном укључењу Војске Србије у мултинационални батаљон „Тиса“, који би био ангажован у трећој мисији војске.

– Румунској армији смо понудили могућности наших регионалних центара, попут Центра АБХО, затим обуку и школовање кадра за мултинационалне операције у бази „Југ“ и у Центру за мировне операције, те школовање на Војној академији и на Војномедицинској академији, као и

остале облике сарадње, укључујући и војноекономску.

Генерал Гика-Раду изразио је задовољство резултатима састанка и похвалио успехе Војске Србије у протеклој деценији.

– Војска Србије представља респектабилну снагу и на националном и на међународном нивоу. Убеђен сам да има простора да у војној билатерално сарадњи учинимо и више. Упркос тешким економским условима, у многим областима можемо да развијемо и конкретизујемо сарадњу, настављајући традицију и историју која нас спаја, укључујући и међусобно поверење – рекао је генерал Гика-Раду и пожелео Војсци Србије да потврди статус и кредибилитет који има, поручивши да је румунска армија партнер Србији и у међународној сарадњи.

Говорећи о приоритетима сарадње оружаних снага Румуније и Војске Србије у будућности, генерал Гика-Раду истакао је подршку за развој мултинационалног батаљона „Тиса“, унапређење досадашњих активности планираних на нивоу видова, затим развој сарадње у активностима које се односе на командовање и контролу, као и интероперабилност два система одбране.

Генерал Дан Гика-Раду обишао је Центар за обуку Копнене војске и Виминацијум у Пожаревцу, положио венце на споменик на Авали у Београду, те обишао касарну у Јакову, као и базу „Југ“. ■

С. АНЂЕЛКОВИЋ
Снимио Г. СТАНКОВИЋ

Снимила Д. СТЕФАНОВИЋ

Сећање на гардисте страдале у КБЦ „Драгиша Мишовић”

Уиме Министарства одбране и Војске Србије, министар одбране Драган Шутановац, у пратњи генерал-мајора Слађана Ђорђевића, начелника Управе за кадрове и генерал-мајора Данка Јовановића, начелника Управе за логистику, положио је 20. маја венац на спомен-обележје војницима Гардијске бригаде и пацијентима КБЦ „Др Драгиша Мишовић” погинулим током бомбардовања НАТО 1999. године.

Пошту, полагањем венаца на спомен-обележје погинулим гардистима и цивилима, одали су и градоначелник Београда Драган Ђилас, председник Скупштине града Александар Антић, представници Гарде Војске Србије, КБЦ „Драгиша Мишовић” и породице настрадалих.

Клинички центар ракетан је 20. маја 1999, 50 минута после поноћи. У ракетном нападу страдали су војници Александар Бајин, Горан Вережан, Предраг Игњатовић, Бранимир Крњајић, Славиша Миљковић, Војин Пејчиновић и Драган Танкосић, као и пацијенти Бранка Бошковић, Зора Бркић и Радосав Новаковић. ■

Н. Д.

Годишњица смрти војводе Путника

Пологањем венаца на гроб војводе Радомира Путника, у централној алеји на београдском Новом гробљу, обележена је 95. годишњица смрти прославленог српског војсковође.

На церемонији коју је организовао Одбор за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, венце на спомен-обележје начелника Главног ђенералштаба Војске Краљевине Србије у балканским и Првом светском рату положили су представници Министарства одбране, Министарства рада и социјалне политике, као и Удружења потомака ратника Србије 1912–1920. ■

В. В.

Генерал Диковић на Криволаку

11

Начелник Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Љубиша Диковић присуствовао је 28. маја приказу међународне војне вежбе Здружена дуга стрела – „Лансер 2012”, на полигону Криволак у Македонији.

На вежби су учествовали припадници оружаних снага 24 земље. Циљ вежбе, између осталог, било је повећање интероперабилности и способности јединица.

Увежбавању су присуствовали и македонски председник др Ђорђе Иванов, министар одбране Фатмир Бесими, начелник Генералштаба Армије Македоније генерал-мајор Горанчо Котески, као и представници земаља учесница вежбе. ■

Полазници Високих студија безбедности у Новом Саду

У оквиру студијског путовања, на коме су сагледали организацију елемената система одбране и обишли културно-историјске знаменитости у Новом Саду и околини, двадесет пет полазника Прве класе Високих студија безбедности одбране ШНО, са пуковницима Милом Јелићем, начелником Школе националне одбране и Слободаном Јоксимићем, начелником тог облика школовања у систему одбране, боравило је у престоници Војводине. У Дому војске разговарали су са бригадним генералом Ђокицом Петровићем, командантом Прве бригаде, који их је информисао о новосадском гарнизону и саставима Бригаде.

О мисијама и задацима те јединице полазницима су говорили пуковници Жељко Трамошљика, заменик команданта, Андрија Андрић, командант Речне флотиле, Боро Томић, начелник Регионалног центра Нови Сад и Срђан Петровић, начелник другог центра ВБА. ■

Б. М. П.

Светски дан сестринства – 12. мај

Празник дама у белим униформама

Снимио Г. СТАНКОВИЋ

Реформом војног школства створили смо услове да се формира Универзитет одбране, а данас с пуним правом можемо да планирамо формирање високе школе за образовање медицинских сестара, најавио је министар Шутановац на свечаном пријему поводом обележавања тог датума у ВМА

Празник медицинских сестара, 12. мај, прослављен је на Војномедицинској академији у присуству министра одбране Драгана Шутановца, државног секретара у Министарству одбране др Зорана Весића, помоћнице министра здравља Дубравке Шарановић и бројних гостију.

Честитајући Светски дан сестринства, министар Шутановац је рекао да је покренута иницијатива за повећање плата медицинских сестара у распону од шест до десет одсто.

– Захваљујући пензионој реформи коју смо завршили, створили смо фонд који је много ефикаснији. Нажалост, пензиони фонд СОВО, који је функционисао у оквиру Министарства одбране, остао је дужан око 75 милиона евра нашем здравственом фонду. Али без обзира на тај дуг, данас је наш фонд изузетно виталан и захваљујући њему могу да најавим даље опремање и ВМА и војних болница у Нишу и Новом Саду – рекао је министар Шутановац, напомињући да је у плану и повећање броја медицинских сестара.

Министар је нагласио важност промоције позива свих припадника система одбране, истакавши да је део који се бави заштитом људи један од великих брендова и у нашој земљи и у иностранству.

– Захваљујем свима који су имали храбрости и одважности да учествују у мировним мисијама јер те мисије подижу капацитет Војсци и држави. То је показатељ да је Србија земља у којој живе и раде људи који су свесни колико је важно учествовати у нечему што се зове одржавање мира и безбедности широм света – навео је министар Шутановац, додавши да су актуелни преговори око

СЕЋАЊЕ НА ФЛОРЕНС НАЈТИНГЕЛ

Међународни дан сестринства, 12. мај, обележава се у знак сећања на хероину Флоренс Најтингел, која је активно учествовала у Кримском рату бринући о рањенима и болеснима. По завршетку рата Најтингелова је у Енглеској отворила прву службу за медицинске сестре и свој живот посветила борби за унапређење сестринске струке.

учествовања Србије у изградњи војномедицинских академија у неколико земаља.

Начелник ВМА бригадни генерал проф. др Маријан Новаковић истакао је да однос сестара према пацијентима у највећој мери квалификује пружену здравствену услугу у тој установи и да је то разлог што је стални задатак побољшање статуса и положаја медицинских сестара.

– Будућност сестринства највише зависи од улагања у непрестано школовање и усавршавање медицинских сестара. Зато је то један од наших приоритета, који се постиже организацијом акредитованих курсева, семинара и конгреса на ВМА, али и слањем сестара на усавршавања у земљи и иностранству – рекао је начелник ВМА.

На свечаности су додељене и награде: за најбољу медицинску сестру Снежани Ступар Петко из Клинике за ургентну и клиничку токсикологију, затим за најбољу сестру из групе хируршких клиника Снежани Петровић из Клинике за кардиохирургију и Гордани Гајић из Клинике за хематологију као најбољој медицинској сестри из групе интерних клиника. ■

С. АНЂЕЛКОВИЋ

Страни војни представници у Речној флотили

У организацији Сетора за политику одбране Министарства одбране и Команде Копнене војске, страни војни представници акредитовани у Србији посетили су 17. маја Речну флотилу у Новом Саду.

Капетан бојног брода Андрија Андрић, командант Флотиле, информисао је госте о том саставу Војске Србије. Страни представници пратили су, с помоћног брода „Шабац“, приказ оперативних способности дела јединице Речне флотиле.

Генерал Бјелица с мировњацима

Заменик начелника Генералштаба Војске Србије генерал-мајор Милан Бјелица примио је 15. маја наше мировњаке који су се недавно вратили из мисија MONUSCO у Демократској Републици Конго и UNOCI у Обали Слоноваче.

Санитетски тим за евакуацију ваздушним путем (АМЕТ 17) који је боравио у Конгу чинили су два лекара и четири медицинска техничара, док су у мисији у Обали Слоноваче

на дужностима војних посматрача била тројица наших мировњака.

Први санитетски тим за евакуацију ваздушним путем (АМЕТ) Министарства одбране и Војске Србије стигао је у ДР Конго 7. марта 2003. и од тада се тимови смењују на сваких шест месеци, док у мисију на Обали Слоноваче Војска Србије од 1. маја 2004. упућује три војна посматрача. ■

С. А.

Заменик начелника Генералштаба на аеродрому Батајница

Заменик начелника Генералштаба Војске Србије генерал-мајор Милан Бјелица обишао је 11. маја јединице које су смештене на аеродрому Батајница. Током посете је истакао да Ваздухопловство и ПВО, због технике којом располаже, значајно зависи од модернизације и нагласио је да је сада решавање проблема у Ваздухопловству приоритет.

Оцењујући тренутно стање у том виду, генерал Бјелица је рекао да имамо одличан кадар и постижемо добре резултате, подсећајући да је Војска Србије направила крупне искорак у реформама, посебно када је реч о организацији и доктринарном оквиру. Он је истакао да је, осим стручности и обучености, од-

нос према послу основни критеријум за рад у професионализованој војсци.

Командант 204. ваздухопловне бригаде бригадни генерал Предраг Бандић навео је да је троструко повећан налет ловачке авијације, да је унапређена организација рада и логистичка подршка и да је повећана ефикасност у одржавању ваздухоплова.

Посета аеродрому Батајница била је прилика да заменик начелника Генералштаба разговара са старешинама, кадетима Војне академије, професионалним војницима и војницима на добровољном служењу војног рока који раде или се обучавају на том војном аеродрому. ■

У току једноипочасовне пловидбе имали су прилику да из непосредне близине погледају речне миноловце у противминским дејствима и маневарске способности десантних јуришних чамаца, а презентована им је и употреба понтонирских јединица, као и ангажовање противминских ронилаца.

Страни војни представници показали су највише интересовања за даље правце развоја речних јединица наше војске и пројекат изградње нове базе „Мајурска ада“. За госте је организована и посета резиденцијалном објекту у Карађорђеву. ■

Полазници британског Краљевског колеџа у Србији

Снимко Д. БАНДА

У оквиру студијског путовања по региону, у посети Србији од 17. до 23. маја боравили су полазници Краљевског колеџа за одбрамбене студије (RCDS) из Лондона.

Групу коју је предводио генерал-мајор Сер Себастијан Робертс примила је и државна секретарка Министарства одбране Тања Мишчевић и са њима разговарала о политичко-безбедносној ситуацији у региону, регионалној и сарадњи са међународним организацијама, као и о реформи система одбране и ангажовању припадника Војске Србије у мултинационалним операцијама.

Гости из Велике Британије посетили су и фабрику „Застава оружје”, где су разговарали са командантом Копнене војске генерал-мајором Миланом Мојсиловићем.

Командант Копнене војске генерал-мајор Милан Мојсиловић одржао је 23. маја у касарни „Трећи пешадијски пук књаза Милоша Великог” у Врању предавање полазницима Колеџа из Лондона. Генерал Мојсиловић говорио је шеснаесторици полазника, из 11 земаља, о зони одговорности, организацији, структури и задацима Копнене војске.

Током боравка у Србији, гости из Лондона сусрели су се и са патријархом српским Иринејом, као и са официрима наше војске који су похађали Краљевски колеџ. Обишли су и индустријске објекте широм Србије, те културно-историјске и туристичке знаменитости, попут Сремских Карловаца, манастира на Фрушкој гори и Копаоника. ■

Војна сарадња са Чешком

План билатералне војне сарадње за 2012. годину између министарстава одбране Републике Србије и Чешке Републике потписан је 18. маја у Управи за међународну војну сарадњу. Документ омогућава наставак сарадње у областима од обостраног интереса.

Сарадња у области одбране између Србије и Чешке је интензивна, с простором за њено даље квалитативно унапређење. Тежишне области сарадње су војно-образо-

вање и размена кадета, логистика, АБХО и стандардизација.

Са се Чешком реализују и активности на основу Плана активности сарадње са Министарством одбране Чешке у 2012. години, као контакт амбасадом. Изражено је задовољство квалитетом рада Чешке у организацији активности, као и степеном њихове реализације.

Србија је заинтересована за учешће и активан допринос у активностима Међународног логистичког координационог центра у Прагу. Србија је уручила Писмо о намерама приступању тој институцији. ■

Официри Војске Србије у Бриселу

На годишњем састанку Комитета за родну равноправност НАТО, који је од 22. до 25. маја одржан у Штабу Алијансе у Бриселу, учествовали су мајори Горан Топаловић из Центра за мировне операције и Никола Пекић из Управе за стратегијско планирање Министарства одбране. Учесници скупа разговарали су о утицају оружаних сукоба на цивилно друштво и увођењу родне перспективе у процес оперативног планирања. Мајор Топаловић је на састанку био у својству експерта за питања родне равноправности, а мајор Пекић у својству планера. ■

Б. М. П.

Обука црногорских инжињераца у Војсци Србије

У Центру за обуку Копнене војске у Пожаревцу одржан је координациони састанак на којем су размотрене могућности обуке црногорских инжињераца.

Пуковник Душко Шљиванчанин, заступник команданта Центра говорио је гостима из Црне Горе о капацитетима пожаревачког центра и пружио им уверавања да чета за обуку инжињерије има могућности за квалитетно извршавање таквог задатка.

– Чета за обуку специјалности рода инжињерије, којом командује мајор Новица Тасков, састављена је од искусних и проверених инструктора, способних да колегама из Војске Црне Горе пруже квалитетну обуку. Изузетно ценимо чињеницу да би Центар за обуку могао да допринесе билатералној сарадњи између две војске – истакао је пуковник Шљиванчанин.

Начелник Одељења за оперативне послове Војске Црне Горе пуковник Јовица Калуђеровић рекао је да би прва група припадника црногорске војске могла да стигне у пожаревачки центар већ следеће године, где би стицали звања инструктора и сертификатора обуке рода инжињерије, уколико тако одлучи Министарство одбране Црне Горе.

– Пошто се у Војсци Црне Горе употребљавају иста инжињеријска средства као и у Војсци Србије, а с обзиром на то да наш систем одбране нема амбиције да развија сопствено војно школство, дошли смо у Пожаревац да бисмо размотрили могућности обуке руковалаца инжињеријским машинама, инструктора и сертификатора обуке – рекао је пуковник Калуђеровић.

Такође је нагласио да из Пожаревца одлази с добрим утисцима и да ће црногорском министарству предложити сарадњу с Војском Србије. Уколико Министарство одбране Црне Горе донесе такву одлуку, већ наредне године у Пожаревцу би могао да се организује одговарајући курс за њихове припаднике. ■

План билатералне војне сарадње са Пољском

15

Заступник начелника Управе за међународну војну сарадњу пуковник Предраг Краљевић и изасланик одбране Републике Пољске у Београду пуковник Јиржи Шчепанчик потписали су План билатералне војне сарадње за 2012. годину министарстава одбране Србије и Пољске.

Реч је о земљама које први пут потписују такав документ, који ће омогућити бољу реализацију активности међународне војне сарадње. Оружане снаге две земље имају потенцијале за сарадњу у области војног права, верске службе у оружаним снагама, припреме за учешће у мултинационалним операцијама и војне медицине.

У Управи за међународну војну сарадњу у току су експертски разговори радних група два министарства ради усаглашавања коначног текста Споразума о сарадњи у области одбране између двеју влада, као правног оквира будуће сарадње. ■

СНИМАО Д. БАНДА

Сајам наоружања у Румунији

Делегација Министарства одбране Србије, коју је предводио помоћник министра за материјалне ресурсе Илија Пилиповић, посетила је сајам наоружања и војне опреме „Black sea defence & aerospace“ у Републици Румунији.

Шест припадника нашег система одбране боравило је у Румунији на позив Министарства одбране те земље, а током посете организовани су и састанци са представницима оба министарства.

Посета сајму „Black sea defence & aerospace“ искоришћена је и за промоцију српског сајма наоружања и војне опреме „Партнер 2013“. ■

Пуковник Зоран Спасојевић, директор Дирекције за стандардизацију, кодификацију и метрологију

Пут без лутања

Функције стандардизације, номенклатуре и метрологије веома су значајне за систем одбране и представљају његова три стуба у домену материјалних ресурса. Пред Дирекцијом за стандардизацију, кодификацију и метрологију су велике обавезе јер ће тежити подизању свести о значају ових процеса и повећању способности заједничког рада свих учесника у процесу истраживања, развоја и производње наоружања и војне опреме – тактичких и техничких носилаца, носилаца развоја, произвођача и корисника – каже пуковник Зоран Спасојевић.

Основана пре нешто више од годину дана, Дирекција за стандардизацију, кодификацију и метрологију Управе за одбрамбене технологије Сектора за материјалне ресурсе до сада није довољно представљена јавности, а носилац је функција које представљају основу за развој, испитивање, производњу, набавку и експлоатацију средстава наоружања и војне опреме. О томе каква је примена стандарда одбране, достигнут степен имплементације система НАТО кодификације, метролошка делатност у области одбране, међуна-

ардизацију, кодификацију и метрологију

родна војна сарадњи на овим пољима, будући планови и друго, разговарали смо са директором Дирекције за стандардизацију, кодификацију и метрологију пуковником Зораном Спасојевићем, дипломираним инжењером.

Q *Господине пуковниче, шта Дирекција за стандардизацију, кодификацију и метрологију данас представља?*

– Дирекција је организациона јединица непосредно потчињена Управи за одбрамбене технологије Сектора за материјалне ресурсе и носилац је функција материјалне стандардизације, кодификације, номенклатуре и метрологије у систему одбране. Њен кадар је спој искуства и младости, а наши официри и војни службеници говоре више страних језика. Функције у надлежности Дирекције имају важно место у систему одбране и сигуран сам да ће им се у будућности придавати и већи значај. Дирекција има пуну подршку претпостављених структура, а посебно желим да истакнем да је помоћник министра за материјалне ресурсе господин Илија Пилиповић лично ангажован у подршци развоју капацитета Дирекције за обављање функционалних надлежности.

Q *Како је усвојен систем стандардизације у области одбране?*

– Стандардизација у систему одбране има технолошки (материјални) и оперативно-административни аспект. Технолошки или материјални аспект односи се на средства наоружања и војне опреме, а оперативно-административни на тактике, технике и процедуре при обављању војних активности и организацију административних процеса у систему одбране. Морам да кажем да је Дирекција за стандардизацију, кодификацију и метрологију надлежна за материјалну стандардизацију, али не и за оперативну и административну. Према садашњем решењу, за област која покрива оперативну и административну стандардизацију на-

длежне су Управа за стратегијско планирање Сектора за политику одбране и Управа за планирање и развој (I-5) Генералштаба Војске Србије. Када је реч о материјалној стандардизацији, за процесе, производе и услуге за које постојећи стандарди и технички прописи Републике Србије не одговарају потребама, утврђују се стандарди одбране и прописи о квалитету производа наоружања и војне опреме.

Q *Да ли ће бити неких промена у обављању послова материјалне стандардизације у Министарству одбране и Војсци Србије?*

– Израда и усвајање стандарда одбране захтева дисциплинован процес у коме не сме да буде импровизација. Стандарди се усвајају консензусом, што опет не значи да не постоје разлике у мишљењима, али нема разлика о битним питањима. Ми имамо добро постављен и разрађен систем материјалне стандардизације, богато наслеђе претходних генерација, тако да би све то требало само даље доградити. У претходном периоду су процеси стандардизације, за један део средстава, били на неки начин измештени из централног органа, који је обављао послове садашње Дирекције. То се односи на интендантска, грађевинска и санитетска материјална средства. Такође, поједини органи за стандардизацију полако су преузимали неке надлежности централног органа, па смо тако стање морали да променимо. Управо смо завршили израду новог Правилника о материјалној стандардизацији у

Прво кодификовано средство

Дирекција је кодификовала прво средство наоружања и војне опреме, које производи „Први партизан“ АД Ужице. То је метак 5,56 mm са обичним зрном М03 и месинганом чауром (NSN:1305-73-0000001).

Министарству одбране и Војсци Србије, који ће донети и неке новине. Дирекција ће у име Министарства одбране бити власник стандарда одбране и прописа о квалитету производа, тако да ћемо прекинути досадашњу поделу власника документа по фазама развоја средства. Више неће бити случајева да исти орган предлаже израду стандарда, израђује их и усваја. Усаглашавање преднацрта прописа о квалитету производа, који је везан за усвајање у наоружање прототипа средства НВО, враћа се под окриље Дирекције и независне стручне комисије. Рад председника, секретара и чланова комисија за стандарде одбране биће прецизније дефинисан, увешћемо извештавање о раду комисије, као и заштиту ауторских права, те унапредити заштиту информација. Такође, нормативно ће се уредити област преузимања специфичних војних стандарда путем проглашавања, прештампавања и превеђења.

Циљ свих тих промена, које су неминовне, јесте промовисање и подизање квалитета наоружања и војне опреме и унапређење ефикасности процеса и услуга у материјалном домену. Поменуо бих и да ће ускоро стандарди одбране и прописи о квалитету производа бити доступни на интернет порталу Дирекције.

Q *Каква је сарадња са Институтутом за стандардизацију Србије и употреба цивилних стандарда?*

– У сарадњи са Институтутом за стандардизацију Србије постоји континуитет, али је интензитет те сарадње био променљив. Некад смо имали своје сталне представнике у том институту, док је данас тежиште на партнерском односу, размени искустава и узајамној помоћи, при чему се мора рећи да је стандардизација у Министарству одбране и Војсци Србије подсистем стандардизације у Републици Србији. То се одсликава кроз ангажовање скоро 40 представника Министарства одбране и Војске Србије у комисијама за стандарде и сродне документе, стручним саветима и органима Института. Ових дана нам је Институт за стандардизацију РС помогао дајући

стручно мишљење о поменутом Правилнику о материјалној стандардизацији у МО и ВС. У овој години тежиште сарадње биће на сређивању наше стандардотеке, тј. преношењу знања и искуства Института у вези са управљањем стандардима, сродним документима и другим публикацијама. Речју, имамо потпуно разумевање и подршку за унапређење заједничког рада и сарадње са Институтотом за стандардизацију РС, тако да смо сигурни да ћемо у наредном периоду остварити још боље резултате.

Када је реч о цивилним стандардима, они се максимално користе у систему одбране и ту је реч о домаћим, међународним и националним стандардима, те сродним документима других земаља. Данас су, на пример, индустријски стандарди достигли висок ниво, који задовољава и специфичне војне потребе. Значи, стандард одбране или пропис о квалитету производа наоружања и војне опреме развија се само када немамо на располагању цивилне стандарде. Сваке године достављамо Министарству економије и регионалног развоја своје предлоге за израду српских стандарда и сродних докумената, који су потребни ради доношења и каснијег спровођења техничких прописа из наше надлежности.

Q Друга важна функција Дирекције јесте кодификација. Током 2010. Србија је прикључила програму НАТО кодификације, користићећи један од расположивих механизма у Програму „Партнерство за мир“. По чему је ова кодификација специфична?

– Потребно је истаћи да увођење кодификационог система НАТО није политичко већ практично питање и да су тренутно 64 земље чланице тог програма. Ту се налазе земље чланице НАТО-а, али и земље чланице Партнерства за мир, Истанбулске иницијативе, Медитеранског дијалога, земље Пацифичког региона и друге. На пример, најактивнији чланови су Русија, Бразил и Индија, а у догледно време очекује се и приступање Кине.

Може се поједностављено рећи да је НАТО кодификациони систем „заједнички језик логистике“ који се успешно развија у последњих педесет година и он омогућава да се идентификују, опишу и правилно разврстају материјална средства. Укупан број кодификованих средстава већи је од 17 милиона, а регистровано је и два милиона добављача, који имају своју ознаку, тако да то представља највећу базу података материјалних средстава која данас постоји.

Q Колико смо ми напредовали у процесу кодификације?

– Према мојој процени, Србија је за нешто више од годину дана значајно напредовала и претекли смо неке земље из окружења. Потпуно смо концепцијски заокружили процес кодификације, одлучивши се да применимо децентрализован модел, сличан оном у Финској. Инсталирали смо софтвер за кодификацију „BULCOD“, спровели почетну обуку кодификатора, обезбедили рачунаре и рачунарску мрежу уз помоћ Управе за телекомуникације и информатику (Ј-6). Истакао бих и да су два најодговорнија човека за кодификацију из НАТО-а и агенције за одржавање и снабдевање NAMSA посетили Србију два пута у протеклих годину дана, да су учествовали у раду наших радионица, што говори о развијеном партнерском односу. Србији се пружа

шанса да достигне самосталност (такозвани Tir-2) у процесу кодификације већ до краја ове године. Тренутно радимо на формирању Националног кодификационог центра Србије, у оквиру Дирекције.

Наравно, пут до Tir-2 – степена потпуне самосталности у кодификацији средстава, неће бити лак и зависиће понајвише од нас – наше способности и озбиљности. Требало би да одредимо најмање 100 својих националних кодификационих бројева и да их

интегришемо у Главни каталог логистичких референци (NMCRL), да потпишемо шест билатералних споразума са појединим националним кодификационим бироима, реализујемо сертификацију нашег система од НАТО Комитета AC/135 и друго. Кодификоваћемо само перспективна средства НВО, по одлуци тактичког и техничког носиоца, као и сва средства НВО која се од 1. јануара 2012. године набављају за потребе система одбране. Наиме, клаузула о кодификацији убудуће ће бити саставни и обавезујући део сваког уговора за набавку средстава НВО. Несумњиво, кодификација ће бити значајна за систем одбране, а пре свега за одбрамбену индустрију, тако да ће српске компаније проширити круг клијената на тржишту земаља Европске уније и НАТО-а. Кодификација је такође веома битна и за учешће наших

снага у мировним операцијама, јер се у ланцима снабдевања значајно користе принципи кодификације.

Q Да ли је планирана обука кадра за кодификацију? Ако јесте, на који ће начин реализовати?

– Уколико желимо да достигнемо зацртани циљ, морамо уложити напоре да ова година буде година обуке у кодификацији. Планирамо да упутимо кодификаторе на обуку у Француску и Велику Британију, а и на семинар који ће заједнички организовати САД и Чешка. Такође, организоваћемо у Србији радионицу о кодификацији, у трајању од пет дана, коју ће реализовати представници немачког Националног кодификационог бироа. На тај начин обучили бисмо 12 људи, који ће непосредно вршити кодификацију средстава. Веома је битна едукација кодификатора из састава Централне логистичке базе. Присутноваћемо, у Пољској, раду групе TRICOD, која се бави кодификацијом наоружања руског порекла, а чине је Чешка, Пољска, Бугарска, Румунија и Словачка. Све у свему, биће много активности везаних за обуку кадра у земљи и у иностранству. Желео бих да истакнем значајну улогу и допринос, у имплементацији система кодификације, немачког саветника господина потпуковника Вилхелма Кунчера, који је на раду у Дирекцији.

Q Шта ће бити са номенклатуром, с обзиром на то да се уводи систем НАТО кодификације?

– Може се рећи да је номенклатура јединствени начин разврставања и распознавања средстава који се примењује у нашој пракси и ми ћемо тај систем задржати до даљњег, јер је на њему базирано комплетно материјално-финансијско пословање. Садашњу апликацију ћемо и даље дограђивати како бисмо успоставили аутоматизовани систем обраде података о средствима. Једностраним укидањем номенклатуре направили бисмо хаос у одбрамбеном систему. Зато ћемо систем НАТО кодификације развијати засебно, као што раде и поједине зе-

мље у свету, и на тај начин ћемо имати и једно и друго.

Сасвим је јасно да трансформација постојећег система номенклатуре у НАТО систем кодификације не би била једноставан и лак посао, јер групе и подгрупе номенклатуре средстава нису у потпуности еквивалентне групама и класама у кодификацији. Практично, требало би кодификовати сва средства која су номенклатурно обрађена до сада, а таквих има више од милион, што је нерационалан посао. Појавио би се и проблем описа и обезбеђења техничке документације тих средстава.

Q Метрологија је ширећа важна функција Дирекције. Колики је њен значај данас у Србији, односно у систему одбране?

– Неспорно је да метрологија има све већи значај у Србији и драго ми је да је формиран Метролошки савет на нивоу државе, те да је у плану израда Стратегије у области метрологије. У претходном периоду донети су нов Закон о метрологији и подзаконска акта,

Донација

У септембру прошле године Министарство одбране Републике Бугарске донирало је Министарству одбране Републике Србије софтвер за кодификацију „BULCOD“. То је модеран софтвер, израђен по НАТО стандардима, који се ослања на базу података Oracle и који тренутно користи пет земаља.

а директиве ће бити донете у овој години. Ми имамо одличну сарадњу са Дирекцијом за мере и драгоцене метале, посебно око решавања концепцијских питања. Кључни услов за побољшање стања метролошке делатности у систему одбране јесте попуна одговарајућим кадром, али и развој метролошке инфраструктуре, што неће бити нимало лак посао. Значајно смо осиромашили у метролошком кадру и то нас највише брине. Такође, у фази усвајања је нови Правилник о метро-

лошкој делатности у систему одбране, у коме смо се држали реалног решења – код нас је научна и индустријска метрологија, а не законска, тако да неће бити потребна акредитација метролошких лабораторија за сопствене потребе.

Q Шта обухвата метролошка делатност у систему одбране и да ли је потребна релаксација тог система?

– Метролошка делатност у систему одбране обухвата доношење прописа у складу са Законом о метрологији, примену законских мерних јединица, рад и контролу метролошких лабораторија, еталонирање, едукацију метролошког кадра и друго, ради обезбеђења високог квалитета производа и услуга, као и ефикаснијег и поузданијег функционисања средстава НВО. Системски је уређена за потребе јединица и установа Министарства одбране и Војске Србије и предузећа одбрамбене индустрије Србије. Поред тога, систем метрологије у области одбране ослања се на систем метрологије у Републици Србији и развија се само у оним областима мерења која у земљи не постоје или су слабо развијена.

Метролошки систем сачињавају органи који се баве организовањем, системским управљањем и контролом, затим мрежа од 14 метролошких лабораторија са више од 1.400 еталона и више од 40 метролога, од којих је већина са високом стручном спремом и научним звањима, те корисници мерне опреме. У нашем систему постоје веома квалитетне метролошке лабораторије, на пример из Техничког опитног центра, која је акредитована за еталонирање мерне опреме по захтевима стандарда SRPS ISO/IEC 17025:2001. Учили смо да постоје и одређене слабости, тако да активно тражимо решења. Релаксација метролошког система јесте императив, имајући у виду потребу постизања рационалнијег коришћења свих расположивих капацитета, а и да би се Дирекција више бавила координационим активностима између корисника и извршилаца метролошких услуга. ■

Мира ШВЕДИЋ
Сниммо Г. СТАНКОВИЋ

Кадети Војне академије у Чешкој

Точетком маја пет кадета завршне године Војне академије учествовали су у вежби „FOURLOG 2012“, чији је циљ стицање искуства у раду у мултинационалном окружењу, припрема за дужности командира логистичког вода и чете и унапређење сарадње са земљама из окружења. Чешка, Мађарска и Аустрија шесту годину заредом организују вежбе намењене будућим официрима логистике, а наши кадети су први пут учествовали прошле године.

Кадети из Србије су први део вежбе – припрема за решавање задатака у конкретним ситуацијама, поштовање правила и процедура у мултинационалном окружењу, реализовали у Београду с капетаном мр Владом Соколовићем, док су остали учесници тај део вежбе извели у Аустрији и Мађарској. На другом делу вежбе, који је организован на Универзитету одбране у Брну, кадети Војне академије учествовали су у оквиру мешовитих тимова на размештају логистичких чета и водова у циљу подршке тактичким јединицама. ■

Снимила Д. СТЕФАНОВИЋ

Конгрес хирурга пластичара

Тродневни Национални конгрес Српског удружења за пластичну, реконструктивну и естетску хирургију – СРБ-ПРАС одржан је недавно у Дому војске у Београду. Отварању скупа присуствовали су председница Народне скупштине и вршилац дужности председника Републике Србије Славица Ђукић Дејановић, државни секретар у Министарству одбране Зоран Јефтић, као и начелник Војномедицинске академије бригадни генерал проф. др Маријан Новаковић, уједно и председник Српског удружења за пластичну, реконструктивну и естетску хирургију.

Том приликом председница Народне скупштине Ђукић Дејановић истакла је да многобројни гости и међународни карактер сусрета сведоче о афирмацији Србије када је реч о усавршавању и размени искустава, као и да ће у наредном периоду наши искусни стручњаци подучавати колеге у Србији, али и ван ње. Говорећи о значају конгреса, генерал Новаковић је нагласио да је Конгрес значајан јер информисе о најзначајнијим трендовима на пољу пластичне, реконструктивне и естетске хирургије у последње две године.

У хотелу „Хајат“ организована су стручна предавања, постер презентације, сателитски симпозијуми и мини-радионице, а на ВМА су изведене три операције, током којих су слушаоци постављали питања операторима. ■ М.Ш.

Сајам 112 EXPO

Међународни сајам превенције и реаговања у ванредним ситуацијама и безбедности и здравља на раду – 112 EXPO биће отворен по тридесет и осми пут на београдском Сајму, у периоду од 28. до 31. маја.

Конференцији за новинаре, приређеној 25. маја у Управној згради Сајма присуствовали су начелник Сектора за ванредне ситуације Министарства унутрашњих послова Републике Србије Предраг Марић, директорка Управе за безбедност и здравље на раду Министарства рада и социјалне политике Вера Божић Трефалт, пројект менаџер Сајма 112 EXPO Зоран Глигорић, представници Министарства здравља, Управе за биомедицину, Института за трансфузију крви, Уније послодаваца Србије и Уједињених гранских синдиката „Независност“.

Свечано отварање 38. међународног сајма било је 28. маја. Сектор за ванредне ситуације са Градским заводом за хитну медицинску помоћ и Горском службом спасавања

реализовао је показну вежбу којом је представио Националну стратегију заштите и спасавања и Стратегија заштите од пожара.

Сајам под покровитељством Сектора за ванредне ситуације и Управе за безбедност и здравља на раду Министарства рада и социјалне политике, понудиће велики избор опреме и средстава из области превенције и заштите људи и имовине од природних катастрофа и непогода и људског немара, те безбедности и здравља на раду и хитног медицинског збрињавања.

На 112 EXPO представиће се више од 70 учесника, излагача и заступника више од стотину и седамдесет брендова из двадесетак земаља. Стручни пратећи програм подељен је у два блока. Први – „112-Радионица“ садржи практично-едукативне садржаје и показне вежбе, а други – „Безбедно и здраво радно место“ посвећен је безбедности и здрављу на радном месту и у радној околини, у условима различитих врста ризика. ■ Н. Д.

„ЗИТЕХ-12”

У организацији Удружења судских вештака за информационе технологије, 18. и 19. маја у Привредној комори Србије одржано је четврто регионално научно стручно саветовање о злоупотреби и заштити информационих технологија – „ЗИТЕХ-12”.

Циљ саветовања био је да научна и шира стручна јавност сагледа методе, поступке и елементе напада на информационе системе, као и методе њихове заштите, те елементе дигиталне форензике и практичне облике школовања кадра за заштиту информационих технологија.

Уз припаднике Војне академије, који су чланови Удружења, конференцији су присуствовали и наставници и кадети студијског програма информатике те образовне установе. ■

М. МАРКАГИЋ

Из Центра за преквалификацију кадра

21

Састанак Привременог управног одбора Центра који се бави преквалификацијом кадрова са средњом стручном спремом у нашем систему одбране одржан је 24. маја у Дирекцији за промену каријере. Присутствовали су представници Министарства одбране – генерал-мајор Слађан Ђорђевић, помоћник министра за људске ресурсе, пуковник Слађан Ристић, начелник Управе за традицију, стандард и ветеране, потпуковник Веселин Филиповић из Дирекције за промену каријере и земаља Нордијске иницијативе – Данска, Норвешка и Шведска, која финансира пројекат – донатори Кирстен Хоелфнер-Дал, Берит Мансон и Јакоб Херадствеит.

Генерал Ђорђевић говорио је о активности које Центар очекују у наредном периоду, а потпуковник Филиповић подсетио је да је до сада, од марта 2007. до маја 2012. године, реализовано 14 курсева преквалификације за 1.103 лица. Због великог интересовања, Управа за међународну војну сарадњу упутила је Нордијској иницијативи захтев за обезбеђивање додатних финансијских средстава за наставак рада Центра за обуку, те ће се у септембру организовати 15 нових обука. Представници Нордијске Иницијативе одабрали су независног евалуатора из Србије који ће извршити евалуацију Пројекта до краја 2012. године. ■

С. А.

Пријем теренаца ФАП 1118

Одсек за саобраћај и транспорт Управе за општу логистику недавно је у ФАП Корпорацији у Прибоју, за потребе јединица Војске Србије, примио 30 нових теренских возила ФАП 1118 БС/АВ из серијске производње. Током претходне две године за потребе наше војске развијен је овај теренац и испоручено је 72 возила, која су распоређена у 22 јединице.

Теренски аутомобил ФАП 1118 БС/АВ, носивости четири тоне, има погон на сва четири точка, са уграђеним мотором марке мерцедес и намењен је за превоз људства, транспорт оруђа и материјала, као и за вучу оруђа и прикључних средстава укупне масе до 4,8 тона. Возило има особине високе проходности и добре управљивости, а уграђени су и савремени системи против проклизавања точкова приликом кочења (ABS) и против проклизавања точкова приликом кретања (ASR)

Средином прошле деценије покренут је пројекат развоја теренског возила, који би задовољио потребе Војске, а развој је поверен Војнотехнички институту и произвођачу ФАП Корпорација. ■

А. Г.

Снимео Д. БАНДА

Ново Правило службе
Војске Србије

Оквир за слику модерне војске

Професионализација Војске, увођење верске службе, учешће у мултинационалним операцијама, повећан број жена у систему одбране, те бројне организацијско-формацијске промене војних састава и прилагођавање прописа савременим друштвеним токовима, условили су измене једног од најважнијих прописа у војној организацији – Правила службе

Осим новог Дана војске, 23. априла, Војска Србије добила је и ново Правило службе, које је ступило на снагу управо тог дана. До тада је примењивано Правило објављено 15. августа 2008. године.

Потреба да се досадашње Правило службе учини краћим и опера-

тивнијим била је један од разлога да се тај документ измени и допуни. Како би се избегле његове честе измене, јер га одобрава председник Републике, издвојена су акта и упутства која су раније била његов саставни део. Такође, одређене измене условиле су трансформације и организацијско-мобилизацијске промене у нашој војсци, као и усвајање одређених нормативно-правних и стратегијских докумената.

Од регрута до добровољца

„Ново Правило службе јесте сиже, дефинише најбитнија питања које такав документ треба да регулише, а које одобрава председник. Уз њега су усвојена и упутства које доносе министар одбране и начелник Генералштаба”, истиче заступник начелника Управе за оперативне послове Генералштаба Војске Србије пуковник Стојан Батинић.

Према његовим речима, новине у Правилу службе последица су професионализације Војске, па су избачени они делови који се односе на војнике на редовном служењу војног рока, а задржани су сегменти који се тичу војника на добровољном служењу војног рока. Оно је задржало, у неопходном обиму, садржаје којима се регулише свакодневни живот, рад и дисциплина у Војсци Србије.

„Регулисан је распоред дневног времена. Професионална војска има другачији дневни ритам од некадашњих регрута, и командант је, заправо, добио могућност да радно

ДУХОВНИЦИ

Војни свештеници, односно верски службеници облачиће одећу вероисповести којој припадају приликом богослужења, а у осталим ситуацијама носе униформу Војске Србије. Могу имати кратку, неговану браду, која им омогућава употребу заштитне маске. Они неће имати право командовања, неће носити нити употребљавати оружје, неће бити позивани да сведоче о ономе што су сазнали приликом исповести и неће бити судије протности.

време у јединици организује према потребама и задацима, ради оспособљавања за додељену мисију”, каже пуковник Батинић.

Повећањем броја жена у редовима наше војске, појавила се потреба да се Правилу службе детаљније уреди њихов смештај, оспособљавање, као и изглед.

Коментаришући чињеницу да су чиновници остали у мушком роду, пуковник Батинић је објаснио да измене у складу са Законом о родној равноправности захтевају најпре про-

мене у *Закону о Војсци*. Међутим, посебном клаузулом је регулисано да се сва занимања и појмови користе и у мушком и у женском роду.

„Официри, подофицири и цивилна лица на служби међусобно се оспособљавају са 'Ви' и 'господине/госпођо', наводећи чин, звање или презиме, што је новина у Правилу службе, јер се до сада персирало само старијима по чину”, наводи заступник начелника Управе за оперативне послове и додаје да су новим Правилу дефинисане и активности које се односе на давање државних почести.

Пуковник
Стојан
Батинић

Формацијско место – свештеник

Ради остваривање слободe вероисповести недавно је у нашу војску враћена верска служба циљем да оствари слободу вероисповести њених припадника.

Како истиче пуковник Стевица С. Карапанџин из Управе за људске ресурсе Генералштаба, вршење верске службе није предвиђено ради мисионарства црква и верских заједница у војној средини, већ искључиво ради развоја, изградње, одржавања и повећања оперативних способности Војске Србије.

Верска служба војних свештеника у Србији први пут је законски уређена 1839. године. У то време је једно поглавље Правила службе дефинисало питање вере и побожности. Данас је остваривање слободe вероисповести припадника регулисано Уредбом о вршењу верске

ПРОПИСИ

Први писани прописи из области војних правила појавили су се у витешким редовима почетком новог века. Њима су владари регулисали односе с најамничким вођама, а делимично и права и обавезе старешина и војника. Потребност за прописима који ће потпуније регулисати и усагласити живот и поступке војних формација настала је почетком 19. века, јер је то био једини начин да се обезбеди једнообразност припадника армија, регулишу надлежности старешина, као и права и обавезе војних лица.

Пуковник Сћевица С. Карајанџин

службе у Војсци Србије и споразумима између Министарства одбране и традиционалних цркава и верских заједница, док је новим Правилком службе само омогућена њена примена у пракси.

„Припремамо подзаконски акт којим ће министар одбране уредити услове под којима ће војни свештеници, односно верски службеници обављати службу, а у току су и припреме за расписивање конкурса за пријем прве групе војних свештеника, односно верских службеника. За кандидате важе исти услови као и за лица која немају завршену Војну академију, а имају статус официра. Међутим, додатни услов јесте црквени документ којим се доказује да могу вршити верску службу”, објашњава пуковник Карапанџин и додаје да ће војни свештеници, односно верски службеници, у зависности од тога којој цркви, односно верској заједници припадају, бити војни свештеник, војни капелан, војни имам или војни рабин.

Војни свештеници, односно верски службеници имаће духовну надлежност искључиво над јединицом којој припадају. Када је о рели-

гији реч, биће саветници командана-та и директно потчињени њима, а у канонском погледу одговараће својој цркви.

„Споразуми су потписани са седам традиционалних цркава и верских заједница, а у Војсци ће бити заступљене оне које испуњавају услов бројности. Ако је, на пример, број пријављених верника једне вероисповести од 100 до 500, верску службу обављаће један војни свештеник, односно верски службеник, а ако је тај број између 500 и 1.000 предвиђена су два формацијска места. На сваких следећих 1.000 припадника долази по један војни свештеник, односно верски службеник те вероисповести”, појашњава пуковник Карапанџин и истиче да осим Српске православне цркве, услове испуњавају Римокатоличка црква и Исламска заједница Србије.

Ефикаснији у ванредним ситуацијама

Ново Правило службе дефинише да министар одбране, на захтев државних институција, може у миру донети одлуку о ангажовању Војске у пружању помоћи становништву. У хитним ситуацијама ангажовање појединаца и јединица за спасавање људи и материјалних добара могу наредити начелник Генералштаба, команданти оперативног нивоа и команданти бригада. Са изменама Правила команданти бригада добили су већа овлашћења, чиме је скраћена процедура доношења одлуке о ангажовању припадника и јединица.

„Раније је одлуку о томе доносио председник Републике, а сада то могу и начелник Генералштаба, команданти оперативног нивоа и команданти бригада, што ће знатно скратити време и унапредити ефикасност реаговања Војске у спасавању људи и добара. Ангажовање Војске у хитним ситуацијама у миру подразумева помоћ цивилном становништву у случају природних непогода, техничко-технолошких несрећа, експлозија, пожара и осталих несрећа већих размера”, каже пот-

Пошћуковник Горан Сорак

пуковник Горан Сорак из Управе за оперативне послове Генералштаба, наводећи као пример земљотрес у Краљеву и овогодишњу снежну олују у фебруару.

Јединице и установе Војске у миру могу пружати и услуге правним и физичким лицима, што је уређено прописима о материјалном и финансијском пословању у Министарству одбране и Војсци Србије.

Ново Правило службе је оквир за слику модерне војске, а пратећим документима прецизирана су начела и принципи извршавања задатака, па се у случају потребе лако могу изменити. Такав приступ омогућава еластичност прописа и прилагођен је потребама савремене војске. ■

Мирјана БОРОВИНА

Биљана МИЉИЋ

Сања АНЂЕЛКОВИЋ

ДАМЕ И УНИФОРМА

Новим Правилком службе јасније је дефинисан изглед припадника Војске. Када су у униформи, коса им мора бити уредно скупљена, тако да их не омета у обављању задатака, нарочито приликом ношења капе или шлема. Могу бити дискретно нашминкане, а осим прстена, неупадљиве шнале за косу и малих минђуша не могу носити други накит.

Проблем ословљавања жена војних лица ублажен је увођењем термина го-спођа и за удате и за неударене жене, али су чиновници ипак остали у мушком роду.

Виртуелна вежба „Морава 2012”

Прва фаза тростепене вежбе подржане рачунарским симулацијама, „Морава 2012”, која траје десет дана, почела је 23. маја у Центру за обуку путем симулација (ЦОПС) Војске Србије у Београду. Вежбом, коју уз подршку ЦОПС изводи команда 41. пешадијског батаљона, руководи начелник Штаба Четврте бригаде Копнене војске пуковник Слађан Стаменковић.

Почетку увежбавања присуствовали су начелник Одељења за обуку у Управи за обуку и доктрину Генералштаба пуковник Бошко Зорић и начелник Центра за обуку путем симулација пуковник Зоран Лучић. Припреме за „Мораву 2012” Команде 41. пешадијског батаљона отпочеле су још пре шест месеци. Сценарио вежбе израдио је ЦОПС и тим за планирање вежбе из Команде бригаде, у складу с постављеним циљевима обучавања.

До сада је реализована индивидуална обука, чиме је обезбеђено да учесници дођу на активност обучени и припремљени. Прва фаза вежбе завршена је 27. маја, када је и започела друга фаза – извођење војних операција.

„Морава 2012” је друга вежба у овој години подржана рачунарским симулацијама, а изводи се на симулационом софтверу „ICATS”, једном од најбољих симулатора за конструктивне симулације у свету. Наменен је за обуку команди јединица свих нивоа, а најефикаснији је у подршци команди батаљонског и бригадног нивоа. Војска Србије располаже тим софтвером од 2010. године ■

З. М.

Управљање пројектима набавке

Управљање сложеним пројектима набавке и опремања војске средствима наоружања и војне опреме била је тема семинара који је од 21. до 25. маја одржан у Сектору за материјалне ресурсе Министарства одбране у организацији Управе за одбрамбене технологије. Предаваче из Морнаричке последипломске школе из Монтереја предводила је др Елизабета Рајт.

На радионици је на примерима из САД и европских земаља демонстрирано управљање сложеним пројектима набавке и опремања. Наглашен је значај интегралног пројектног тима који треба да управља пројектом опремања. Учесници су тимским радом и на практичним вежбама применили усвојена знања и технике. Семинар је успешно завршило 24 полазника из организационих целина Министарства одбране и Војске Србије. ■

Испитивање подводног оружја

Стручњаци Техничког опитног центра, у сарадњи са рониоцима 93. ронилачке чете Првог одреда Речне флотиле и Специјалне бригаде, спровели су на полигону за обуку ронилаца речних јединица Војске Србије део верификационих испитивања подводног оружја руског порекла. Реч је о подводном пиштољу СПП-1М, калибра 4,5 mm и аутоматској подводној пушци АПС 5,66 mm, коју називају и подводни калашњиков.

Том приликом проверена је функција оружја под водом на дубинама од пет и 20 m у реалним условима. Температура ваздуха била је 18, а воде 10 степени Целзијуса.

Реч је о ватреном оружју које испушта игличасте пројектиле израђене од средње тврдог челика, хидродинамичког облика и са којим се наши испитивачи и рониоци први пут сусрећу.

Пиштољ СПП-1М има четири цеви и масу од 1.030 g пун, дужину 244 и ширину 25 mm. Декларисани ефективни домет пиштоља на копну је до 20 m, а под водом зависи од дубине – на пет метара домет је 17, а на 20 метара дубине 11 m.

Аутоматска пушка АПС има масу од 3,6 kg са пуним оквиром. Капацитет оквира је 26 метака, дужина пушке са склопљеним телескопским кундаком је 620, а са расклопљеним 840 mm.

Пушка ради на принципу позајмице барутних гасова, који помоћу самоподешавајућег вентила на гасном цилиндру омогућавају њено функционисање на различитим дубинама под водом и на копну. Према декларисаним карактеристикама, енергија пројектила може да неутралише живу силу на копну до 100 m, док је ефективни употребни домет пушке до 30 m јер пројектил није аеродинамички стабилан. Хидродинамичка стабилност пројектила омогућава следеће ефективне домете под водом – на пет метара домет је 30 m, на 20 m је 20 m, а на 40 m домет је 10 m.

Тактички носилац испитивања је Управа за планирање и развој Генералштаба Војске, а циљ је да се рониоци Војске Србије опреме оружјем које има већи домет у односу на коришћена подводна оружја у нашој војсци. ■

М. Ш.

Ресторан у згради Сектора за материјалне ресурсе

По укусу професионалца

Масивне дрвене столове и старински терацо под некадашње војничке мензе, у којој су пре Другог светског рата обедовали краљеви гардисти, заменили су модерно уређен простор, пријатан амбијент, квалитетна услуга и велики избор јела

Овогодишњи Дан Војске, уз традиционалне свечаности и параде, обележило је и отварање новог ресторана Војне установе „Дедиње“, намењеног припадницима Министарства одбране и Војске Србије који раде у управама смештеним у згради на углу београдских улица Немањина и Ресавска, али и онима које посао ту доведе.

Према речима директора Војне установе „Дедиње“ потпуковника Дејана Мрљеша, намена ресторана јесте квалитетна услуга по повољним ценама за припаднике система одбране, а не остваривање профита по сваку цену.

– Жеља нам је да квалитетом постигнемо квантитет и да у скоријем периоду, пре свега, ресторан посети што више гостију, по препоруци за-

довољних клијената – објашњава потпуковник Мрљеш, додајући да им је намера да управо повољним ценама привуку редовне муштерије.

Циљна група кантина и ресторана „Дедиња“ годинама су били војници на служењу војног рока, а недавна реформа Војске преусмерила их је ка професионалним припадницима, који проводе осам, а не као некадашњи војници, 24 сата на послу. Новоотворени ресторан први је тог типа у нашој Војсци. За разлику од класичних кантина, на његовом менију су и кувана јела, а од осталих ресто-

Војна установа „Дедиње“ њланира реновирање аџершиив бара у свом ресшорану у Дому Војске, башше Команде ВиПВО у Земуну, каншине у Касарни „13. мај“ у Башијници и каншина у Крушевцу.

рана разликује га самопослуживање, као и то што је доступан само припадницима система одбране.

Модерно уређен простор, пријатан амбијент, квалитетна услуга, велики избор јела и прикладне цене замениле су доскорашње доношење сендвича од куће и куповину бурека на путу до посла.

По угледу на стране армије, које су опремљене ресторанима за исхрану војника, као и салама за гостујуће делегације, наша војска одлучила се за сличан модел, приближавајући се тако светским стандардима.

Све у ресторани зграде „на углу“ је у потпуности ново, од плочица на поду, столова и столица, лампи и лустера, па до есцајага. Бели зидови, понегде прошарани каменим дезенима и модерним тапетима, добрим делом доприносе пријатној атмосфери ресторана.

стандардима, а за препознатљиво добар укус и квалитет заслужни су и потпуно нови апарати и уређаји, од пећница, фритеза, до хладњака.

Идеја јесте да се гости из иностранства угосте у ресторанима система одбране, а новоошворени ресторан нуди шакве могућности.

НА МЕНИЈУ

Кафа	10 дин.
Баклава	40 дин.
Кромпир салата	25 дин.
Мешана салата	45 дин.
Шкембићи у сафту	65 дин.
Бечка шницла	100 дин.
Мусака	80 дин.
Чорбаст пасуљ	40 дин.
Помфрит	35 дин.
Динстани грашак	40 дин.
Гриловано поврће	90 дин.
Пилећи филе	155 дин.
Пуњена плескавица	185 дин.
Говеђа супа	30 дин.
Чорба од поврћа	25 дин.

Главна сала може да угости око 60 људи, док је издвојена, „вип“ сала, опремљена за упола мање гостину и намењена је за пријем страних делегација и организацију радних ручкова и вечера.

Сваког дана, ресторан посети више од 250 гостију, иако су капацитети далеко већи, јер осморо запослених може да припреми и послужи од 500 до 800 дневних obroka. Храна се спрема у ресторанској кухињи, опремљеној по највишим светским

Радно време прилагођено је запосленима – радним данима од 8 до 16 часова, али као и свуда у Војсци, по потреби и договору може се кориговати. Особље ресторана једно је од ретких које се може похвалити да од првог минута отварања па до краја радног времена има припремљена јела, тако да није могуће да гост остане гладан. На првом им је месту да клијент буде задовољан добијеном услугом.

Према речима директора ВУ „Дедиња“, то је само први корак.

– Планирамо да уведемо још новина. Однедавно је омогућено плаћање картицом, а у наредним месецима планирамо акције уз повољне цене, проширење асортимана, а пре свега трудимо се да поштујемо жеље наших гостију – наводи потпуковник Мрљеш и најављује ускоро и могућност припреме „хране за понети“.

Најбољу слику, ипак, одаје књига утисака, у којој су само позитивне импресије. Не верујте на реч. Дођите и уверите се. ■

Мирјана БОРОВИНА
Снимео Горан СТАНКОВИЋ

Други речни одред

Обука на води

Уз крошње, чија је стабла набујалим коритом Дунав украо с плажа Великог ратног острва, под надзором куле Небојша, ка сидришту „Ушће”, опрезно, али сигурно, крећу се два брода. Маслинастозеленом бојом стапају се с окружењем, као да поручују – и ми припадамо реци. Тако и јесте. Реч је о два моторна патролна чамца из састава Другог речног одреда Речне флотиле Војске Србије. Њихове посаде су, оценом „савладао”, управо завршиле вишечасовну вежбу на терену, која је круна интензивног периода њиховог оспособљавања.

Н еколико сати раније четрнаест припадника Одрода, у мирнодопском периоду базираног на ушћу Саве и Дунава, отпочело је пловидбу у коначну, али не и последњу проверу наученог. Обука на реци ипак траје током целе службе.

Командир, моториста и пет професионалних војника чине посаду једног брода. Од њихове појединачне стручности, али и здружене уиграности, зависи успех у остваривању задатка. Свака посада колектив је за себе, али на реци, у реалној ситуацији коју су сада симулирали, истовремено и заједничко реаговање оба брода један је од приоритета обуке.

На основу сценарија вежбе, који је израдила Команда како би проверила степен обучености сваког војника за све послове који су прописани распоредом редовне и борбене организације брода, посаде су се увежбавале у радњама на свим позицијама, које морају да знају до аутоматизма.

Вежба је започела испловљењем, а затим заузимањем строја бродова. До

доласка на вежбовно место, низом претпоставки, односно наређења командира посаде, од којих су нека прописана правилником а нека резултат његове инвентивности, посада синхронизованом акцијом решава „у ходу“ проблеме.

Могући циљеви

Противваздухопловна приправност због налета хеликоптера непријатељске авијације, ватре с осталих објеката – на земљи или у води, дејство по њима, запоседање борбене јединице, праћење циљева... То су само неки од могућих задатака које чланови посаде могу очекивати и с којима се морају успешно изборити. Обученост у случају противнуклеарно-хемијско-биолошке опасности, коришћење хемијских радиолошких детектора и извештавање о утврђеном нивоу радијације, уз деконтаминацију брода, још су области у којима су војници морали да докажу стручност.

На крају, маскирањем брода и полагањем мина у тешким условима који владају на реци, која никада не мирује, припадници Другог речног одреда потврдили су да познају све правилности у раду, те су на задовољство представника Команде који су вежбу надгледали све појединачне радње у којима су се опробале обе посаде оцењене са „прошао“ и збирном оценом „савладао“.

Други речни одред јединица је ранга батаљона из састава Речне флотиле Копнене војске. Лоциран је на сидришту „Ушће“. Састоји се од Команде, групе патролних бродова, водопловних средстава, а у свом саставу има и лучку дизалицу у изградњи.

Носећа јединица Одред је група патролних бродова у чијем се саставу налазе речни моторни патролни чамци типа 211, 111 и 22. Јединица је формирана октобра 2008. године, али је упркос младости постигла значајан успех у формирању колектива, што њени припадници доказују сваког дана – од најситнијег доприноса у опремању њиховог радног простора, до обнављања бродова, који су пре

него што су дошли у посед јединице били намењени за расходовање.

У оквиру Речне флотиле, која је у саставу Копнене војске задужена за извршавање свих задатака на реци и унутрашњим пловним путевима кроз Србију, Други одред обавља наменске задатке и обуку новог кадра, а његови припадници познати су и по честом ангажовању у хуманитарним акцијама.

Подофицир на палуби

Десетар Милан Ђопић професионални је војник на обуци у Флотили, који се у другом модулу обуке на основном курсу усавршавања за дужности

подофицира стручно усавршава у редовима Другог речног одреда. Према његовим речима, по завршетку другог модула стећиће стручноспецијалистичка знања потребна за обављање дужности техничког подофицира, ранга командира одељења, али ће бити оспособљен и за остале дужности техничког подофицира, где год био распоређен.

– Успешно сам савладао првих девет недеља у Центру за обуку и усавршавање подофицира у Панчеву, где сам стекао додатна знања и опште тактичке, ватрене војне вештине, тежишно из рода пешадије из предмета лидерство и командовање, те се оспособио за основне дужности подофицира на позицији командира одељења. У служби у јединици сам већ 11 година. У међувремену сам завршио и Вишу школу поморског смера, а после другог модула обуке чекају ме три недеље обучавања на броду посебне намене „Козара“, где ћу вероватно бити постављен на дужност – каже десетар Ђопић, истичући да ће нови, недавно уграђени погон на том броду бити прилика да савлада нешто за шта је мали број људи оспособљен. ■

Никола ДРАЖОВИЋ
Снимио Горан СТАНКОВИЋ

Пројекат „Регионални центар АБХО”

У Центру за усавршавање кадрова АБХО у Крушевцу недавно је одржан пети састанак међународне експертске радне групе АБХО за имплементацију пројекта „Регионални центар АБХО”. У раду групе учествовали су представници Македоније, Црне Горе, Босне и Херцеговине, Хрватске и Србије.

Састанком је председавао командант Центра пуковник мр Слободан Савић, а поред представника земаља региона на састанку су били и представници Команде за обуку и Центра за усавршавање кадрова, Генералштаба Војске Србије, Управе за међународну војну сарадњу Министарства одбране и Војне академије.

Чланови експертске групе разматрали су степен реализације задатака на имплементацији пројекта Регионални центар АБХО, дефинисали су и усагласили потребе земаља региона за 2013. годину и детаље који се односе на покретање стручног часописа Регионални билтен АБХО. ■

Г. С.

„Пролеће 2012”

На Интервидовском полигону „Пасуљанске ливаде” припадници 37. механизованог батаљона из Куршумлије успешно су реализовали тактичко увежбавање механизоване чете у одбрани. На тродневној вежби „Пролеће 2012” изведена су и бојева гађања из БВП М80, противоклопне вођене ракете „маљутка”, као и гађања из личног наоружања.

Вежбом је руководио командант батаљона потпуковник Љупче Вилимоновић, који је оценио да је увежбавање успешно изведено. Посебно је похвалио оператере противоклопних вођених ракета, за које погађање циља није представљало проблем.

Капетан Бојан Станковић истакао је да је су се припадници чете којом командује добро припремили током периода интензивног обучавања како би што боље реализовали увежбавање на полигону.

– Претходила су школска и припремна гађања, извођење тактичких вежби на терену, најпре за ниво вода и чете, где смо тактичке радње увежавали до аутоматизма – навео је капетан Станковић.

„Пролеће 2012” пратили су начелник Штаба Треће бригаде пуковник Слађан Стаменковић и потпуковник Марковић Горан из групе за управљање обуком у Команди Копнене војске. ■

Курс за противпобуњеничке операције

Оријентациони курс за противпобуњеничке операције – COIN, почео је 28. маја у Центру за мировне операције Војске Србије. Циљ оспособљавања јесте да професионална војна лица, полицијски службеници и студенти Универзитета у Београду сагледају концепт противпобуњеничких операција НАТО-а, њихову доктрину, тактику, технике и процедуре.

Курс је организовао Центар за мировне операције, уз подршку Центра за обуку за операције подршке миру – PSOTC из Бутмира, у Босни и Херцеговини. Учествовало је 30 припадника Министарства одбране и Војске Србије, представник МУП-а Србије, три представника Факултета безбедности и представник београдског Факултета политичких наука.

Наставу је реализовао четворочлани Мобилни тренинг тим PSOTC, уз административну подршку нашег центра за мировне операције. ■

„BALSOC 2012”

Међународни курс за штабне официре у мултинационалним операцијама – BALSOC 2012, завршен је 25. маја у Центру за мировне операције Генералштаба Војске Србије. Реализација тронедељног курса поверена је Центру за мировне операције, у сарадњи са Међународним центром оружаних снага Краљевине Шведске.

Слушаоци су током курса оспособљени за рад на штабним дужностима у мултинационалним операцијама, у складу с процедурама и стандардима НАТО-а. Такође и за рад на дужностима у командама и штабовима јединица ранга бригаде и вишег, с тежиштем на штабним процедурама у процесу оперативног планирања.

Курс је успешно завршило 25 полазника – 21 из Министарства одбране и Војске Србије и четири из иностранства – Шведске, Финске и Босне и Херцеговине. Уручена су им уверења о успешно савладаном програму усавршавања.

Наставу су реализовали инструктори Центра за мировне операције и гостујући предавачи из центра SWEDINT, Центра за обуку за операције подршке миру – PSOTC (БиХ), Министарства одбране, Генералштаба Војске Србије и Министарства унутрашњих послова. ■

ОДБРАНА

Специјални прилог 76

Југословенска војска на Синају

Пише Александар ЖИВОТИЋ

У ПРВОЈ МИР

Мировне операције представљају цивилизацијску тековину друге половине 20. века. Ратне трауме из Другог светског рата и низ локалних ратова, који су суштински представљали глобалну претњу по очување светског мира, изискивали су проналажење начина за ефикасно спречавање ширења сукоба и раздвајање зараћених страна на терену. Први такав покушај представљало је слање појединачних војних посматрача на подручје Палестине, са задатком да надзиру примирје успостављено 1947. године. Пошто њихови напори нису дали очекиване резултате, развијена је идеја физичког раздвајања зараћених страна дуж читавог фронта. Такав задатак могле су да изврше само јединице састављене од контингента војних снага неутралних земаља.

Више од једне деценије, од новембра 1956. до јуна 1967.

године, неколико јединица Југословенске народне армије налазило се на Синају, у тампон зони између Израела и арапских земаља, првенствено Египта. Упркос снажним симпатијама и солидарности југословенске државе и народа према арапском становништву, припадници југословенског одреда, ангажовани у саставу Мировних снага Уједињених нација, све своје задатке извршили су непристрасно, веома ефикасно и храбро. О томе су објективну оцену дали не само команданти наших јединица и мировних снага, већ и најодговорнији војници и државници, представници како наше земље и Уједињених нација, тако и зараћених страна.

ОВНОЈ МИСИЈИ

Ипак, та замисао није спроведена на простору Палестине. Након Суецке кризе, изазване египатском национализацијом Суецког канала 26. јула 1956. и трипартитног англо-француско-израелског напада на Египат, крајем октобра и почетком новембра 1956. године, посебном резолуцијом Савета безбедности ОУН формиране су мировне снаге за праћење повлачења израелских снага и надзирање демаркационе линије између израелских и египатских војних снага. У тој операцији, током читавог њеног трајања, од новембра 1956. до јуна 1967, учествовала је и Југославија. Било је то прво учешће оружане силе са простора Југославије у међународним мировним снагама.

Југославија у мисији ОУН

Пошто су УН формирале међународне мировне снаге, своје учешће у њима понудиле су 24 државе чланице најмасовније међународне организације. Југославија је принципијелно подржала формирање мировних снага, уз ограду да се строго поштују њихове надлежности наведене у извештају генералног секретара, посебно клаузула о њиховом деловању искључиво уз сагласност држава на чијим територијама ће обављати задатке, као и обавезе да ни у једном тренутку не делују као окупационе снаге. У складу с тим, југословенска влада одлучила је да Уједињеним нацијама упути понуду за учешће југословенског континген-

та у мировним снагама. Пре него што је званична понуда упућена, државни подсекретар за спољне послове Срђа Прица затражио је, 7. новембра 1956. године, од југословенског амбасадора у Каиру Јосипа Ђерђе да провери да ли египатска страна прихвата југословенски контингент. Амбасадор је већ сутрадан, 8. новембра, јавио да му је Али Сабри, шеф Политичког кабинета председника Насера и најближи Насеров сарадник, саопштио да се југословенско учешће у мировним снагама сматра не само прихватљивим већ и пожељним, као и да египатска страна жели мировну мисију која ће имати задатак да поседне граничну линију и надгледа повлачења агресорских снага.

Истог дана Прица је наложио шефу југословенске мисије у Уједињеним нацијама Јожету Брилеју да изјави југословенску спремност за учешће у мировним снагама, под условом да на то пристане Египат и да се све агресорске снаге повуку. Сем југословенског контингента, прихваћени су и контингенти војних снага Канаде, Индије, Бразила, Данске, Шведске, Финске, Колумбије и Индонезије. Укупно је било око 6.000 војника. Посебним споразумом закљученим између владе Египта и генералног секретара ОУН, мировне снаге добиле су статус помоћног органа Уједињених нација, у складу са чланом 105. Повеље, као и сва права и имунитете који су из тога проистицали.

Одлуком југословенске владе да учествује у мировној мисији на Синају Југословенска народна армија преузела је још једну спољнополитичку функцију. Током Суецке кризе

југословенска војска је већ остварила одређену улогу у слању различите помоћи Египту, а потом је, као саставни део мировних снага Уједињених нација, требало да својом, релативно малом јединицом, сублимира југословенска спољнополитичка настојања и напрезања, демонстрирана за време кризе. Тиме се, први пут током свог десетогодишњег мирнодопског развоја, ЈНА ангажовала ван граница Балкана.

Након прихватања југословенске понуде, започело је формирање југословенског контингента. Пошто југословенски државни органи нису имали сазнања о предвиђеној структури мировних снага, државни подсекретар за спољне послове Добривоје Видић затражио је 10. новембра од шефа мисије у УН Брилеја да провери планове Уједињених нација о њиховом формирању. Нагласио је да је нужно прибавити информације о захтеваном броју људи, начину њиховог транспорта од Југославије до Египта, потребним транспортним средствима и начину финансирања транспорта. Истакао је да је Југославија спремна да формира јединицу од око 700 људи и да ће припреме трајати десетак дана, док је подсекретар Прица истог дана тражио да се Брилеј заложи да југословенске јединице буду распоређене на важнијем сектору демаркационе линије. И од амбасадора Ђерђе је тражено да се код египатских званичника заложи за југословенско ангажовање на значајнијем сектору. Захтевом да наше трупе добију одговорнији задатак, Влада је желела да додатно афирмише југословенску спољну политику у региону и што ефикасније помогне египатском савезнику.

Убрзано формирање Одрџа

Убрзо је од Југославије затражено да, у року од 48 сати, припреми претходницу од око 40 људи. Ту групу требало је да чине представник југословенске владе при команди мировних снага, од 6 до 8 официра и војници из мото-механизоване и инжињеријске чете. Такође, јединица би морала да буде логистички аутономна у наредних десетак дана, а до Египта би била пребачена југословенским авионима. У складу с тим захтевом, претходница нашег континента формирана је у Београду, 14. новембра. Њу је чинило 44 официра, подофицира и војника ЈНА. Групу је предводио пуковник Радован Војводић, веома способан официр, са завидним искуством на пословима војне дипломатије, због чега је истовремено одређен и за представника Владе ФНРЈ при Команди UNEF-а. Група је, 16. новембра увече, полетела ка Египту у четири авиона Југословенског ратног ваздухопловства и, после краћег задржавања у Атини, стигла сутрадан у Абу Сувеир. Њен први задатак био је да припреми прихват предстојеће главнине југословенских трупа. Ради лакшег планирања и ефикаснијег опремања Одрџа и њиховог бржег сналажења у апсолутно непознатим географским условима и сасвим другачијем поднебљу, војно изасланство у Каиру послало је у Београд детаљне информације о климатским условима и карактеристикама терена на Синају.

Државни подсекретар Прица је истог дана, преко југословенске мисије у Уједињеним нацијама, обавестио генералног секретара о саставу југословенског одреда и члановима Представништва при Команди UNEF-а, док је Генералштаб одмах издао потребна наређења за формирање Одрџа. Због повишеног сте-

пена борбене готовости великог дела команди, јединица и установа ЈНА, наређеног поводом актуелне кризе у Мађарској, посао око формирања Одрџа одвијао се у врло напетом атмосфери. Одређено је да сабирно место за све јединице буде загребачки гарнизон и дефинисано да Прва и Седма армијска област дају по једну моторизовану стрељачку чету, а Пета армијска област све остале јединице. Истим наређењем одређено је и да све послове везане за формирање Одрџа, због недостатка времена, изврши Команда Пете армијске области, која ће готову јединицу предати новоформираној Команди Одрџа.

Формирање Одрџа, уз извесне организационе и техничке проблеме које су произлазиле из ужурбаних припрема, почело је 18. новембра, да би само три дана касније командант Пете армијске области генерал-пуковник Раде Хамовић предао заставу команди која је преузела новоформирану јединицу. На дужност команданта Одрџа постављен је пуковник Никола Радошевић, док је на место помоћника команданта, задуженог за политички рад и морал, постављен пуковник Бранко Боројевић. Тог дана извршен је и пробни марш, а затим се први ешелон укрцао у воз.

У изузетно кратком временском року завршени су сви послови на формирању Одрџа. У тренутку кад је почело укрцавање првог ешелона, Одрџ је, у оперативном смислу, био оспособљен да самостално дејствује. Организација и формација Одрџа одређене су у складу са потребама међународних мировних снага проистеклим из њихове намене. Главни задаци тих снага били су надгледање повлачења агресорских снага, патролирање дуж демаркационе линије и разминурање терена. Зато су Одрџ сачињавале махом мотомеханизоване пешадијске, извиђачке и инжињеријске јединице. Пошто је било предвиђено да јединице обављају задатке на широком простору, међусобно удаљене и до

неколико десетина километара, било је нужно и да Одред располаже јачом јединицом везе. Такође, Одред је морао да буде потпуно независан у погледу позадинског обезбеђења, па су морале бити развијене и позадинске јединице способне да на себе преузму посао комплетне логистичке подршке јединице шароликог састава, дислоциране на широком простору.

На крају, Одред су сачињавали Команда, Команда стана, две мото-стрељачке чете, једна мотомеханизована чета, по једна чета инжењерије, везе и бестрзајних оруђа, техничко-снабдевачка чета, санитетски и извиђачки вод и вод војне полиције. У суштини била је то јединица ранга самосталног батаљона. Међутим, пошто су у његов састав, ради успешног обављања постављених задатака, укључена и средства која су по својим техничким могућностима и карактеристикама улазила у састав јединица пуковског, дивизијског и корпусног ранга, Одред је имао атипичну организацијско-формацијску структуру.

Састав и опрема батаљона

Формација Одред, утврђена непосредно пред његов полазак у Египат, остала је на снази, уз мање измене, све до 1965, када је током кризе финансирања мировних снага у Египту и притисака Команде мировних снага да се промени намена југословенског Одред и смањи број његових припадника дошло до измена, како у погледу формације, тако и у погледу бројног стања јединице. Југословенски одред више није представљао ојачани извиђачки батаљон, већ је добио организацијско-формацијску форму пешадијског батаљона. Према измењеној формацији, Одред су сачињавали Команда, командно-штабна чета и три стрељачке чете. Команду су чинили ко-

мандант, орган за оперативно-наставне послове, референт за организацијско-персоналне послове, орган за морално-политичко васпитање, орган безбедности, орган за позадину коме су били потчињени референти интендантске, санитетске и техничке службе, као и благајник Одред и канцеларија. У састав Командно-штабне чете улазили су Команда стана, клуб и забавни оркестар, вод за техничко-интендантско снабдевање, аутомобилски вод, вод за техничко одржавање, вод за везу, одељење војне полиције и амбуланта. Свака стрељачка чета у свом саставу имала је четири вода.

Одред је располагао стрељачким, противоклопним и оклопним наоружањем. Због задатака који су подразумевали изузетно висок степен покретљивости, јединице су биле опремљене и већим бројем моторних и специјалних моторних возила. Поред основног пионирског алата, инжењеријске јединице имале су у свом саставу и грађевинске машине намењене за изградњу и одржавање комуникација, изградњу логора и фортификацијско уређење положаја. Ради одржавања веома сложеног система веза између Команде Одред и потчињених јединица, као и обезбеђења веза Команде Одред са Командом UNEF-а и Генералштабом ЈНА, чета за везу је опремљена радио-уређајима различитог опсега дејства и домета и неопходним телефонско-линијским материјалом са централама средње јачине. Одред је био снабдевен и средствима неопходним за несметано функционисање интендантске, санитетске и техничке службе. У погледу униформе и личне опреме припадници Одред су користили стандардне припадајуће комплете униформи ЈНА и делове личне опреме. При доласку у Египат добили су значке Уједињених нација, као и плаве шлемове, качкете и беретке америчке производње са ознакама Уједињених нација.

Оклопна, противоклопна и транспортна средства која су се налазила у наоружању Одред потица-

ла су из контингента које је ЈНА добила кроз програм МДАР. Пошто су оклопна средства до укључивања у састав Одрета била конзервирана и налазила су се у магацинима ратне резерве, приликом експлоатације у пустињским условима често су се кварила. Ипак, радило се о изузетно покретљивим и квалитетним возилима, погодним, између осталог, и за коришћење у пустињским условима.

Одред је располагао различитим типовима моторних возила, са различитом наменом. У саставу Инжињеријске чете, поред пионирског алата, минодетектора и моторних тестера, налазиле су се и грађевинске машине. Вод инжињеријских машина имао је у свом саставу и један булдожер, један кран и један компресор, као и једно специјално вучно возило – федерал. Генералштаб ЈНА опремио је јединице Одрета најквалитетнијом опремом којом је располагао. Тежило се да, у погледу опреме, Одред буде репрезент ЈНА. Такође, настојало се да у састав Одрета уђе људство потпуно обучено у руковању додељеним формацијским средствима, али тај захтев због изузетне временске ограничености формирања Одрета није до краја испоштован. Тако се у саставу јединица Одрета нашао и део недовољно обученог људства, што је током дејстава представљало велики проблем.

Полазак за Синај

Укрцавање првог ешелона Одрета у железничке вагоне почело је на загребачкој ранжирној станици 21. новембра 1956. поподне. Целокупан Одред са техником, али без опреме, превезен је у три железничка ешелона до Шибеника. План доласка у Шибеник знатно је померен због тешкоћа у железничком саобраћају. Наиме, железничка композиција је током ноћи на простору Лике упала у снежну олују, што је знатно успорило кретање. Ешелони-

рано путовање од Загреба до Шибеника коришћено је за међусобно упознавање старешина и војника и интензивну морално-политичку и стручну припрему. У тој веома краткотрајној обуци пажња је посвећивана највише инжињерцима, а затим возачима, радистима и нишанцијама, пошто се сматрало да ће баш војници тих специјалности имати главну улогу током операција на Синају. Последњи железнички ешелон стигао је у Шибеник рано поподне 22. новембра. Прихват и смештај у Шибенику, по налогу Команде Југословенске ратне морнарице, организовала је команда поморске базе у Шибенику.

Бродови одређени за превоз људства и технике Одрета – „Партизанка“, „Челик“ и „Триглав“ стигли су на време у луку Шибеник. Уз максимално залагање лучких радника, бродских посада и људства Одрета, утовар терета започет је 22. новембра, одмах по пристизању првог ешелона у Шибеник, а завршен 24. новембра. Брод „Челик“ – ранији амерички тенконосац, знатно спорији од прва два, натоварен тешким теретом, укључујући и оклопна возила, кренуо је дан раније, 23. новембра поподне. Планирано је да га конвој стигне на улазу у Средоземно море. Рано поподне 24. новембра конвој који су сачињавали бродови „Партизанка“ и „Триглав“ кренуо је из шибенске луке. Локалне власти организовале су својеврстан испраћај Одрета. Повољне временске прилике омогућиле су да се време током транспорта искористи за разноврсну наставу, одмор, одржавање предавања и припрему за искрцавање. Припадници Одрета прославили су на бродовима и југословенски национални празник – 29. новембар. Истог дана конвој са припадницима југословенског Одрета упловио је у луку Порт Саид.

Истог дана, око поднева, на брод Триглав дошао је командант UNEF-а генерал Бернс, како би поздравео команду Одрета. Том приликом разговарало се о искрцавању

људства и материјално-техничких средстава. Командант Одрета пуковник Радошевић одбио је налог генерала Бернса да се људство југословенских јединица привремено, док се не заврши искрцавање, односно до поласка на задатак, смести у логор ограђен бодљикавом жицом. Такође, одбијен је и предлог да британске снаге помогну приликом искрцавања Одрета. Тако је људство Одрета остало на бродовима све док у потпуности није завршено искрцавање наоружања, опреме и залиха хране и муниције. Искрцавање је текло веома споро пошто су готово све дизалице египатске компаније реквирирале англо-француске снаге. У искрцавању је учествовало око сто египатских лучких радника и готово целокупан састав југословенског Одрета. На искрцавању се непрекидно радило три дана и три ноћи, уз максимално залагање ангажованог људства.

Иако је британска помоћ у начелу одбијена, Команда Одрета принудно је морала да промени став. Наиме, југословенски бродови нису имали довољно јаке дизалице за истовар тешког терета, а египатска цивилна компанија уопште није располагала тешким дизалицама. Зато је, веома невољно, прихваћена британска помоћ приликом истовара оклопних возила са брода „Челик“. Југословенски амбасадор у Каиру Јосип Ђерђа обавестио је Државни секретаријат за иностране послове да су место за искрцавање Одрета одредили Британци, који настоје да Југословенима онемогуће било какав контакт са спољним светом, чак не дају ни акредитиве новинарима. Зато је предлагао интервенцију надлежних органа у Уједињеним нацијама.

Још у току искрцавања дошло је и до првог контакта са припадницима других јединица у саставу мировних снага, па је 30. новембра размењена посета са командантом данско-норвешког батаљона. Убрзо се појавио и проблем с ознакама, пошто су Французи и Британци протествовали против ношења петокраке

звезде на капама. Југословенска мисија у Уједињеним нацијама брзо је реаговала, па је из Вашингтона јављено да до даљњег „остаје по старом“ и да ће питање ношења ознака тек бити решено. У том извештају амбасадор Ђерђа се жалио на англо-француско настојање да држе новинаре што даље од југословенских трупа. Јасно се види да је југословенској страни било веома стало до публицитета. Одмах је успостављена сарадња са норвешким контингентом, што се касније показало као један од предуслова успешног извршавања постављених задатака.

Први НЕСПОРАЗУМИ

Истовремено са искрцавањем вршене су и последње припреме људства за извршавање задатака у новим условима. Ујутро 3. децембра искрцавање је било завршено. Пошто је југословенски представник у Уједињеним нацијама Јоже Брилеј на време протествовао код генералног секретара Уједињених нација против британске намере да Одред буде смештен у напуштеној британској болници у Ел Амбали, усред пустиње, између Исмаилије и Ел Кантаре, Одред је добио налог да се, по искрцавању с бродова, упути у логор Ел Балах, у непосредној близини Суецког канала.

Непосредно по пријему наређења Одред је кренуо на извршење задатка. Формирана је колона дуга четири километра, која се кретала путем лево од Суецког канала. Са десне стране пута налазили су се утврђени положаји британских трупа. Тог дана, око поднева, јединице су стигле до тампон зоне. Северно су били британски, а јужно од ње египатски положаји. У средини су се налазили припадници индијских јединица из састава мировних снага, које су обезбеђивале поштовање споразума о прекиду ватре. Колона је

брзо прошла кроз тампон зону, пошто је на њеном челу био официр из Команде UNEF-а. Његов задатак био је да спречи компликације везане за поштовање обавезне процедуре за устављања на сваком контролном пункту.

Припадници јединица нашег Одред а измењали су поздраве са војницима и официрима индијског батаљона, а затим су, на египатским положајима, југословенским војницима поздраве упутили и команданти египатских трупа. Приликом проласка кроз Ел Кантару, становништво је стајало са обе стране пута и поздрављало југословенске војнике. Рано поподне јединице су стигле у логор Ел Балах. Главнину Одред а у Ел Балаху су дочекали официри и војници из претходнице Одред а и представник југословенске владе при Команди UNEF-а пуковник Радован Војводић. По доласку јединица у логор у Ел Балаху бригу о снабдевању Одред а преузела је централна позадинска база Команде UNEF-а, чиме су престале све обавезе Генералштаба ЈНА у погледу снабдевања и одржавања технике југословенских јединица у оквиру мировне мисије.

Амбасадор Ћерђа убрзо је оценио да доласак Одред а представља афирмацију југословенске политике на Блиском истоку. Јављао је да је његов доласак од почетка био предмет широког интересовања јавности. У том смислу препоручивао је активно пропагандно деловање, како би ефекат био још јачи. Са друге стране, десничарски настројени израелски листови отворено су негодовали због доласка југословенских трупа на Синај јер је током Суецке кризе Југославија стала на египатску страну, чиме је довођена у сумњу неутралност југословенских трупа.

Истог поподнева по доласку југословенског Одред а у Ел Балах, логор је посетио командант UNEF-а генерал Бернс, који је том приликом издао и усмено наређење за први задатак. Према том наређењу, Одред је требало да дејствује на Синају,

дуж комуникација од Суецког канала према истоку. Зато је наређено формирање две групе и њихово пребацивање преко Суецког канала. Две извиђачке групе добиле су задатак да исте вечери пређу Суецки канал и обезбеде израелско повлачење. У војничком смислу радило се о веома нејасном задатку. Команда Одред а није обавештена о положајима израелских трупа, о стању путева је речено само то да се верује да су порушени, а о минским пољима да их треба очекивати...

Додељени задатак Команда Одред а прихватила је војнички и без приговора, иако у првим моментима није била у стању да сагледа сву његову тежину. Била је преокупирана првим импресијама, а није имала никаквог искуства са дејствима у пустињским условима. У почетку се потпуно идеалистички гледало на Команду UNEF-а, па је Команда Одред а приступала свим наређењима као да их издаје југословенска претпостављена команда.

Извршење задатака Одред је започео 4. децембра. Јединице су наступале на централном правцу који од Исмаилије води према Ел Ауји и на северном правцу који води према Ел Аришу и Гази. Истог дана, већ после десет пређених километара, јединице су наишле на порушени мост и минско поље. Команда Одред а је тек у том тренутку почела да сагледава сву тежину задатка. У том тренутку само су се југословенске јединице налазиле у пустињи, док су друге биле у Порт Саиду, или су тек долазиле у Египат. Индијски батаљон обезбеђивао је тампон-зону. Тог дана, уз велике напоре, јединице су избиле на линију удаљену 20 километара од Суецког канала. Увече је добијена и заповест о наступању и на трећој комуникацији која води од Суецца преко Митла Паса, до демаркационе линије. Команда Одред а је одлучила да пре него што пређе на тај правац, позове генерала Бернса да лично изађе на терен и да му, том приликом, пренесе предлог о маневру у рејон Ел Ариша морем или ва-

здушним путем. Предлог је генералу Бернсу у усменој форми пренео пуковник Војводић. Сутрадан, 5. децембра, генерал Бернс је у пратњи пуковника Радошевића и Војводића стигао на положаје југословенског Одрета и констатовао да је покрет ван порушеног пута крајње отежан и готово немогућ.

Између Израелаца и Египћана

С обзиром на искуства стечена првих дана, у периоду између 4. и 7. децембра извршена је детаљна процена добијених задатака ради изналажења најприхватљивијих решења. Током тих дана израелски авиони су три пута, у ниском лету, надлетали положаје југословенских извиђачких група, што је напету ситуацију чинило још више раздражујућом. Најзад, 7. децембра је примљено наређење да се крене и на трећи правац, који води од Суеца ка Митла Пасу. Од тог дана Одред је наступао под приближно борбеним условима на фронту широком око 150 километара, на три потпуно дивергентна правца, при чему се база за снабдевање налазила на 40 до 130 километара од тих правца. У почетку је било великих тешкоћа у погледу снабдевања трупа. Возачи су били неискусни, а возила углавном неприлагођена коришћењу у пустињским условима. Кварови и заглављивања у песку били су свакодневни. Пuteви су били разорени, а минска поља, која су поставиле обе зараћене стране, постављана су без икаквих правила. Било је и појединачних, разбацаних мина. Команда UNEF-а није располагала шемом постављених минских поља. Малобројна бедуинска насеља и јавне зграде били су разрушени. Поред пута се налазила велика количина уништене египатске војне технике. Људство је снабдевано водом искључиво цистернама, па је потрошња воде била испод сваког прописаног минимума. Успут се наилазило и на

мноштво лешева војника и цивила, у готово распадној стању. Оријентација на терену је била врло тешка пошто се у време честих пустињских олуја рељеф мењао током ноћи. Топографске карте, добијене од Команде UNEF-а, биле су застареле и скоро неупотребљиве. Климатске промене биле су врло честе и екстремне.

Трећа извиђачка група кренула је 9. децембра из Суеца ка Митла Пасу. До уласка у теснац напредовала је 30 километара, по готово уништеном путу. Египатска команда у Суецу посебно је била заинтересована за југословенско наступање на четвртој правцу, према Ел Туру, где су се налазила њихова нафтна постројења, пошто су сматрали да Израелци неће стићи да их униште. Истог дана, приликом посете генерала Бернса југословенским трупама на северном правцу, пуковник Радошевић затражио је Бернсов пристанак да једна група крене у наступање правцем Суец – Ел Тур. Бернс је одговорио да нема информације о израелским трупама на том правцу, као и да нема одговарајуће инструкције из Њујорка. Дошло је и до мањег инцидента кад су израелски авиони надлетели југословенске колоне у наступању, што је веома брзо решено.

Следећег дана, 10. децембра, пристигла је заповест у којој је било предвиђено и наступање на четвртој правцу. Због притисака Египћана та комуникација је добила треће место по хитности и важности. Тиме је ситуација за југословенски одред постала још тежа. Суочена са тешком ситуацијом на сва четири правца, Команда није могла подједнако да ангажује трупе на сваком од њих. Одлучено је да се приоритет да северној комуникацији, у складу са заповести Команде UNEF-а. Сем тога, ова одлука је донета и после добијања незваничних вести да ће, после англо-француског повлачења из Порт Саида, доћи до општег прегруписавања снага Уједињених нација, као и да би југословенске трупе могле бити упућене ка југу. Југословенима је више одговарала северна комуникација и зато су јој придавали већи значај, рачунајући да ће генерал Бернс, приликом но-

вог распореда, водити рачуна о томе и да ће задржати југословенске трупе на том правцу. О томе је пуковник Војводић, у договору са Командом Одрета, меморандумом обавестио генерала Бернса.

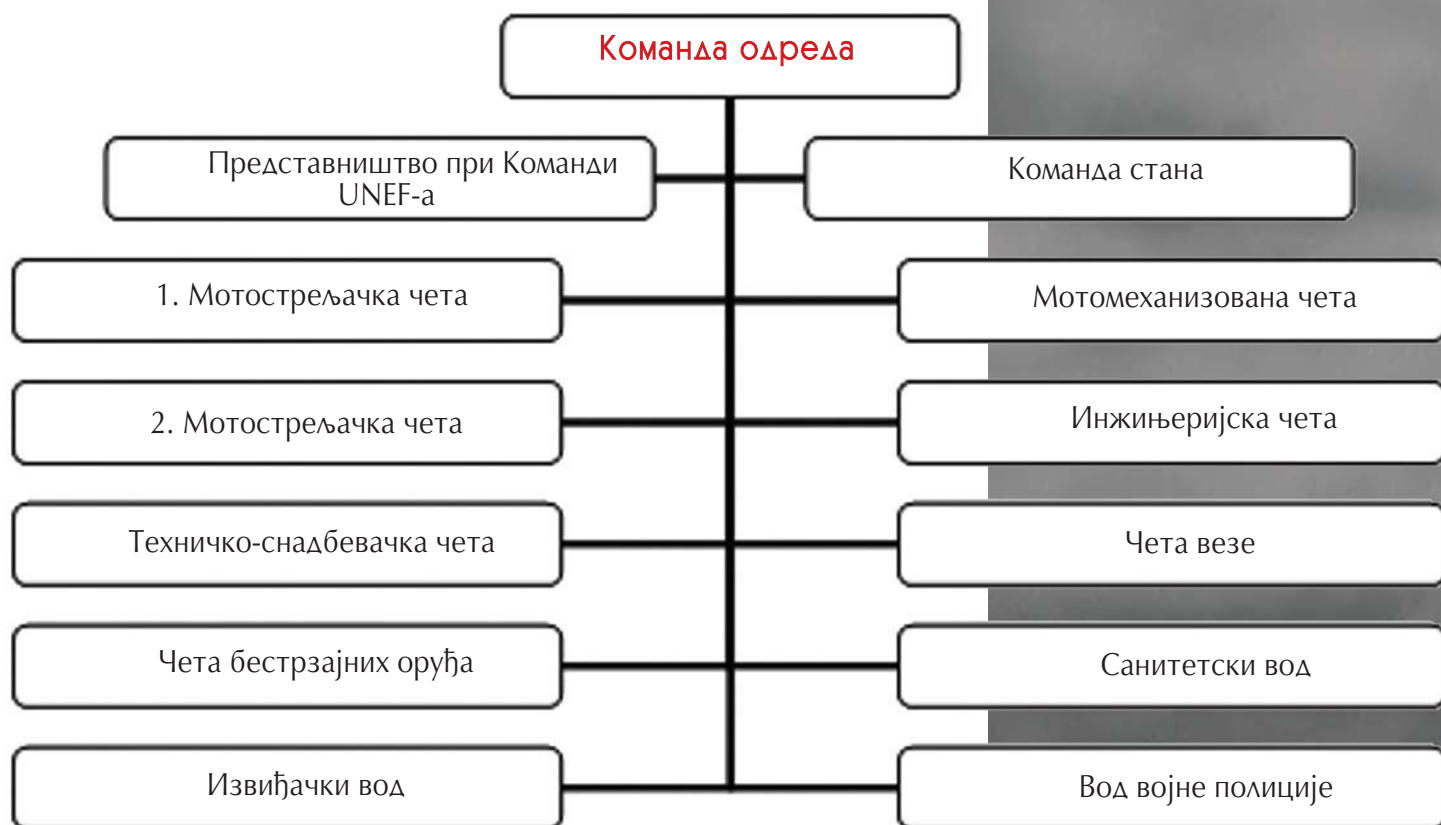
О напредовању Одрета амбасадор Ђерђа редовно је обавештавао државно руководство у Београду, истичући да се јединице крећу на четири комуникације, да морају да савлађују минске препреке и да активности Одрета представљају предмет значајног интересовања јавности. Истицао је да, у оквиру мировних снага, само југословенски одред делује као оперативна група и да му египатске власти и народ указују пуно поверење. Нагласио је, такође, да је дотадашњи боравак Одрета учинио да југословенска спољна политика дође у жижу интересовања светске јавности више него претходна вишемесечна настојања.

На северном правцу јединице Одрета су до 12. децембра напредовале 40 километара од Суецког канала. Најјужнија група је 13. децембра избила до Ел Садра, на правцу Суец – Ел Тур, у дубини од око 50 километара, чиме су Египћани били презадовољни. На северном правцу извиђачки делови су дошли у контакт са израелским војним снагама, а све до избијања на демаркациону линију кретање је зависило од темпа израелског повлачења. У периоду између 13. и 22. децембра није било значајнијих промена и већих померања, пошто је свако даље напредовање зависило од темпа израелског повлачења, односно споразума између генерала Бернса са Израелцима.

На најтежим правцима

Уз сагласност генералног секретара Уједињених нација, англо-француске трупе повукле су се 22. децембра из Порт Саида. На тај начин створене су могућности за нову предислокацију јединица -а. Амбасадор Ђерђа затражио је од југословен-

ских државних органа да се заложу у Уједињеним нацијама да југословенске трупе буду дислоциране на северном правцу, пошто су то заслужили пробијањем до тада непроходних комуникација. Он је имао утисак да генерал Бернс намерно држи југословенске трупе даље од комуникација и насељених места и не снабдева их пустињском техником, како не би пре планираног рока избили на демаркациону линију. После интервенције југословенског представника у Уједињеним нацијама извршено је ново прегруписавање снага, уз уважавање жеље Команде југословенског одреда.

Прегруписавање снага у складу са новонасталом ситуацијом наређено је 23. децембра. Према том наређењу, целокупан састав југословенског Одреда пребачен је на северни правац Ел Кантара – Ел Ариш. Током 23. и 24. децембра извршена је смена југословенских јединица на прео-

стала три правца. Те правце преузеле су индијске, индонезанске, колумбијске и скандинавске трупе. Тиме је задовољена жеља југословенске Команде, а задаци Одреда у многама су олакшани. За почетни успех на све четири парализане синајске комуникације, Команда UNEF-а одала је заслужено признање припадницима југословенских снага. Оцењено је да су постављени задаци извршавани уз максимално напрезање целокупног састава Одреда. Током тих дејстава, сем техничких кварова, приликом извршавања задатака није било ванредних дешавања, нити повређивања војника, иако су свакодневно били изложени различитим опасностима.

После извршене смене Одреда на три правца, сва пажња Команде Одреда била је усмерена на северну комуникацију. Од тог тренутка тешкоће у погледу снабдевања трупа биле су ублажене у великој мери и

настојањем Команде да, што је могуће више, осамостали северну комуникацију. Зато је у тај рејон 27. децембра упутила своју 3. мотомеханизовану чету, са свим потребним ојачањима. Та чета је остала на северном правцу до уласка главнине Одред у Ел Ариш, мада је Команда Одред, због отежаног снабдевања на том простору, имала намеру да је замени. Ситуација у погледу стања комуникација на том правцу била је веома тешка. У том рејону нализло се 26 минских поља, која су разминирана или заобиђена. Даље повлачење израелских војних снага одвијало се темпом од 25 километара недељно, према плану који је утврдио Генералштаб израелске армије, а који је генерал Бернс у потпуности прихватио. Те покрете, предвиђене за седам дана, припадници југословенских снага извршавали су за један дан, да би после поново морали да чекају готово недељу дана ради наставка наступања. Југословенске јединице су тако у корак пратиле повлачење израелских снага.

Најзад, 12. јануара 1957. године југословенски одред је добио наређење за улазак у Ел Ариш. После неопходних припрема за извршење задатка, истог дана извршено је и извиђање ширег рејона Ел Ариша. Читав Одред је 14. јануара покренут на северној комуникацији, па су јединице истог дана заноћиле на свега неколико километара од Ел Ариша. Само је 1. мотострељачка чета остала у Ел Балаху ради обезбеђења преостале опреме. Дочек југословенских трупа, које су у Ел Ариш ушле 15. јануара, превазишао је сва очекивања. Локално становништво је на улицама непрекидно скандирало: Тито – Насер, Гамал – Тито и слично. Приликом уласка колоне југословенског одреда била је заустављена, маса је нагрнула на возила и дошло је до општег поздрављања, грљења и љубљења. На зградама су се налазиле Титове и Насерове слике и понека југословенска застава. Југословенски официри су за тренутак од узбуђења изгубили контролу над ситуацијом.

Дешавања приликом дочека југословенских трупа у Ел Аришу нису се свидела ни генералу Бернсу, нити египатским обавештајцима. Веома брзо, свега неколико дана после тих дешавања, Команда UNEF-а одлучила је да изврши предислокацију југословенских јединица са северног правца у рејон централног Синаја. Било је јасно да се Команда UNEF-а плашила понављања сличне ситуације и у Гази.

Постојао је, свакако, још један разлог. Југословенски одред је био најбоље опремљен и припремљен за савлађивање простора централног Синаја, где су комуникације биле уништене. Намера је била да се југословенске снаге пребаце на правац који једино оне могу да савладају, а да се норвешко-данске и колумбијске трупе, које су се налазиле у резерви или на лакшим задацима у Порт Саиду и околини Суецког канала, поново пребаце у резерву у рејону Ел Ариша.

Израелци НЕГОДУЈУ

Израелска страна често је у контактима са представницима Уједињених нација инсистирала на повлачењу југословенских снага са прве линије, а посебно са северног правца. Југословенски официри сматрали су да пребацивање Одрета на најшири и најнепроходнији део Синајског полуострва представља покушај излагања Одрета новим недаћама, при чему би дошло до додатног замарања људства и напрезања технике, што би, неминовно, довело до југословенског негодовања и повлачења Одрета с прве линије, а потом вероватно и из мировне операције. Упркос видном нерасположењу због такве одлуке претпостављене команде, јединице југословенског контингента мировних снага дисциплиновано, савесно и одговорно су прихватиле додељени задатак. Илузије о доживљавању Команде UNEF-а као југословенске команде више нису постојале.

Уласком у Ел Ариш југословенске јединице извршиле су изузетно важан задатак. После пуних 75 дана напорног наступања, повезаног са многим тешкоћама, преко простора на којем је највећи део комуникација био потпуно уништен, Одред је ушао у најзначајнији град на Синајском полуострву. Даље наступање према Гази и рејону демаркационе линије било је много лакше, пошто је главни северни пут који води према Гази био у потпуности очуван. На тај начин најтежи део задатака у току наступања јединица мировних снага од Суецког канала до демаркационе линије успешно је извршен. Преостали задаци захтевали су много мање напрезања људства и технике. С правом се сматрало да су припадници југословенског одреда заслужили да наставе тим правцем.

Међутим, само неколико дана после уласка у Ел Ариш, 20. јануара, Команда UNEF-а је издала ново наређење о распореду потчињених јединица. Према тој заповести, на северном правцу, према области Газе, био је распоређен шведски батаљон. На централном правцу био је југословенски одред. Јужно од југословенских снага, према Акаби, налазио се индонезански батаљон. На правцу према Шарм Ел Шеику налазио се индијски батаљон. Колумбијски и данско-норвешки батаљон пребачени су, као резерва, на простор Ел Ариша. Финска чета и бразилски батаљон остали су као резерва у рејону Суецког канала. Иако такав распоред, после догађаја у Ел Аришу, није изненадио Команду југословенског одреда, разочарање је било велико. Настојања да се југословенски одред развуче преко читавог Синаја, а да се остатак међународних снага концентрише у два рејона – у области Газе и у рејону Суецког канала – била су очигледна.

Југословенски одред добио је задатак да постави контролне пунктове на обе комуникације које воде из области Ел Ауја. Оба та пута била су у потпуности порушена, а околни простор, ван путева, био је најнепроходнији на читавом Синајском полуостр-

ву. У тој области постојао је већи број необележених минских поља. Другим јединицама мировних снага било је наређено да патролирају само у својим зонама одговорности у граничном рејону, док су југословенске јединице добиле наређење да патролирају и у дубини Синаја, и то управо поред порушених комуникација, где су обилазци били врло тешки.

Југословенска страна била је изузетно незадовољна постављеним задатком. Команди Одрета није било јасно која је сврха патролирања дуж срушених комуникација кад се ниједна од њих не може користити све док се поново не изграде. Сем тога, Одреду је било наложено и да одржава северну комуникацију, иако за тако нешто није имао довољно одговарајуће опреме. Поред тога, наређено је и разминирање рејона Ел Ариша, што је био изузетно напоран и опасан задатак. Радило се о два додатна задатка која је Инжињеријска чета морала да извршава ван зоне одговорности своје матичне јединице.

Команда Одрета је сматрала да се ради о низу провокација и изразима неповерења Команде UNEF-а, па је одлучено да јој се уручи званичан протест, уз уверење да су примедбе оправдане и да ће бити узете у обзир. Међутим, након две недеље начелник Штаба Команде UNEF-а инсистирао је на строгом поштовању свих ставки писаног наређења. Посебно је апострофирана обавеза патролирања према центру и десном суседу. То је практично значило да ниједна југословенска примедба није усвојена. Команди Одрета није остало ништа друго него да и људе и технику напрегне до крајњих граница како би сви задаци били савесно и дисциплиновано извршени.

Главнина мировних снага Уједињених нација избила је већ 22. јануара на демаркациону линију. Од тада па све до 7. марта, када су јединице мировних снага ушле у Газу, ситуација је била непромењена. Даљи покрети зависили су од постизања политичког решења у оквиру органа Уједињених нација. Израелци су одбијали да

се повуку из Газе и са простора Акабе, стално постављајући нове услове. Под јаким притиском Уједињених нација и светске јавности, Израелци су ипак били принуђени да повуку своје војне снаге и са тих територија. Током тог периода било је мањих, безначајних промена у распореду мировних снага Уједињених нација, којима су обављане припреме за улазак у Газу.

Команда UNEF-а је, у склопу припрема за извршење тог задатка, јединицама послала неопходне информације о области Газе. Припремљена су и наређења за концентрацију трупа намењених за њено заузимање. Наређења за припрему операције издата су 5. марта, да би само два дана касније стигло и наређење за улазак трупа Уједињених нација у област Газе. Претходног дана генерал Бернс и пуковник Лундквист боравили су у Тел Авиву и са начелником Генералштаба израелске армије генералом Моше Дајаном постигли споразум о уласку мировних снага. За улазак у област Газе одређени су данско-норвешки, колумбијски, шведски и индијски батаљон.

ОДУШЕВЉЕНИ ЕГИПЋАНИ

Задатак југословенског одреда, према заповести од 7. марта, остао је у основи исти али је знатно проширен. Поред ранијег задатка, који је подразумевао контролу два комуникацијска правца према области Ел Ауја и патролирање по дубини Синајског полуострва, зона одговорности југословенског одреда проширена је све до Средоземног мора. На том простору јединице југословенског одреда смениле су јединице данске чете и шведског батаљона, који је на северном правцу био и према Рафи. Нови задатак подразумевао је контролу 100 километара демаркационе линије у ваздушној линији, што је захтевало непрекидно ангажовање две комплетне ојача-

не чете. То је изискивало снабдевање водом и храном из Ел Ариша на два међусобно одвојена правца, на удаљености од 70 у једном и 100 километара у другом правцу. Сем оперативних задатака, Одред је имао задатак и да борбено обезбеђује истурене базе UNEF-а у Ел Аришу. Логор Одред је и даље остао на старом положају, три километра источно од Ел Ариша, где је дислоциран из Ел Балаха одмах по уласку југословенских снага у тај град.

За разлику од раније праксе, приликом издавања овог наређења у Команди UNEF-а је владала строга конспирација. Није било ни претприпрема, уобичајених кад су овакви подухвати у питању. Поред задатка, побројаних у писаном наређењу, начелник Штаба Команде UNEF-а пуковник Лундквист, који је после уласка у Ел Ариш постављен за оперативног команданта свих снага Уједињених нација у области североисточног дела Синаја и који је у том својству руководио операцијом уласка у област Газе, наредио је југословенском одреду да држи у приправности једну чету као покретну резерву генерала Бернса. Такође, Југословенима је наређено да за превоз јединица индијског батаљона које учествују у тој операцији дају 15 камиона са приколицама. Команда Одред је протествовала против те одлуке. Наиме, две југословенске ојачане чете непрекидно су се налазиле на положајима, што је чинило две трећине југословенских оперативних снага, док се трећа чета, једина преостала оперативна јединица тог ранга, налазила на одмору пошто је, тек неколико дана раније, смењена са положаја, па је људство било изузетно уморно.

Зато је Команда UNEF-а замољена да резерву узме од неког другог континента из свог састава. Међутим, ни та молба није услышена. Команда Одред је тако поступила по савету амбасадора Ђерђе, који је поучен пређашњим искуством везаним за улазак југословенских трупа у Ел Ариш тражио да се, ако је икако

могуће, избегне слање југословенских трупа у област Газе.

Одмах по уласку мировних снага у област Газе дошло је до манифестација народа Газе поводом ослобођења од израелских трупа. Истурени штаб генерала Бернса уплашио се да такви догађаји не прерасту у озбиљније кршење јавног реда, па је одмах наредио да 3. мотомеханизована чета из састава југословенског одреда, као покретна резерва, крене у рејон Газе. Команда Одрета наредила је чети да крене одмах, али да у случају да добије наређење да гуши било какве демонстрације, одбије да га изврши. Међутим, са доласком југословенске чете ситуација се сасвим променила. Окупљања становништва Газе претворила су се у манифестације југословенско-египатског пријатељства. Пошто се ситуација у потпуности нормализовала, 3. мотомеханизована чета вратила се у састав Одрета.

Пошто се по повратку те јединице у састав матичног контингента ситуација поново погоршала, генерал Бернс је затражио да се наша чета поново врати у Газу. Наиме, после одласка југословенске јединице из Газе поново је дошло до окупљања грађана и демонстрација против UNEF-а, па је војницима данско-норвешког батаљона наређено да пуцају изнад глава демонстраната. Употребљен је и сузавац. Један Египћанин, који је покушао да скине заставу Уједињених нација и на њено место постави египатску, рањен је и неколико дана касније подлегао је ранама. Детаљније информације о ситуацији у Гази југословенска чета добила је током марша. Ради смирења напетости, југословенска јединица је остала у Гази до 16. марта, када се поново вратила у састав матичне јединице.

Избијањем на демаркациону линију променио се начин извршавања наменских задатака. Дотадашњи изузетно динамичан темпо који су наметали дневна ситуација на терену, тренутне потребе и захтеви претпостављене команде, уступио је

место статичнијем облику дневног ангажовања. Нов начин извршавања задатака темељио се на свакодневном патролирању, организовању заседа и стража дуж демаркационе линије и осматрању демаркационе линије. То је захтевало другачију организацију рада са јединицама, у којој су, поред обуке, у први план дошли други видови рада, првенствено спортске активности, културно-забавни и политичко-пропагандни рад, односно активности које су у том периоду биле веома наглашене у ЈНА.

Током периода наступања Одред ЈНА је постигао изузетне политичке и војничке резултате. Сем што је достојно репрезентовао државу и утицао на креирање позитивне слике о Југославији и њеним оружаним снагама, Одред је својим савесним, одговорним и креативним извршавањем задатака и понашањем у складу са међународним нормама допринео афирмацији југословенске спољне политике. Први пут у историји Југославије војска је учествовањем у мировној мисији деловала као снажан инструмент спољне политике.

Задаци ЈУГОСЛОВЕНСКОГ ОДРЕДА

По доласку на Синај југословенски одред у саставу мировних снага Организације Уједињених нација сусрео се са низом изазова и проблема. Извршавање задатака у специфичном политичком, географском и климатском амбијенту подразумевало је и низ посебних тактичких поступака, другачији систем командовања, нове садржаје у обуци и настави, потребу учења страних језика, посебно енглеског, као и низ других ситнијих проблема. Иако се радило о мировној мисији, њена реализација носила је изванредан степен ризика и готово неминовне губитке у појединим инцидентима. За југословенску страну радило се о сасвим

новим условима, на које се, без потребног претходно стеченог искуства, морала привикавати у ходу, уз истовремено континуирано извршавање основних наменских задатака. Услови у којима су припадници Одред живели и радили по својим карактеристикама били су сличнији ратним него мирнодопским, што је, само по себи, изискивало нове методе рада.

Тежишни задаци међународних мировних снага на Синају били су дефинисани Споразумом о статусу, закљученим између Уједињених нација и Египта и Резолуцијом Генералне скупштине Уједињених нација. Првобитна функција – обезбеђење повлачења инвазионих снага – угасила се већ крајем 1956. године. Друга функција – одржавање мира на границама и спречавање директног контакта између оружаних снага Израела и Египта – постала је основна и разрађена је у оквиру задатака које су мировне снаге извршавале.

Функције, преточене у задатке, подразумевале су стално осматрање линије Мировног уговора, у дужини од 59 километара и зоне безбедности (500 метара од демаркационе линије, где се нису смела кретати наоружана лица, односно 50 метара у дубини Газе, где се нису смели кретати ни цивили, већ само војници међународних мировних снага и власници земљишта), стално осматрање 209 километара дуге границе између Египта и Израела и зоне безбедности, у дужини од 5 километара ноћу и два километра дању у дубини египатске територије, у којој није смело бити египатских војних лица, док је цивилима било забрањено кретање у дубини 500 метара од границе. Сем тога, међународне снаге имале су и задатке везане за осматрање и обавештавање о свим повредама ваздушних простора Египта и Израела и њихових акваторија, као и о бродовима који плове кроз Акабски залив. Додатни задаци односили су се на обезбеђење команде мировних снага и свих осетљивијих тачака у рејонима операција, као и инстала-

ција за снабдевање водом и електричном енергијом и инсталација за снабдевање избеглица. Део задатака било је и обезбеђење размене заробљеника и тела погинулих између египатске и израелске стране.

По доласку на Синај југословенски одред у саставу мировних снага Организације Уједињених нација сусрео се са низом изазова и проблема. Извршавање задатака у специфичном политичком, географском и климатском амбијенту подразумевало је и низ посебних тактичких поступака, другачији систем командовања, нове садржаје у обуци и настави, потребу учења страних језика, посебно енглеског, као и низ других ситнијих проблема. Иако се радило о мировној мисији, сама њена реализација носила је изванредан степен ризика и готово неминовне губитке у појединим инцидентима. За југословенску страну радило се о сасвим новим условима, на које се, без потребног претходно стеченог искуства, морало у ходу привикавати, уз истовремено континуирано извршавање основних наменских задатака. Услови у којима су припадници Одрета живели и радили, по својим карактеристикама били су сличнији ратним него мирнодопским, што је, само по себи, изискивало нове методе рада.

При извршавању задатака посебан проблем представљали су климатски услови на Синају, где се температура пела и до 70 степени, уз редовне дневне осцилације. Оријентација на терену је била отежана брзим променама топографских облика у пустињи, где је било веома мало изграђених објеката. Уз то, располагало се и топографским картама старијег датума. Зато су се као најсигурнији оријентир користиле ваде – суве долине које су биле уцртане на картама и најмање подложне променама. По завршетку груписања снага, према наређењима Команде мировних снага од 2. марта 1957, распоред југословенских јединица се није драстично мењао. Изузетак је представљало заузимање нових

положаја дуж израелско-египатске демаркационе линије на њеном јужном одсеку и до Акабског залива, до чега је дошло на основу наредбе генерала Бернса од 1. августа 1957. године. У претходном периоду Одред је углавном био ангажован на задацима контроле и обезбеђења демаркационе линије на одсеку Рафа – Ел Кусаим. Повремено су поједине секторе југословенских положаја преузимале јединице других националних контингента, како би олакшале процес смене југословенског људства. Наше јединице повремено су држале и положаје у рејону Газе (четири бестрајних оруђа), обезбеђивале складишта на аеродрому у околини Ел Ариша и ваздухопловне посаде у Марини, привремено преузимале положаје у време смене данских и шведских снага и, као извиђачки најспособније и најпокретљивије јединице у саставу мировних снага Уједињених нација, патролирале испред положаја индонежанских, колумбијских и бразилских снага.

Преузимање нових положаја на основу наредбе од 1. августа 1957. повукло је заузимање нових положаја који су се знатно разликовали од претходних. Према тој инструкцији, југословенске јединице преузеле су положаје дуж египатско-израелске демаркационе линије на Синају, јужно од Абу Сувана до Акабског залива. Пошто су се делови Одрета већ налазили у околини Ел Аује, преузимање Ел Кусаиме и јужног одсека Ел Кунтила – Рас Ел Нагиб, коју су до тада обезбеђивале канадске снаге, извршено је већ 1. августа. Преузимање северног сектора Рафа – Ел Батут окончано је два дана касније. Тиме су се јединице Одрета по први пут нашле на јужном одсеку египатско-израелске демаркационе линије, односно на северним обалама Акабског залива. Остало је забележено да је за војнике и официре Одрета преузимање положаја са којих су се могле видети територије четири државе – Египта, Израела, Јордана и Саудијске Арабије – представљало посебну атракци-

ју. Ипак, удаљеност од главнине снага у логору доносила је извештајни страх и неизвесност. Почетна криза брзо је превазиђена успостављањем сигурног система веза и уредног снабдевања удаљених јединица. У основи, уз мање изузетке, распоред јединица Одрета Југословенске народне армије на Синају није се озбиљније мењао све до повлачења 1967. године.

Рат у повлачењу мировних снага

Крајем 1966. и почетком 1967. ситуација на Блиском истоку се посебно заострила. Оружани гранични инциденти постали су све учесталији. Најзад, изјава израелског начелника Генералштаба генерала Рабина, дата 10. маја 1967. године, да ће израелске тру-

пе напасти Сирију, као и низ обавештења да Израел концентрише знатне војне снаге према Сирији и Јордану, били су директан повод да Египат 15. маја започне концентрацију својих трупа на Синају. Израел је, истовремено, у највећој тајности почео општу мобилизацију и делимичну концентрацију својих трупа.

После окончања рата 1956. године, ситуација на Блиском истоку се додатно компликовала. Египат је настојао да уједини арапске земље, док је Израел тежио да заштити своје интересе и добије територијална проширења. Египат је уживао издашну војну помоћ Совјетског Савеза, чиме је на извештајни начин била обезбеђена равнотежа снага на Блиском истоку. Супростављен арапском свету, Израел је добијао снажну војну помоћ од Сједињених Држава и западних савезника. Арапске земље упорно су одбијале да признају постојање израелске државе као политичку реалност на Блиском ис-

назив јединице	официра	подофицира	војника	укупно
Команда	31	9	/	40
Команда стана				
1. мотострељачка чета	5	11	86	106
2. мотострељачка чета	5	11	86	102
Мотомеханизована чета	6	14	85	105
Инжењеријска чета	5	12	72	89
Чета везе	5	15	36	56
Техничко-снабдевачка чета	8	16	93	117
Чета бестрзајних оруђа	4	7	35	42
Извиђачки вод	1	3	17	21
Вод војне полиције	1	6	20	27
Санитетски вод	3	2	19	24
Свега	75	110	573	758

току, док је, на другој страни, Израел инсистирао на територијалним аспирацијама у рејонима Газе и Шарм Ел Шеика, као и на исправљању граница према Јордану и Сирији. На тај начин могућност војног обрачуна између Израела и његових арапских суседа Египта, Сирије и Јордана била је непрекидна, а заинтересованост за регион, како Совјетског Савеза, тако и САД, претила је да евентуални локални сукоб претвори у сукоб ширих размера. Ситуацију је додатно усложњавало присуство америчке Шесте флоте у Јадрану и знатних совјетских поморских снага у басену Средоземља.

Крајем 1966. и почетком 1967. ситуација на Блиском истоку посебно се заоштрила. Оружани гранични инциденти постали су све учесталији. Најзад, изјава израелског начелника генералштаба генерала Рабина, дата 10. маја 1967. године, да ће израелске трупе напасти Сирију, као и низ обавештења да Израел концентрише знатне војне снаге према Сирији и Јордану, били су директан повод да Египат 15. маја започне концентрацију својих трупа на Синају. Израел је истовремено у највећој тајности почео општу мобилизацију и делимичну концентрацију својих трупа. Криза се додатно искомпликовала када је, на захтев египатске владе, започело повлачење мировних снага УН са Синаја, чиме је отворен је простор за директно сучељавање сукобљених страна. Египатском забраном проласка израелских бродова кроз Тирански мореуз и директном блокадом израелске луке Елат, 22. маја, криза је кулминирала. За блокаду израелске обале ангажована је трећина египатских поморских снага.

Страхујући од снажног удруженог напада арапских армија на своју невелику територију, израелска влада одлучила се за превентивни удар. У условима апсолутне војне премоћи арапских земаља, једина шанса Израела био је изненадан и јак удар на противничку страну, у којем би, већ у првом таласу, био уништен највећи део арапских ваздухопловних снага, главног носиоца њихове офанзивне моћи. Због тога је израелским ратним планом било предвиђено да ваздухопловство на

самом почетку сукоба избори апсолутну превласт у ваздушном простору и да главне снаге копнене војске, у блиском садејству са ратним ваздухопловством и ратном морнарицом, у офанзивним дејствима униште египатске снаге на Синајском полуострву. Дефанзивна дејства на фронтима према Јордану и Сирији требало је да омогуће и осигурају повољни исход одлучујућих операција према Египту.

Египатски ратни план је, с друге стране, у почетној фази био изразито дефанзиван. Предвиђао је да се израелска офанзива заустави делом снага јачине три до четири пешадијске дивизије у утврђеном троуглу Ел Ариш – Рафа – Абу Авејдила, а да се затим са две оклопне и једном пешадијском дивизијом, уз подршку ратног ваздухопловства, пређе у противофанзиву, у правцу пустиње Негев, ради спајања са јорданским снагама и даљег заједничког дејства египатских, јорданских и сиријских јединица на територији Израела.

Било је планирано да израелски напад почне 6. јуна. После добијања информације да је амерички државни секретар позвао египатског министра Закарија Мохејдана у посету Вашингтону 5. јуна 1967. године, у Израелу су помислили да би то могло да доведе до политичког споразума, што би омело њихове ратне планове. Зато је генералштаб затражио од владе одобрење за почетак ратних операција дан раније. После дужег уверавања да су оружане снаге спремне за напад и успех у предстојећем ратном окршају, израелска влада одобрила је почетак операција. Рат је започео изненадним ударом главнине израелских ваздухопловних снага на 10 египатских аеродрома. Време за напад, 7.45 часова, било је брижљиво изабрано. То је био момеат када се у ваздухопловствима арапских земаља завршавала јутарња борбена готовост и када су се авиони враћали са патролирања. Управо у то доба на простору доњег Египта нестаје јутарња магла и видљивост се нагло поправља. Арапске снаге биле су потпуно изненађене.

Утицај Уједињених нација и светског јавног мњења остао је готово искључиво у моралној сфери. Светска ор-

ганизација је тиме испољила низ слабости у погледу очувања мира у свету. Брзоплета одлука генералног секретара УН о повлачењу мировних снага са демаркационе линије, донета на захтев Египта, додатно је убрзала избијање рата. Утицај Савета безбедности није одговарао тежини ситуације. Понуђену Резолуцију о прекиду ватре Израел је прихватио тек када су његове снаге избиле на Суецки канал и обале реке Јордан и овладале Голанском висоравни. Захтеве несврстаних земаља да се повуче са окупираних територија Израел је потпуно игнорисао.

Последице рата нису биле само локалне. Читава светска економија била је уздрмана. Затварањем Суецког канала, кроз који се одвијао највећи део светског поморског саобраћаја између Средоземног мора, Атлантског и Индијског океана, знатно је порасла цена поморског превоза робе у западноевропске земље око афричког континента, посебно цена нафте са Блиског истока.

Оштра осуда израелског напада

Иако је југословенска дипломатија наслућивала да блискоисточни конфликт може лако прерасти у оружани сукоб, почетак рата 5. јуна 1967. био је потпуно изненађујући. Југословенска влада се нашла у изузетно тешкој позицији. Током мајске кризе Југославија је отворено подржала арапску страну и било је логично да се политика пуне подршке арапском свету настави још интензивније. Ипак, недостајале су кључне информације за формирање државних ставова. Поред тога, југословенска влада суочавала се и са низом практичних проблема. На Синају се налазило око 300 припадника Одрода ЈНА у саставу међународних снага, о чијој се судбини, због прекида веза, првог дана рата није ништа знало.

Реакције југословенских званичника и јавности на дешавања на Бли-

ском истоку биле су у складу са вишедеценијском политиком Југославије у том региону. Одмах по избијању сукоба председник Јосип Броз Тито оштро је осудио израелски напад на арапске земље, тражећи моментални прекид ватре. Амбасадори арапских земаља су истог дана, приликом пријема у Државном секретаријату за иностране послове, изразили захвалност Југославији и њеном председнику на подршци. На састанку код председника Савезног извршног већа Мике Шпиљка, коме су присуствовали чланови СИБ-а Киро Глигоров, Руди Колак, Марко Никезић, Јанез Становник, Нијаз Диздаревић, Радован Стијачић, као и генерали Никола Љубичић, Владо Шћекић, Иван Кукоч и Руди Петовар, одлучено је да Државни секретаријат за иностране послове, преко свог представника у Уједињеним нацијама, хитно затражи повратак југословенског одреда у земљу. Бродове којима би се југословенски војници вратили у Југославију требало је да обезбеди „Јадролинија“.

Ситуација око нашег одреда, који се после повлачења са истурених положаја налазио у главном логору у близини Ел Ариша, познатијем као „Мала Југославија“, погоршавала се из сата у сат. Већ првог дана рата, 5. јуна, једна израелска јединица упала је у југословенски логор, који је био видно обележен ознакама Уједињених нација. Све наше јединице биле су под унакрсном ватром израелских снага. У критичним тренуцима, док су запаљена југословенска возила и последња цистерна за воду догоревали, командант Одрода пуковник Славко Ђурђевић изашао је сам пред израелску оклопну колону и затражио разговор са командантом израелске јединице. Пуковник Ђурђевић је од израелског команданта захтевао да обустави паљбу по југословенском логору и, истовремено, одбио његов захтев да преда лично наоружање.

Својим поступком он је успео да заштити људство и обезбеди бољи третман југословенском контингенту, али проблем није био решен. Сличне сцене понављале су се са сваком

израелском јединицом која је наступала тим правцем. Услови за преговоре са израелским командантима били су отежани због прекида веза са Каиром и Тел Авивом, поремећених комуникација с Газом и онемогућених веза са нашим Генералштабом. Пошто је Команда Одрета ипак успела да обавести Генералштаб да су израелске јединице напале југословенске позиције у околини Ел Ариша, да су наш логор надлетала два авиона израелског ваздухопловства, да бомбе непрестано падају по положајима и да је људство непрестано у заклоњенима, израелски представник у Београду Даган, 5. јуна поподне, позван је у Државни секретаријат за иностране послове, где му је саопштен усмени протест југословенске владе поводом понашања Израела. Даган је настојао да побије наводе, истичући да израелска влада није знала да су Југословени у логору, јер је Радио Београд објавио вест да је југословенски одред евакуисан. Разговор се завршио Дагановим обећањем да ће о свему обавестити своју владу. Ипак, уручени демарш није био гаранција безбедности југословенских војника.

Док су југословенски војници на Синају преживљавали тешке тренутке, југословенска влада настојала је да издејствује хитно повлачење Одрета у земљу, али се у условима интензивних борбених дејстава и прекинутих комуникације то чинило готово немогућим. У оптицају је било неколико акција. Једна од њих подразумевала је да бродови под заставом Уједињених нација, на које би се укрцали наши људи, приђу Ел Аришу до дубине газа, али се испоставило да југословенски одред не располаже ни приручним ни формацијским средствима за такву операцију. Могућност укрцавања у Гази одбачена је јер југословенске јединице, у условима снажних борбених дејстава, нису могле да се пробију до ње. Командант мировних снага генерал Рики предлагао је да се југословенско људство пребаци у безбеднији логор, али у специфичним ратним условима није имао могућност да реализује такву замисао.

Драматичан повратак

После низа дипломатских иницијатива, на крају је ипак нађено решење. Личним наређењем Моше Дајана од 11. јуна дозвољено је да се југословенски контингент у саставу мировних снага кроз зону борбених дејстава до луке Ашдод превезе израелским аутобусима. Одред се све до Газе пробијао разореним путевима, закрченим уништеном ратном техником и лешевима погинулих. У Ашдоду је укрцан на југословенски брод „Истра“ и преко Кипра пребачен до Ријеке.

Готово правим чудом, али и посебним залагањем пуковника Ђурђевића и мерама које су предузете у ранијем периоду, ниједан припадник југословенског одреда на Синају није погинуо нити је рањен. Припадници индијског контингента, на пример, нису имали такву срећу. Првог дана рата у Рафи је погинуло 8, а рањено 14 индијских војника. О професионалности и пожртвовању југословенских официра, подофицира и војника који су, током више од 10 година учешћа у мировној мисији на Синају, обављали изузетно деликатне задатке, сведочи и писмо команданта мировних снага генерала Рикија упућено 11. јуна 1967. начелнику југословенског Генералштаба генералу Радету Хамовићу.

У њему је истакнуто да је југословенски одред све време боравка на Синају био одговоран за најтежи сектор. Јединица се, навео је генерал Рики, понашала у складу са „високом репутацијом коју ужива ЈНА“. Посебно је похвалио југословенске војнике за држање током рата, јер се јединица „нашла у најистуренијој и најсложенијој ситуацији суочивши се са озбиљном опасношћу за време недавних борби“. Генерал је захвалио југословенској влади и ЈНА на помоћи која му је пружена док се налазио на челу мировних снага.

Повлачењем југословенског одреда са Синаја завршено је југословенско учешће у тој мировној мисији. Кроз Одред је у периоду између но-

вембра 1956. и јуна 1967. прошло 14.265 припадника ЈНА – 1.178 официра, 92 војна службеника, 2.014 подофицира и 10.892 војника у 22 шестомесечне смене. Све време боравка у Египту југословенски одред је представљао најбројнији, најопремљенији и најмобилнији део међународних мировних снага.

О резултатима постигнутим на војном плану најбоље говоре бројке. Током периода наступања, од искрцавања у Порт Саиду 3. децембра 1956, до потпуног поседања демаркационе линије 7. марта 1957. године, Одред Југословенске народне армије у саставу мировних снага Уједињених нација у Египту савладао је више од 200 километара пустиње у условима потпуно уништених комуникацијских праваца, како друмских, тако и железничких. На северном комуникацијском правцу пронађено је и обележено 26 минских поља, при чему је демонтирано око 700 противпешадијских и противтенковских мина. На централном и јужном комуникацијском правцу направљено је 8 пролаза кроз минска поља и том приликом демонтирано је 70 мина. Југословенски одред на Синају укупно је пронашао и обележио 34 минска поља, од чега је 10 потпуно разминирано, кроз 10 су направљени пролази, а 14 је пронађено, обележено и заобиђено. Укупно је демонтирано око 770 мина различитог типа, порекла и намене. Инжињеријске јединице су, уз помоћ осталих састава Одреда, изградиле 190 километара колских путева. Моторна возила су само за два и по месеца прешла 675.000 километара, при чему је утрошено нешто више од 225.000 литара бензина и 9.250 литара моторног уља. Техничке јединице извршиле су 670 поправки на различитим техничким средствима, од чега више од 200 већих. Први технички преглед обављен је на 34, а други на 42 моторна возила. На различите дестинације доведено је 1.635.000 литара воде. Илустрације ради, том количином воде могао би да се напуни базен дуг 163, широк 10 и дубок један метар. У исто време пољска пекара са ложистем на дрва, у пустињским условима где је дрво права реткост, испекла је 112.100 килограма хлеба.

БРОЈКЕ

О резултатима постигнутим на војном плану најбоље говоре бројке. Током периода наступања, од искрцавања у Порт Саиду 3. децембра 1956, до потпуног поседања демаркационе линије 7. марта 1957. године, Одред Југословенске народне армије у саставу мировних снага Уједињених нација у Египту савладао је више од 200 километара пустиње у условима потпуно уништенних комуникацијских праваца, како друмских, тако и железничких. На северном комуникацијском правцу пронађено је и обележено 26 минских поља, при чему је демонтирано око 700 противпешадијских и противтенковских мина. На централ-

ном и јужном комуникацијском правцу направљено је 8 пролаза кроз минска поља и том приликом демонтирано је 70 мина. Југословенски одред на Синају укупно је пронашао и обележио 34 минска поља, од чега је 10 потпуно разминирано, кроз 10 су направљени пролази, а 14 је пронађено, обележено и заобиђено. Укупно је демонтирано око 770 мина различитог типа, порекла и намене. Инжињеријске јединице су, уз помоћ осталих састава Одрода, изградиле 190 километара колских путева. Моторна возила су само за два и по месеца прешла 675.000 километара, при чему је утрошено не-

што више од 225.000 литара бензина и 9.250 литара моторног уља. Техничке јединице извршиле су 670 поправки на различитим техничким средствима, од чега више од 200 већих. Први технички преглед обављен је на 34, а други на 42 моторна возила. На различите дестинације довезено је 1.635.000 литара воде. Илустрације ради, том количином воде могао би да се напуни базен дуг 163, широк 10 и дубок један метар. У исто време пољска пекара са ложиштем на дрва, у пустињским условима где је дрво права реткост, испекла је 112.100 килограма хлеба. ■

Обука командног кадра декларисаних јединица

Тридесет девет официра и подофицира из јединица Копнене војске завршило је у Бачкој Тополи курс за обуку командног кадра декларисаних јединица и стекло сертификат инструктора.

За време једномесечног оспособљавања, које је реализовала Команда Прве бригаде у касарни „Бачка“, полазници су, према речима мајора Адама Хорвата, руководиоца курса, стекли потребна знања и вештине из процедура неопходних за извршење задатака у мултинационалним операцијама под окриљем Уједињених нација и извођење обуке декларисаних снага.

Међу најуспешнијим полазницима били су поручник Дамир Тоचाковић из 3. батаљона војне полиције из Ниша и заставник Горан Глигоријевић из 5. батаљона војне полиције из Београда.

– Стекли смо знања која ћемо као инструктори преносити на припаднике декларисаних снага – истичу они и дода-

ју да им је размена искустава с осталим полазницима курса била од посебног значаја.

Учесницима курса уверења о стеченом звању инструктора обуке јединица за учешће у мултинационалним операцијама уручио је пуковник Звонко Стојковић, начелник Одељења за обуку у Команди Копнене војске. ■ Б. М. П.

Курс о деконтаминацији

У Центру за усавршавање кадрова АБХО Војске Србије у Крушевцу, од 21. до 25. маја одржан је међународни курс „Радиолошка, хемијска, биолошка деконтаминација“. Полазници курса били су из Аустрије, Босне и Херцеговине, Македоније, Црне Горе и Кипра. Организатор и реализатор обуке, реализоване на енглеском језику, био је Центар за усавршавање кадрова. Припадници оружаних снага земаља учесница имали су прилику да се увежбају у употреби опреме за радиолошку, хемијску и биолошку деконтаминацију, као и да сагледају систем обуке из области РХБ деконтаминације у Војсци Србије.

Курс о радиолошкој, хемијској и биолошкој деконтаминацији отворио је командант Центра пуковник мр Слободан Савић, а учесницима се обратио и директор курса мајор мр Горан Еминовић. Том приликом полазници су информисани о могућностима Центра и програму курса, чија реализација са полазницима из земаља региона представља још један корак у правцу формирања Регионалног центра АБХО у Крушевцу. ■ Г. СТАНОЈЕВИЋ

Завршен курс ЦИВИЛНО-ВОЈНЕ САРАДЊЕ

Трети основни штабни курс у области цивилно-војне сарадње одржан је у Крушевцу, у организацији Одељења за цивилно-војну сарадњу Генералштаба Војске Србије, уз помоћ Центра за усавршавање кадрова АБХО, Команде за развој Расинске бригаде и 246. батаљона АБХО. Курс је завршило 20 официра и једна војна службеница.

Поред предавача из Одељења за цивилно-војну сарадњу и Команде за развој Расинске бригаде, наставу су реализовали и припадници оружаних снага Италије. Гости из Италије говорили су о организацији цивилно-војне сарадње у НАТО и својим оружаним снагама, као и о искуствима из мултинационалних операција у Либану и Авганистану. На скупу су учествовали и представници Сектора за ванредне ситуације Министарства унутрашњих послова Србије, Црвеног крста из Крушевца и Београдског центра за безбедносну политику. ■

Артиљеријска гађања на Пасуљанским ливадама

Плотуни дивизиона

„Дивизионом, плотуном, пали!“ Била је то последња команда која се чула на ватреном положају на Венцу. Тако је завршено дивизионо бојево гађање које су припадници Мешовите артиљеријске бригаде недавно извели у оквиру тактичке вежбе на терену – „Удар 2012“. Њихов рад пратио је и оцењивао евалуациони тим и ово је прва евалуација јединице ранга дивизиона–батаљона у Војсци Србије.

Дивизиона бојева гађања увек су атрактивна за посматраче јер откривају потпун склад рада послуга, њихову увежбаност, припремљеност и ватрену оспособљеност за извршење задатака који су постављени пред јединицу. Задивљујуће је посматрати и ефекат ватре у рејону циља, поготово када се погоди у центар.

Када дивизион дејствује рафално и на крају плотуном, само можете у трену, између светлосног блеска и тупог, заглашујућег, свеобухватног звука, немо посматрати сву моћ ватре артиљерије, огњено коло које блеска и полако бледи у подигнутој прашици. И да се гибате у ритму подрхтавања тла, изазваног силином надовезујућих опаљења.

Такав утисак оставило је и завршено дивизионо бојево гађање које су припадници Мешовите артиљериј-

ске бригаде из Ниша недавно извели у оквиру тактичке вежбе на терену „Удар 2012“. Њихов рад пратио је евакуацијски тим Команде Копнене војске под руководством потпуковника Бошка Ђуџуза. Била је то прва евакуација јединице ранга дивизиона–батаљона у Војсци Србије.

Вежби и бојевим гађањима су, поред команданта Мешовите артиљеријске бригаде пуковника Саше Недељковића, присуствовали чланови тима Инспектората одбране Министарства одбране, предвођени потпуковником Сашом Алексићем, те екипе Управе за обуку и доктрину Генералштаба Војске Србије, коју је водио потпуковник Душан Ракочевић.

Два месеца припреме

Припреме за вежбу и бојева гађања припадници 1. топовско-хаубичког дивизиона започели су два месеца пре доласка на вежбу. Најпре су у нишкој касарни „Мија Станимировић“, а потом и у околини Ниша и Алексинца, извели више тактичких увежбавања. Период интензивне обуке окончан је тродневним боравком на полигону „Пасуљанске ливаде“ и извођењем артиљеријских бојевих гађања.

На Рујничкој коси и Шуматовцу реализовали су предвиђене вежбове радње, попут посудања елемената борбеног распореда вежбајуће јединице и артиљеријске подршке јединицама у одбрани.

И смештај је био теренски – шаторски. Како им временске прилике нису биле наклоњене – блато, понегде и снег – морали су да примене знане технике грејања – кубетом, уз мере безбедности.

О времену је, међутим, мало ко размишљао јер су активности биле „згуснуте“. Кад су око поноћи завршили све потребне припреме, сигнал за почетак вежбе дат је у три сата ујутро. Артиљерци су најпре успешно извели гађање са уметнутим цевима 20 милиметара, јер је то био услов за излазак на бојево гађање из топ-хаубица 152 милиметра. Били су спремни и уиграни.

– Приликом артиљеријских бојевих гађања, посебно кад је реч о дивизи-

ОСПОСОБЉЕНОСТ

– Вежба „Удар 2012“ јесте врхунац периода интензивне обуке за први топовско-хаубички дивизион 152 милиметара, који је тренутно најјачи по снази и попуњености у Војсци Србије, што омогућава даљу надградњу оперативних способности Војске за све три мисије у којима је предвиђено његово ангажовање – каже пуковник Саша Недељковић.

зионом, долази до изражаја колективност. Ми смо се протеклих месеци тимски спремали да све радње и поступке доведемо до перфекције, јер ако један човек, једно одељење испадне из ланца, настаје проблем – каже командант тог дивизиона потпуковник Слободан Васиљевић.

Динамично на осматрачници

Главна осматрачница, прекривена великом маскирном мрежом, налази се на тригонометријској тачки ТТ 719. Одатле се осматрају погоци у рејону циља, мере одступања, дају исправке, које се потом преносе преко средстава везе рачуначима на положају и, на крају, следе опаљења.

Осматрачнице су динамична и узбудљива места јер су ту и главни „играчи“ – командант дивизиона потпуковник Васиљевић који је извршилац дивизионог гађања и командир 2. батерије капетан Александар Цветковић, извршилац гађања за 2. батерију.

Ужурбаност открива почетак гађања топ-хаубицама 152 милиметара. Сви би да виде, завире у шатор, чују комаде. Поред евалуатора су и чланови тима Инспектората одбране, који ће оценити успех ватре. Обавезно су присутни извиђачи и везисти.

Од старијег водника Александра Степановића, командира извиђачког одељења у 2. топовско-хаубичкој батерији, сазнајемо да су рејон циљева вртаче на Крчору, 9–10 километара удаљене од ватреног положаја и да

У ЦЕНТАР ЦИЉА

– Ако бирамо једнаке међу једнакима, рећи ћу да су сви били одлични. Међутим, истакао бих трећу топовско-хаубичку батерију којом командује мајор Иван Ристић, јер је, према показатељима, имала најбоље резултате у ватреном делу. Они су више пута погађали у центар циља – истакао је потпуковник Слободан Васиљевић.

свака батерија има по један батеријски и један дивизиони циљ.

Везисти успостављају везу с батеријама. Међу њима је и Милена Гроздановић, војник по уговору. У тој артиљеријској јединици радио јој је отац, па је и она хтела да крене његовим стопама. Ово јој је први терен.

– Нисам имала срећу да дођем раније. Јуче сам ипак била на ватреном положају и уживала у ватреном дејству артиљерије.

Са главне осматрачнице одјекују оштре и кратке реченице команди:

– Даљина осматрања циља 1.925 метара. Пажња! Батеријом, циљ 1! Азимут осматрања 1.903. Даљина

осматрања 1.925. На 007. Сноп 150. Жива сила и ватрена средства ван заклона! Основни један, пали!...

Иако је време лета пројектила са Венца 27 секунди, узалуд покушавамо да их одбројимо, јер како чујемо преко радио-везе реч „опалио“, већ се види ефекат ватре на циљу. Одуштајемо од бројања јер око привлаче ватрени одсјаји, праћени потмулом риком топовских експлозија.

Последња команда са осматрачнице била је:

– Батеријом, рафал 15 секунди, пали!

Средствима везе преноси се ехо речи са Венца: – Први опалио... други опалио... трећи опалио...

Ватрено на Венцу

Получасовна пауза између гађања омогућава да се уским и завојитим путем, кроз шумовиту завесу, превазиђу десетак километара до ватреног положаја на Венцу. После батеријских, за крај су остављена дивизиона гађања, посматрачима најатрактивнија. Ако се добро изведу, стиче се утисак као да топ-хаубице складно „преду“ јер се после првог бучног опаљења основног

оруђа чују тиша, ритмична понављања.

Никола Сташевић, старији водник, руководи основним одељењем. Каже да је њихова одговорност велика јер на основу команди које издају гађа цела батерија. И прецизност мора бити велика, а Сташевић истиче да су им претходни резултати гађања били одлични.

Недалеко од њих је старији водник прве класе Милан Милетић из 3. батерије. Он не може да сакрије задовољство због остварених резултата и такмичарског духа који их је обузео – да буду успешнији од колега.

– Ми смо најбоља батерија у нашем дивизиону. Могу рећи да смо тренутно и најбоље одељење у трећој батерији, али и дивизиону. Од свих батерија овде на Венцу, наша је погодила центар циља. Питајте евалуатора, он ће вам рећи.

Ако је судити према његовим речима, онда је и разводник Милош Милојевић најбољи нишанџија. Сви се слажу! Милош пак додаје да похвале заслужује и њихова колегиница разводник Јелена Стојић, која је, како је рекао, ефикасан члан тима – помагала им је да растегну краке лафета и укопају топ-хаубицу, што није било лако по блањавом земљишту.

Иначе, жене су годину и по дана чланови послуга топ-хаубица у тој јединици. У принципу једна је поред оруђа, а понекад их буде и две.

Одговоран за сва рачунања у тој трећој батерији јесте старији водник Никола Дисећ. Његове колеге планшестиста разводник Милијана Станковић и први рачунач разводник Дејан Милорадовић дошаптавају се између себе:

ЕВАЛУАТОРИ

Евалуациони тим чинили су припадници Команде Копнене војске и Мешовите артиљеријске бригаде, али из осталих дивизиона. Било је десет евалуатора, од којих су петорица била на Венцу, укључујући и вођу из Команде, а петорица на осматрачници. Они су пратили и оцењивали рад дивизиона, од активности у касарни до завршне вежбе.

ЖЕНЕ У АРТИЉЕРИЈИ

На вежби с бојевим гађањем на „Пасуљанским ливадама“ учествовале су и 24 жене. Оне су већ годину и по дана равноправни чланови послуга и са колегама изводе све прописане радње – од укопавања облица топ-хаубица, растезања тешких кракова лафета, пуњења. Жене су биле и везисти, а поједине су радиле у оквиру рачуначког и метеоролошког одељења.

– Ако после рафала уследи плотун, добро смо рачунали.

Јасна и прецизна команда се као ехо преносила Венцем.

– Дивизионом, плотуном, пуни!... Дивизионом, плотуном, пуни!...

Све је обузео жар жеље да се покажу и у тимском раду, како би посматрачи у рејону циља могли да одгледају јединствени ватромет. Тренутак опипљиве тишине. И команда: „Пали!”

Оно што се после тога одиграло на ватреном положају може се мерити трептајима ока. Било је брзо, силовито, и успешно. С том оценом сложио се и капетан Горан Рангелов из Мешовитог артиљеријског ракетног дивизиона те бригаде, који је био у улози евалуатора.

Оцене

После дела, остале су забележене речи. Оцене. Командант бригаде пуковник Саша Недељковић каже да су вежбе на терену сасвим сигурно најсложенији и најтежи облик обучавања јединица ранга батаљон-дивизион, али да је то и једини поуздан начин да се утврди у којој су мери команданти јединица, командири одељења, вођа и батерија, нишанџије, рачуначи,

везисти, топографи и припадници других специјалности спремни да изврше задатке ефикасне ватрене подршке борбених јединица.

– Изузетно сам задовољан залагањем старешина и војника, а посебно ватреним учинком, који је постигнут при реализацији батеријских и дивизионог бојног гађања. Убудуће ће сва артиљеријска гађања бити дивизионска. То је права мера и провера рада припадника рода – рекао је пуковник Недељковић.

Командант дивизиона потпуковник Васиљевић оценио је реализацију вежбе „Удар 2012” следећим речима:

– Имајући у виду да смо се два месеца припремали за ову активност и уложили много труда, зноја, средстава, да је доста технике доведено у перфектно стање за реализацију овог веома сложеног задатка, могу рећи да смо постигли жељени циљ. Истакао бих да су људи били изложени великим психофизичким напорима, да је техника издржала све временске и теренске услове, а посебно бих нагласио ангажовање наших колегиница, које су подједнако са мушкарцима издржале све напоре. ■

Мира ШВЕДИЋ
Снимио Даримир БАНДА

Војска на новосадском „Бејби егзиту“

У оквиру програма једанаестог фестивала „Бејби егзит“ у Новом Саду, на простору Петроварадинске тврђаве, с најмлађим посетиоцима дружили су се и припадници Прве бригаде Копнене војске и Речне флотиле. Гостима фестивала демонстрирали су борилачке вештине, приказали наоружање и опрему коју користе, као и оспособљеност извиђача и ронилаца. Према процени организатора, овогодишњи „Бејби егзит“ посетило је више од педесет хиљада малишана и одраслих. ■

Б. М. П.

Стажирање кадета Војне академије у Нишу

Кадети 133. класе Војне академије, смера телекомуникације, стажирали су у нишком 21. батаљону везе, од 7. до 18. маја, како би овладали потребним знањима и оспособили се за дужност командира вода.

Током стажирања кадети су сагледали организацију и методiku извођења обуке у јединицама службе телекомуникација, као и командовање у јединици везе. Пратили су и извођење вежбе на терену, коју су реализовали припадници 21. батаљона. Такође су обишли стационарни центар везе и чворишта у нишком гарнизону, као и културно-историјске знаменитости Ниша.

– Нишки батаљон везе је одлична јединица за стажирање кадета, пошто у њој могу да сагледају обавезе официра на почетним, командирским дужностима и стекну практична знања о раду у јединицама. Велику помоћ пружили су нам командант батаљона потпуковник Станиша Ђикић и искусни командири и инструктори – рекао је капетан Владимир Суша.

Кадети – старији водници прве класе Милош Радојковић, Дејан Вукадиновић, Драгољуб Степић, Јелена Милетић, Ненад Жупања, Горица Алексић и Срђан Поповић – били су задовољни што су видели како у пракси раде везисти и стекли су прва искуства за оно што их чека у официрској каријери. ■

„Ватрогасац 2012“

Ватрогасна јединица Логистичког батаљона Прве бригаде, у сарадњи са Ватрогасном бригадом МУП-а из Новог Сада, за припаднике новосадског гарнизона у касарни „Тврђава“ извела је показну вежбу у гашењу пожара на војним објектима.

Током вежбе, којом је руководио поручник Горан Хаднаћ, референт заштите ресурса у Команди Логистичког батаљона, приказани су употреба формацијских средстава за гашење пожара, поступци приликом гашења пожара на магацину убојних средстава, стамбеном објекту, станици погонских материјала и цистерни са горивом, те приликом спасавања и евакуације повређених. На вежби је демонстрирана примерна обученост војне ватрогасне јединице. ■

Б. М. П.

Војни лекар у Медвеђи

Лекари и медицински техничари из Одељења за здравствену заштиту Треће бригаде Копнене војске реализовали су средином маја, у оквиру акције „Војни лекар на селу“, посету месној заједници Ђулекаре, у општини Медвеђа. Посетили су шездесетак домаћинстава и прегледали мештане села Горња Лакташица, Тупале и Дрводељ.

Тим Треће бригаде Копнене војске, који су чинили референт у Групи за цивилно-војну сарадњу мајор Горан Денић, начелник Групе за здравствену заштиту мајор Зоран Лазаров, медицински техничар заставник Славиша Живковић и возач санитетског возила десетар Ивица Михајловић, прегледао је четрдесетак мештана у просторијама основне школе „Зенал Ајдиновић“ у селу Ђулекаре.

Председник општине Медвеђа Слободан Драшковић поздравио је тим Треће бригаде и истакао да је Војска увек била уз народ, што потврђује и акција „Војни лекар на селу“.

– Ово је месна заједница коју чине становници и албанске и српске националности. Живе на брдском и неприступачном земљишту, тако да нема ни услова ни могућности да им се свакодневно пружи здравствена заштита. Захвалио бих Војсци што нам помаже да обиђемо

села, што је веома хумано, а ми ћемо се у наредном периоду потрудити да и наше лекаре што чешће упућујемо на оваква места.

Војни медицински радници највише су прегледали старије људе, међу којима и шездесетседмогодишњег Захирија Муратовића.

– Много значи да нам дође неко, да нас само пита како смо, нама је и то довољно, каже Муратовић.

Од мајора Горана Денића сазнали смо да је то друга акција „Војни лекар на селу“ од почетка године и да је прва одржана у општини Димитровград, крајем априла. До краја године биће изведене још две сличне акције у општинама Лебане и Куршумлија. ■
З. М.

Прва бригада у акцији „Војни лекар на селу“

Екипе одељења за здравствену заштиту 15. тенковског и 19. логистичког батаљона Прве бригаде из Сремске Митровице и Новог Сада прегледале су недавно више од 100 мештана сремачког места Шатринци и бачког Санад, у оквиру акције „Војни лекар на селу“.

У фрушкогорско место Шатринци, у румској општини, са око 520 становника, као и у суседно село Добродол са 169 мештана, лекар навраћа средом и петком, па су грађани с нестрпљењем дочекали лекара поручника Милана Владимирова, медицинског техничара заставника Слађана Младеновића и лаборанткињу Зорицу Јанковић.

Осамдесетогодишња Јулишка Волер допешачила је из Добродола, удаљеног 2,5 километра од шатриначке амбуланте, и већ у седам сати ујутро заузела прво место у чекаоници. Према речима Александре Асурџић, шефа Месне канцеларије у Шатринцима, интересовање за преглед је велико.

На северу Бачке, у општина Чока, место Санад има око 1.500 житеља. Лекар, мајор Младен Мијовић, са сарадницима, из Одељења за здравствену заштиту из новосадског гарнизона, дочекани су с радошћу. Педесетак мештана, углавном старијих, стрпљиво су чекали здравствени преглед. Задовољни су што је преглед бесплатан, јер и када је о здрављу реч тешко да могу издвојити који паорски динар. ■
Б. М. П.

обука

Тенкисти и артиљерци Прве бригаде на „Пасуљанским ливадама“

ИЗДРЖЉИВОСТ НА

Кошава која се из дана у дан појачавала, влага која се увлачила под кожу, расквашен терен и густа магла која је оковала падине Кучајских планина, приближили су вежбовне услове готово екстремно тешким и захтевали од свих учесника вежби и гађања максимум знања и напрезања

провери

Блатњав и разрован терен и за моћне тенкове на тренутке се чинио као несавладава природна препрека, па су до пуног изражаја дошли умеће возача и, посебно, свакодневно одржавање и припремљеност за извршење задатака у отежаним метеоролошким условима. И техничка средства, као и људство, била су изложена напрезањима до крајњих граница.

Познат по непредвидивим временским приликама, Интервидовски полигон „Пасуљанске ливаде“ још једном је оправдао такву репутацију угостивши, после успешно реализоване индивидуалне, основне стручно-специјалистичке обуке и изведених припремних и школских гађања, професионалне припаднике дела тенковских и артиљеријских јединица из сремскомитровачког гарнизона Прве бригаде Копнене војске. Они су практично демонстрирали достигнут ниво оспособљености.

Увежбавање сложених радњи приликом превоза борбених возила железницом, извођење тактичких вежби на терену нивоа вода, чете и батерије, била су увод у најсложенију и најзахтевнију тактичку вежбу с бојевим гађањем приликом тенковског вода у нападу и током артиљеријског бојевог гађања самоходним вишецевним лансерима ракета „огањ“. Увежбавање су извели тенковски вод 15. тенковског батаљона и артиљеријска батерија 13. дивизиона СВАР.

Вежбе у отежаним условима живота и рада, према речима пуковника Роберта Срећковића, начелника Штаба Прве бригаде и команданта логорског простора, незаменљив су садржај обуке професионалаца, али и најбоља и најреалнија провера степена индивидуалне и колективне обучености. ■

Б. М. ПОПАДИЋ

СРЕДСТВО ДОБРЕ НАМЕРЕ

Монографију потпуковника Блажа Радовића *Моћ и немоћ преговарања* објавила је „Задужбина Андрејевић“, призната институција која помаже младим научницима и истраживачима из земље и иностранства да објаве своје стручне и академске радове.

После промоције књиге у Коларчевој задужбини, објављена су три приказа. Први је урадио Ратко Вуканић у часопису *Међународна полиџика* Института за међународну политику и привреду, други је написао др Раша Лазовић за *Војно дело* и трећи др Станислав Стојановић за *Полиџичку ревију* Института за политичке студије из Београда.

Монографија је настала на основу специјалистичког рада „Преговарање као средство решавања међународних сукоба изазваних тероризмом“, који је потпуковник Радовић раније одбранио на Факултету безбедности у Београду.

■ У разговору са аутором најпре су нас интјресовали разлози за бављење овом темом?

– Први је недостатак сличне литературе на наведену тему. Други је приметно одсуство принципа превентиве, које је постало неписано правило. Недомаћински и неодговоран однос према обавезама и проблемима често нас је коштала оног највреднијег – живота наших људи, а последично и вредности које цивилизацијски баштинимо. Као потврда стоје историјски догађаји и последице који су они имали по наш народ и по народе на простору Балкана.

Нагласак у монографији је на преговарању као претежном и уређеном инструменту превентиве, средству које може бити истовремено институционализовани принцип понашања и деловања, али и начина живота и мишљања.

■ Шта обухвата садржај монографије?

– Монографија није претендовала да спозна појаву преговарања у целости. Она настоји да сагледа и опише оквире преговарачке стварности и наведе на размисљање о последици слободе људских одлука и (не)делања. Такође, она подстиче на даље продубљивање и осмишљавање истраживачког поља, пружајући обиље информација о различитим целинама које чине преговарачки циклус и његову структуру. Она је и научно и информативно штиво које сведочи да само правичним, правовременим и превентивним преговарањем можемо предупредити или неутралисати сукобне феномене и осигурати одговоре на путу стварања и одржања мира.

У довољној мери је научно утемељена и провокативна, са намером да у сваком читаоцу пробуди вештог преговарача. Позива на превентиву као врховни принцип, сталан приступ и опредељење у сваком послу, а нарочито у језгровитим областима какве су политика, међународни односи, дипломатија и безбедност.

■ У чему се огледа значај преговарања?

– Преговарају велики и мали, државе и појединци, институције, човек са човеком, човек са собом, човек са

Богом. Од кад је човека, он преговара. Оно је непрекидан и трајан процес који је обележио све епохе и саму суштину људске природе. И ако историја чешће памти и више велича ратоводство, бурне промене, великане колосалних сукоба и бриљантност вођа и војсковођа, преговарање је било она сила која је неизоставан део свих тих догађаја. Практично, његова сенка и крајњи инструмент којим су отпочињали и којим су завршавани догађаји.

Како су цивилизацијски донели временом унапређивања, нарочито на плану хуманизације људског деловања и степена доступности информација, расла је и потреба за преговарањем. Оно је увек била мера цивилизованости, култивисаности, духовне и технолошке супремације једне цивилизације, народа или појединца, без обзира на претежност понашања свог времена. Зато преговарање у савременим међународним односима, које карактеришу међузависност, велика динамичност, несталност, али и присуство моћи и силе, тек добија на замаху. Преговарање, упоредо са предвиђањем, планирањем и одлучивањем, постаје окосница стратешког размишљања и управљања.

■ *Историја нам сурово указује и на неуспехе преговарања?*

– Вешто, и што је важно, морално практиковање преговарања може да направи мостове, изгради поверење,

реши сукобе и помери виђење стварности као општег добра и добити. Неуспех у том процесу оставља стварност у ланцима предрасуда, искривљених представа о људима и догађајима, буди људске слабости и доводи до краха са несагледивим последицама. Такође, немало пута оно је било предмет намерне манипулације и злоупотреба, са крајњим себичним и последичним завршетком.

Неко ће рећи да је вера у моћ преговарања само илузија и маштарење, а да је стварност сасвим другачија. Да је то тако преговарање не би постојало, а човек се њиме не би ни користио. Зато бих пре рекао да је вера у преговарачку моћ свест о изузетној одговорности коју сваки преговарач има. О снази и одговорности за изговорену реч. Она од преговарача тражи познавање не само вештине преговарања него и многих културолошких, психолошких, духовних и интелектуалних нијанси, али и мрачне и злу наклоњене стране човека и ентитета које човек ствара. Захтевношћу којом обременује преговарача, преговарање сведочи о свом врхунском сензибилитету и безграничној последичности њеног практиковања.

■ *Које примере преговарачког умећа издвајате?*

– Бројни су примери преговарачке вештине, како они одређени позитивним тако и они омеђени негативним исходима по човека и човечанство. Вредан помена је маурјански краљ Асока, који је владао простором данашњег Авганистана па све до река Инд и Ганг 275-232. пре н.е. Он је повео један једини рат у животу, који му је због свог бесмисла потврдио сазнање о вредности мира. Решавао је спорове на унутрашњем плану и на својим границама мирним путем, а одржавао је огромну армију у стању сталне приправности, којој никад није издао наређење да крене у освајање.

Из наше историје позната је вештина преговарања Светог Саве, затим цара Душана, који је и поред неспорне војне моћи удвостручио своју државу без и једне веће битке на бојном пољу, коришћењем опсаде градова, подмићивањем градских првака, доделом привилегија и уз много дипломатског тактизирања и преговарања. Посебно преговарачки вредна је делатност деспота Стефана Лазаревића, као и напори војводе Карађорђа, који је користио способне преговараче у циљу утврђивања постигнутог и досезања жељеног циља – слободе. У томе је још већи успех имао кнез Милош Обреновић. Чувено је његово „теменање“ – техника којом се толико дубоко поклонили да онај коме се клања, нпр. отомански паша, може да му види теме на глави. При том дубоком поклону гурнуо би кесу са дукатима поред пашине папуче како би овај опипао величину кесе, јер је од њене величине зависило значај, али и испуњење захтева.

Рекао бих да се из овог рестриктивног и непретенциозног описа наслућују преговарачки варијетети који нас упућују на исто питање – како у датом тренутку или времену бити успешан преговарач, чији се резултати мере добром које је донео својој заједници, а да при том није оштетио друге? Одговор се налази у личном опиту свакога од нас. ■

Раденко МУТАВЦИЋ

Преговарање и моћ

Данашње цивилизацијске вредности и безбедносно понашање, у коме доминира моћ, највише одговара јаким државама које ту моћ могу да испољавају и у чему их други

препознају, уважавају или признају. Моћ треба препознати, али је се не треба плашити. Малим земљама стоје на располагању принципи који издижу сарадњу изнад моћи, преговарање изнад сукоба и међународно (јавно) право изнад силе, и поред свих њихових мањкавости.

Живимо у свету у коме се толико прича о миру, а у коме се, као никада пре, ратује. Прича се о заједничкој безбедности,

општем благостању и сарадњи, а размишља о сопственим потребама. Иако, у тако устројеном свету, није увек дало очекиване резултате, преговарање је остало пажње вредно, мирољубиво средство добре воље и добре намере, са којим се све почиње и завршава.

ВОЈНИ БУЏЕТ АЗИЈЕ ПРЕВАЗИЛАЗИ ЕВРОПСКИ

Азија повећава своје војне фондове за наоружање, који ће ускоро превазићи војне буџете европских земаља погођених актуелном финансијском кризом.

„Када је отпочела финансијска криза 2008. ниво улагања у војне сврхе Европе и Азије био је скоро уједначен. Издвајање за војну индустрију у Азији по глави становника незнатно је ниже него у Европи. У овој години за наоружање у Азији биће превазиђен војни буџет европских земаља”, оценио је генерални директор Међународног института за стратешке студије Џон Чипман.

Кина, друга вредна сила у свету која све више улаже у модернизацију војних снага и опреме, сада је на месту број један у Азији по величини издвојених средстава у војне сврхе.

Истовремено, војни трошкови европских земаља смањени су под утицајем економске кризе.

„У Европи, војни буџети и даље су под притиском, а резони ће се наставити. Између 2008 и 2010. војни буџети су смањени у 16 европских земаља чланица НАТО. Велики број тих земаља смањило је војни буџет за више од 10 одсто”, наводи се у извештају. ■

СМАЊЕЊЕ БРОЈА МАРИНАЦА У АВГАНИСТАНУ

До краја септембра број америчких marinaца у Авганистану биће смањен са садашњих 17.500 на 8.000–10.000, рекао је генерал-мајор Џон Тулан, командант америчке морнарице у провинцији Хелманд.

Маринци ће бити први међу америчким војницима у Авганистану чији ће се број ове године смањити. Предвиђени рок за смањење укупних америчких снага у Авганистану је септембар, када би са садашњих 90.000 требало да опадне на 68.000, изјавио је Трулан.

Генерал-мајор Тулан каже да су талибани у великој мери ослабљени у провинцији Хелманд. Ова провинција, која је у протекле две године била поприште најжешћих борби америчких и савезничких снага против талибана, прелази под контролу Авганистанаца брже од већине других области у земљи којима су управљали талибани. ■

КИНА КУПУЈЕ ЛОВАЧКЕ АВИОНЕ

Русија преговара са Кином о продаји ловачких авиона Сухој, а вредност уговора процењује се на четири милијарде долара. Кина је изразила спремност да купи 48 ловаца Су-35.

Овај уговор између Русије и Кине биће највећи у последњој деценији и унапредиће сарадњу две земље. Међутим, Русија инсистира да се у уговор унесу клаузуле којима се

Кини забрањује копирање технологије конструкције авиона ради продаје трећим земљама, што Пекинг одбија. ■

ПРОМОЦИЈА ПРВЕ КЛАСЕ ВОЈНИКА У ЛИБИЈИ

Либијска национална војска промовисала је у Триполију прву класу војника формирану од бивших побуњеника, саопштио је пуковник Омар Абдулах, наводећи да класа броји 225 војника.

„Наша врата су отворена свим револуционарима”, рекао је пуковник Абдулах. Новоформирана бригада „23. октобар” добила је име по датуму када је либијски Национални прелазни савет „прогласио ослобођење” земље од 42-годишње владавине Гадафија. Национална војска у Либији, која је у фази реконструкције, покушава да регрутује и обучава бивше борце, побуњенике. ■

АМЕРИЧКИ „ЛОКИД МАРТИН” НАЈВЕЋИ ПРОДАВАЦ ОРУЖЈА

Стокхолмски Институт за мир (СИПРИ) саопштио је да је компанија „Локид Мартин”, са седиштем у САД, била највећи продавац оружја у 2010. години, испоруком наору-

жања и војне опреме у вредности од 35,73 милијарде долара.

Амерички „Локид” задржао је позицију највећег продавца наоружања, испред британског БАЕ-система и „Боинга”. Сузан Џексон, експерт СИПРИ за питања индустрије наоружања, изјавила је да је повлачење трупа из Ирака допринело мањем расту компанија које пружају војне услуге, као што су системи подршке, обука и логистика. Према СИПРИ листи највећих продаваца наоружања, британски БАЕ-систем испоручио је војну опрему у вредности од 32,88 милијарди долара, а амерички „Боинг” 31,36 милијарди долара. ■

Пише
Александар РАДИЋ

У посебном члану
Декларације са
Самита у Чикагу
наводи се да НАТО
подржава Србију у
процесу
приближавања
евроатлантским
интеграцијама. Са
скупа је послата
порука да је
добродошао напредак
у развоју чвршћег
партнерства између
Алијансе и Србије, те
охрабрење за
наставак сарадње.
Србија се позива да
подржи стабилности
Косова, уз подршку
КФОР-у и ЕУЛЕКС-у,
која подразумева
слободу маневра
њихових снага.

НАТО о Балкану

Декларација која је резултат Самита НАТО-а у Чикагу, када је реч о односу према Балкану, понудила је – status quo. Став Алијансе је да ће и даље бити „потпуно предана одржавању стабилности и безбедности у стартешки важном региону Балкана” и да ће пружати пуну подршку КФОР-у у примени Резолуције СБ УН 1244 и развоју „мирног, стабилног и мултиетничког Косова”.

Међународне снаге се позивају на сарадњу са ЕУЛЕКС-ом и косовским властима, те је на тај начин Декларација чикашког самита унутар оквира већ раније дефинисаног стратешког курса – усмерена на подстицање самосталности Косова.

Према Декларацији, КФОР ће убудуће бити малобројнија и флексибилнија организација, која ће деловати првенствено одвраћањем, што такође представља потврду редуковања ангажованих снага.

Алијанса намерава да и надале подржава развој косовских снага безбедности, које ће она и контролисати. Таквом дефиницијом НАТО очигледно покушава да умири критике Србије због подршке косовским снагама, бар када је реч о процени потенцијалних безбедносних ризика које те снаге представљају.

Када је реч о проширењу чланица НАТО-а на Балкану, из Чикага се нису ни очекивале новости јер је прерано за ново придруживање какво би Брисел желео да оствари.

Црногорске власти врло су захвалне на формалној подршци коју Декларација садржи, посебно тачком у којој се хвали напредак који су остварили у приближавању чланству НАТО и активној подршци регионалној безбедности током партиципације у мисији ISAF.

За разлику од Црне Горе, која је већ у другом циклусу „Акционог плана за чланство”, тај процес за Босну и Херцеговину треба да се по-

крене „што пре буде могуће”, у складу са закључком чикашког самита да су предуслови створени формирањем новог сазива већа министара и политичким договором од 9. марта да се некретнине, потребне министарству одбране, упишу као државна имовина.

На Самиту је поновљено да ће Македонија бити позвана у пуноправно чланство после решавања проблема имена државе, што се истиче у свакој од декларација састанака високих делегација НАТО-а још од Самита у Букурешту 2008. године.

За савезнице једно од најважнијих питања чикашког самита јесу будући планови за безбедносну подршку Авганистану после 31. децембра 2014, када се завршава мисија ISAF. У прелазном периоду у ISAF-у ће из нашег региона остати припадници оружаних снага Босне и Херцеговине, Црне Горе, Хрватске и Македоније. Они ће учествовати у постепеној примопредаји контроле локалним оружаним снагама и преласку с борбених задатака сузбијања гериле на обуку, саветовање и подршку авганистанским националним снагама безбедности.

Северноатлантски савез намерава да буде присутан у Авганистану и после завршетка мисије ISAF – „дугорочном политичком и практичном подршком”. Декларација полази од претпоставке да Авганистан може сам да се суочи са безбедносним проблемима, иако данас нико не може гарантовати шта ће се десити у 2015. години.

У контексту поделе ризика свих чланица НАТО-а у будућности, хрватски премијер Зоран Милановић је на завршетку Самита обећао да ће Хрватска после завршетка ISAF-а, с око пола милиона долара, финансирати реформу авганистанских оружаних снага и полиције. То је свакако мањи терет у односу на садашње присуство контингента од 313 припадника хрватских оружаних снага.

Хрвати су већ донели одлуку, али у Црној Гори тек предстоји суочавање с притиском јавног мњења које не жели црногорску заставу у базама Авганистана после мисије ISAF.

За НАТО је најважнија потврда потребе за савезништвом и зато ће свака нова чланица или држава која жели место у Алијанси, морати да прође преиспитивање да ли ће остати у Авганистану, и тиме нагласи политичку вољу да буде тамо где је најтеже. ■

Изложба слика Саве Шумановића у Дому Војске

Последња деценија

Поставку „Последња деценија” чини 45 дела из Шумановићевог стваралаштва које је настало у Шиду, после вишегодишњег боравка и рада у Паризу. Највише дела насликао је 1939. године, а доминирају пејзаж и акт

У Великој галерији Дома Војске у Београду 18. маја отворена је изложба слика Саве Шумановића „Последња деценија”. Реч је о програму којим се обележава 60 година рада Галерије слика „Сава Шумановић” из Шиде и 70 година од смрти великог уметника.

Свечаности су присуствовали министар одбране Драган Шутановац, начелник Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Љубиша Диковић, покрајински секретар за културу и јавно информисање Милорад Ђурић, као и бројни гости из културног и јавног живота престонице.

Госте је поздравио директор Медија центра „Одбрана” потпуковник Славољуб Марковић.

Изложбу је отворио министар Шутановац.

– Свесни смо да је одбрана земље заправо одбрана нашег идентитета, културе, историје и традиције, наше уметности – нагласио је министар одбране, додајући да су галеријски простори и оркестри у оквиру наше војске у мисији промоције културе и у Србији и ван њених граница.

Покрајински секретар Ђурић оценио је да су изложена дела уметника који је неговао особени стил, а да

је последњих десет година најаутентичнији период његовог стваралаштва. Посебно је истакао да се Дом Војске Србије још једном показао као истински промотер уметности.

Поставку „Последња деценија” чини 45 дела из Шумановићевог стваралаштва које је настало у Шиду, после вишегодишњег боравка и рада у Паризу. Највише дела насликао је 1939. године, а доминирају пејзаж и акт. Аутори изложбе су Љубица Јукић и Весна Буројевић, кустоси Галерије слика „Сава Шумановић”.

Пратећи програм изложбе у Дому Војске чини поставка „Сава Шумановић – лично, породично, национално” – фотографије и документарна грађа о уметнику и његовој породици. Аутор је директор Галерије из Шиде Радован Сремац.

Изложба „Последња деценија” отворена је до 23. јуна. ■

Б. МИЉИЋ
Снимила С. САВИЋ

„ПРОНАЛАЗАШТВО – БЕОГРАД 2012“

Тридесет друга међународна изложба проналазака, нових технологија и индустријског дизајна „Проналазаштво – Београд 2012“ отворена је 21. маја у Дому Војске Србије, у организацији Савеза проналазача Београда и Управе за стратегијско планирање Министарства одбране као суорганизатора.

Реч је о манифестацији која представља највећу смотру проналазачких резултата у Србији, где су осим домаћих аутора радове представили и излагачи из иностранства. На изложби, која је уврштена у званичан календар Интернационалне федерације проналазачких организација, учествовали су и представници Министарства одбране и Војске Србије који су се представили иновативним остварењима из области наоружања и војне опреме. ■

М. Б.

СНИМИО З. МИЛОВАНОВИЋ

МИНИЈАТУРЕ ЗА ВАЗДУХОПЛОВНИ ЈУБИЛЕЈ

Изложба „Век војног српског ваздухопловства у минијатури“ обухвата макете летелица из различитих периода, од стварања српске авијатике до Ваздухопловства Војске Србије, као и фотографије које представљају пресек српског војног ваздухопловства. Више од 200 модела и макета летелица, обојених и означених тако да представљају авионе из стогодишње историје нашег ваздухопловства, изазвало је велико интересовање љубитеља ваздухопловства.

На отварању изложбе 21. маја у Музеју ваздухопловства госте су поздравили командант ВиПВО генерал-мајор Ранко Живак, начелник Музеја Предраг Грандић, кустос Мирјана Новаковић и макетар Игор Чернишевски.

О самој поставци говорио је Игор Чернишевски из Београдског макеташког клуба.

– Познато је да се ове године обележава век српског војног ваздухопловства, а изложба минијатура је једна у низу прослава овог великог јубилеја. Други повод постављања изложбе јесте Дан Музеја ваздухопловства 21. мај, када је, 1989. године, установа отворена за јавност – објаснила је Мирјана Новаковић.

Према речима генерала Живака, учествовати у таквом јубилеју јесте част, али и обавеза, и према генерацијама многих ваздухопловаца које су градиле наше војно ваздухопловство и уградиле у њега своје знање и енергију, и према будућим нараштајима, који ће наставити да развијају оно што су други започели.

Отварању изложбе присуствовали су и бригадни генерал Предраг Бандић, командант 204. ваздухопловне бригаде, пуковник Миливоје Пајовић, начелник Управе за односе са јавношћу Министарства одбране, Александар Конанихин, аташе за културу руске амбасаде, те бројни представници цивилног ваздухопловства. ■

Д. Б.

СНИМИО Д. АТАГИЋ

Култура У СИТНЕ САТЕ

С терасе Војног музеја 19. маја, тачно у 18 часова, огласиле су се фанфаре, које су најавиле почетак „Ноћи музеја”. Девета „Ноћ музеја”, како и слоганом поручује, у више од 150 институција културе донела је „добар провод”. Медија центар „Одбрана”, Војни музеј на Калемегдану и Музеј ваздухопловства у Сурчину нису пропустили прилику да и у овогодишњој музејској ноћи одушеве посетиоце.

Богат уметнички програм, музика оркестра „Станислав Бинички“ у камерном саставу, добра атмосфера и људи испунили су раскошну зграду Дома Војске у ситне музејске сате.

– Медија центар „Одбрана“ већ трећу годину заредом учествује у „Ноћи музеја“. За ову прилику приредили смо богат програм, који је, као и претходних година, привукао пажњу. У Великој галерији отворена је изложба слика Саве Шумановића „Последња деценија“, а као пратећи програм у Малој галерији налази се изложба „Сава Шумановић – лично, породично, национално“, која представља документарну грађу о животу великог уметника – најавио је потпуковник Славољуб Марковић, директор Медија центра „Одбрана“, лепу и едукативну изложбу.

Ексклузивно, у „Ноћи музеја“ гости Дома Војске могли су да виде и јединствену смотру „Успомене из војске“. Реч је о стотинак фотографија из приватне колекције Зорана Живковића, које на духовит и носталгичан начин осликавају једно прошло време, понос војника на дане проведене у униформи, те креативност локалних фотографа. Скоро свако има неку дедину фотографију у сличном маниру, а у „Ноћи музеја“ посетиоци су били у прилици да фото-апаратима овековече и своју „успомену из војске“, онако како су то радили стари фотографи, користећи фото-паное.

У свечаним салонима приказана је нова, стална поставка уметничких дела из збирке Медија центра „Одбрана“, која до сада, углавном, нису излагана. Посебну пажњу привукао је „резбарени салон“, у којем се налазе експонати изузетне уметничке вредности – масивни намештај украшен дуборезом.

Шетња се наставља ка Калемегдану, одакле, заправо, све и почиње одјеком фанфара. С терасе Војног музеја, тачно у 18 часова, фанфаре су најавиле почетак „Ноћи музеја“. Војни музеј, захваљујући атрактивној локацији, али и занимљивим програмима, већ шесту годину важи за омиљену локацију љубитеља уметности и доброг провода.

Поред традиционално отворене сталне поставке, која броји више од три хиљаде предмета, Војни музеј је посе-

тиоце овогодишње „Ноћи музеја“ дочекао и са изложбом „Ратници Азије“.

– На изложби се може видети више од 130 предмета из Јапана, Кине, Индије, Непала, Индонезије, који су пропраћени причом о ратничком духу, менталитету и традицијама тих земаља. Изложба има велики одзив. Мислим да је оно што привлачи посетиоце јединствен начин израде тих предмета, необични облици и њихова занимљива употреба – истакао је потпуковник Драган Милковић, начелник Војног музеја.

Дух ратничког Јапана публици је дочарао и београдски кендо клуб „Мамото“ демонстрацијом кендо и иаидо вештина мачевања. Публика је могла да се диви и мачеваоцима Друштва за мачевање „Свети Ђорђе“ и кадетима Војне академије, који су плешући на платоу испред Музеја организовали официрски бал.

У Музеју југословенског ратног ваздухопловства у Сурчину, поред изузетне сталне поставке великих летелица, на репертоару су биле и музејске минијатуре – макете ваздухопловних објеката и модела авиона, једрилица и хеликоптера. Посебно место у „Ноћи музеја“ припало је макетарима. Осим што су изложили радове у минијатури, они су на лицу места правили макете летелица, те тако привукли највећу пажњу посетилаца.

– Поред Музеја ваздухопловства, на изложби су учествовали и Макетарски савез Србије са више клубова, аеро-клуб „Иван Сарић“ из Суботице, а премијерно се представила и екипа макетара с аеродрома „Батајница“ – макетари 204. ваздухопловне бригаде – објаснила је куратор Музеја Мирјана Новаковић и додала да су поред макета летелица пажњу посетилаца привукле и макете ваздухопловне архитектуре, грађевина које су зидане и коришћене искључиво за потребе ваздухопловства. Неке од њих данас не постоје, али остале су макете – важан део ваздухопловне историје и традиције. ■

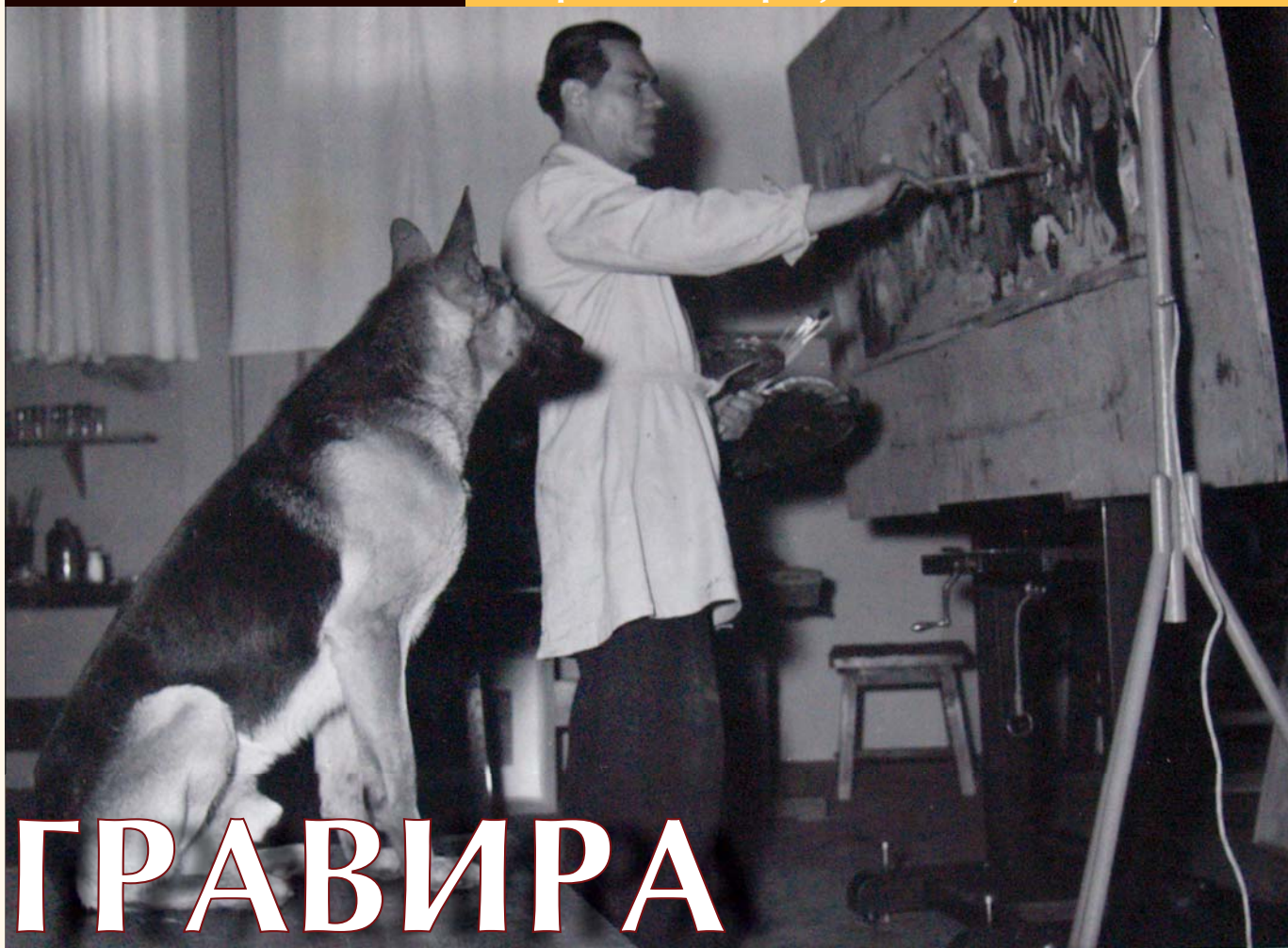
Драгана БАРИЈАКТАРЕВИЋ
Снимиле Душка СТЕФАНОВИЋ и Стефана САВИЋ

НА РАЗМЕЂИ ВРЕМЕНА

У новосадском Дому војске, поводом манифестације „Ноћ музеја“, отворена је изложбена поставка „Војни објекти у Новом Саду на размеђу држава и војски“, коју је приредио Историјски архив Новог Сада. Мноштвом аутентичних докумената и фотографија аутори изложбе Душко Пантелић и Синиша Јокић успели су да испричају занимљиве и до сада непознате историјске приче садашњих новосадских касарни „Војвода Бојовић“, „Арчибалд Рајс“, „Југовићево“, Дома Војске и зграде Команде Прве бригаде.

Пише Драгана БАЊАКТАРЕВИЋ

Ђорђе Андрејевић Кун (2)

ГРАВИРА УЗ НЕМИРНОГ ВРЕМЕНА

„Кун се усправљао заједно са радним човеком и проговорио језиком уметности, који се подударао са језиком протестних митинга, штрајкова, демонстрација, транспарената, са језиком оружане борбе и победе Револуције“, написао је Вељко Влаховић

Десетак година пред Други светски рат, узнемирени претећим променама у међународним односима, али и незаустављивим развојем друштва у којем се радник, уз мање или веће жртве, борио за боље и праведније место, уметници раскидају са поетским реализмом и постају једна од главних покретачких снага у промени друштвених односа. Друштвено ангажовани уметник је своје идеје црпео из стварности која га је окруживала и уметност схватао као један објективан процес, огољен, лишен сваке интимности. Ђорђе Андрејевић Кун био је први представник српског сликарства који је прихватио начела новог социјалистичког реализма. „Ђорђе Андрејевић Кун је спадао у ред оних уметника које бујна стваралачка машта није ометала да у животу буду реални да ствари виде онакве какве јесу“, рекао је Станојло Рајичић.

У таквим околностима Кун је још јаче пригрлио омиљену графику. Њоме је најбоље могао да изрази веру у ангажовану уметност и за све оне године колико је трајала револуционарна борба урадио је свега шест слика. „Свој уметнички рад сматрао је оружјем пропаганде, а графику као најпогоднији ликовни језик за обраћање масама“, написала је сликарева супруга Нада Андрејевић Кун.

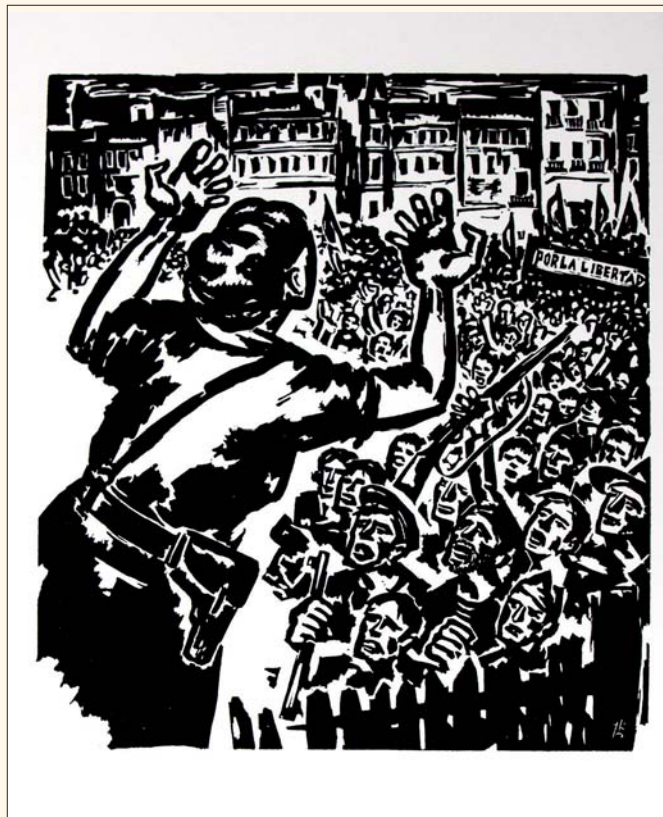
Крваво злато

Убеђен да ново време тражи нове уметнике, учеснике у борби за бољи, праведнији свет, а не само неме посматраче збивања, Кун је 1934. године напустио „Облик“ и са истомишљеницима основао групу „Живот“, која је заступала социјалистичку идеологију у уметности. Чланови групе пропагирани су стварање једне нове борбене уметности, спремне да се бори против тадашњег стања, како у ликовној уметности, тако и у друштву.

У складу са именом групе чији је оснивач био, Кун је желео да непосредно упозна живот радничке класе. Отишао је у Бор како би изблиза могао да види живот рудара и услове у којима раде. Живео је с њима два месеца, спријатељио се с њиховим породицама, слушао различите животне приче и као резултат тога родила се мапа графика Крваво злато, верна прича о мукотрпном животу рудара из басена Борског рудника.

Управа града Београда донела је одлуку о забрани уметничке мапе па је Кун, како би избегао строгу цензуру београдске полиције, *Крваво злато* штампao у Старом Бечеју. Готово цело издање убрзо је било разграбљено међу омладином и радничком класом, тако да је полиција успела да заплени само плоче и мали број преосталих мапа.

Стојан Челић је писао: „Оно што је Кун у то време створио са мапом Крваво злато има двоструки значај. Прво, то је одлучан корак у развоју наше уметничке графике која није имала својих правих домета, ни своје праве

носиоце, бар у београдском кругу. Друго, то је у ономе што графика у својој намени треба да буде, дело којим се уметник директно обраћа човеку предајући му у исти мах своју уметничку и борбену поруку“.

Поклици за слободу

Путујући 1937. године у Париз на Светску међународну изложбу, Кун је имао идеју да се домогне Шпаније. Вођен срцем и вером у идеале револуције, са лажним исправама, као слепи путник прелази границе – и оне стварне, међународне, и оне друге, животне – и одлази у Шпанију, у грађански рат. Као борац Интернационалне бригаде, поред пушке, он је са собом стално носио и оловку и цртајући бележио крваву драму шпанског народа.

„Кун је Шпанију осетио срцем. Патио је са њеним немоћним мајкама, са људима и борцима из свих крајева света борио се за њену слободу, са Шпанијом је пркосио на барикадама. Желео је да буде само обичан борац. Али нама су биле потребније његове слике, његови цртежи, његов таленат. Када је касније био при штабу 129. бригаде као културни радник, направио је више одличних плаката. Били су то прави борбени поклич и сви смо умели да ценимо тог уметника који је тако дивно и несебично умео да свој таленат претвори у оружје“, памтио је генерал Коста Нађ Куна из револуционарних дана.

Сећања на херојске дане шпанске револуције Кун је преточио у двадесет дрвореза обједињених у мапу За слободу. Мапу је посветио борби шпанских патриота против фашизма, па је стога, осим што је уметнички изванредна, та графика била проткана и једном топлим хуманом нити. Нажалост, доживела је судбину Црног злата. Само један део тиража је растурен, а остатак је запленила полиција.

Берлин, 1908. Отац Вељко, мајка Георгина, ћерке Најалија и Радмила, синови Косџа, Ђорђе и Андреа

Мапа је била забрањена, а аутор ухапшен. Ипак, после нешто више од месец дана Кун је пуштен из затвора, пошто полиција није могла да докаже његов боравак у Шпанији, а он је тврдио да је инспирацију проналазио у написима и фотографијама које је видео у француским новинама.

Желећи да свету прикаже дубину бола и трагедије коју је проживљавала радничка Шпанија, Кун је убрзо почео да припрема и цртеже за циклус Мајке хероји, посвећен мајкама и сугругама шпанских бораца. Тај циклус, међутим, никада није реализован. Други догађаји омели су Куна у остваривању нове уметничке замисли.

Заробљеништво

Првог дана 1940. године Кун је ухапшен и спроведен у београдску полицију због политичких ставова које је испољавао у својим уметничким радовима. Те ноћи ухапшено је више истакнутих комуниста и противника тадашњег режима. „Мислим да је био први јануар кад сам доспео у Главњачу, у којој су већ били Моша Пијаде, Лола Рибар и други. Око 10. јануара наша београдска група бројала је преко 20 људи”, писао је Кун у својим сећањима на хапшење. У другој половини јануара група ухапшених комуниста спроведена је у злогласни концентрациони логор у Билећи. „Његов лик је светлео борачком, дубоко племенитом хуманом ве-

дрином, чак и међу зидовима концентрационог логора”, рекао је академик Велибор Глигорић много касније, у свом говору на Куновој сахрани.

После изласка из политичког заробљеништва, Кун је обављао различите послове по налогу партијских руковођаца – организовао је штампарију, фалсификовао исправе, осмишљавао насловнице публикација и заглавља листова. Припремао је и мапу од двадесет цртежа Скице, цртежи, студије, са разним мотивима из последњих предратних година – седам цртежа надахнутих Шпанским грађанским ратом, пет инспирисаних затворским данима и остатак испуњен свакодневицом и непосредном околином. Та мапа, као и претходне две, учиниле су да се о Куну говори најпре као о графичару, па тек онда као о сликару. „Хвале се његови цртежи и дрворези, а мање се обраћа пажња на његове слике, које су једнако добре као и графика”, рекао је Риста Стијовић. □

(Насиљавак у следећем броју)

О УМЕТНИКУ

Између Куна сликара и Куна јавног радника и политичког борца није било супротности ни размислажења. Његово учешће у народноослободилачком рату и револуцији само је био очигледан и доследан наставак његовог животног пута.

Алекса Челебоновић

Животни пут Ђорђа Андрејевића Куна је права линија у јединству човека, борца, револуционара и уметника. Онакав какав је у животу такав је и у борби и у уметности: срдан, срдчан, искрен, непосредан, заљубљен у слободу, у стварање, у свети племенитих подвига и дела.

Велибор Глигорић

Живот и стваралаштво Ђорђа Андрејевића Куна и многих других уметника-борца побуђује на размислање о друговању револуције и уметности. Револуција и уметност су јодруге сајкане од снова, борбе и стварности. Револуције су јродори друштвених потреба, ношени снагом младости и жељом за већим слободама. Уметност је иакође негација неслободе.

Вељко Влаховић

ВЕРСКИ ПРАЗНИЦИ

1-15. јуна

Православни

- ✠ 2. јун – **Задушнице**
- ✠ 3. јун – **Силазак Св. Духа на апостоле**
  - Педесетница – Тројице
  - Свети цар Константин и царица Јелена
- 4. јун – **Духовски понедељак**
  - свети мученик Јован Владимир, кнез српски
- 5. јун – **Духовски уторак**
- 7. јун – **Треће обретење главе Св. Јована Крститеља**
- 15. јун – свештеномученик Еразмо Охридски

Римокатолички

- ✠ 3. јун – **Пресвето Тројство**
- ✠ 7. јун – **Тијелово**
- 13. јун – Св. Антун Падовански
- 15. јун – Пресвето срце Исусово

Исламски

- ☾ 16. јун – Лејлету-л- Мирац

ЦАР КОНСТАНТИН И ЦАРИЦА ЈЕЛЕНА

Одмах по доласку на престо, цар Константин имао је три велика непријатеља: тиранина Максенција у Риму, Ските на Дунаву и Византију. Пред борбу са Максенцијем, по предању, на небу му се указао сјајан крст који је ношен пред војском и ову борбу окончао је као велику победу. Одмах потом Константин је издао знаменити Едикт у Милану 313. године, којим је престао прогон хришћана.

После победе над Византијом саградио је диван престони град на Босфору и назвао га Константинопољ. Када се цар тешко разболео, јавили су му се апостоли Петар и Павле и саветовали да га епископ Силвестар крсти. После тога страшна болест нестала је са његовог тела. Када је у цркви настао раздор због јеретика Арија, Константин је сазвао Први васељенски сабор, у Nikeји 325. године. Тај Сабор осудио је јерес и утврдио православље.

Света Јелена, царева мајка, радила је много за веру Христову, а када је била у Јерусалиму пронашла је Часни крст Господњи и сазидала Цркву Васкрсења на Голготи, а потом и многе друге цркве на Светој земљи. Ова света жена умрла је 327. године у својој 80. години, а цар Константин проживео је још десет година после своје мајке. Умро је у граду Никомидији 337. године, а сахрањен је у Цркви Светих апостола у Цариграду. ■

5. јун 1917.

Завршено суђење Аписовој групи. Пред Војним судом у Солуну завршен је судски поступак, започет још 5. априла, против осам официра, једног цивила и два добровољца. Они су били оптужени да су спремали преврат и покушали атентат на регента Александра у близини Острове, септембра 1916. године. Пуковник Драгутин Димитријевић Апис, мајор Љубомир Вуловић и добровољац Раде Малобабић стрељани су у близини Солуна 26. јуна 1917. године, док су остали осуђени на временске казне затвора. У јуну 1953. одржана је ревизија Солунског процеса, када је утврђено да су били лажно оптужени и сви су рехабилитовани.

5. јун 1947.

У својен Маршалов план. Амерички државни секретар Џорџ Маршал изложио је концепцију ревитализације послератне европске привреде, познату као Маршалов план, којом је требало обезбедити снажан привредни развој послератне Европе.

6. јун 1913.

Указом краља Петра I Карађорђевића све јединице I, II и III позива српске војске формирале су ратне јединице за евентуални рат против Бугарске. Свој резервни састав позвале су Врховна команда, Прва, Друга и Трећа армија, Тимочка војска, Трупе за осигурање границе према Албанији и Стратегијска резервна Врховне команде.

9. јун 1922.

Формиран Центар војномедицинских установа Београд. У Војсци Србије овај датум се обележава као **Дан Центра војномедицинских установа Београд**.

10. јун 1940.

Фашистичка Италија објавила рат Француској. Наредних дана француска војска је била принуђена да се повуче из источне и централне Француске. Немачке трупе ушле су у Париз 14. јуна, а француска влада прихватила је 22. јуна немачке услове за капитулацију.

13. јун 1878.

Почео Берлински конгрес, сазван ради ревизије Санстефанског мировног уговора, чијим је одлукама била створена велика Бугарска. Одлукама великих сила, окупљених у Берлину, северно од планине Балкан створена је Кнежевина Бугарска, под врховном султановом влашћу, док је јужна Бугарска добила аутономни статус у оквиру Отоманског царства. Грчка, Србија, Црна Гора и Румунија су добиле међународно признање као независне државе. Србији су признате области које је она ослободила у рату против Турске (Нишки, Врањски, Пиротски и Топлички округ). Берлински конгрес завршен је месец дана касније, 13. јула.

13. јун 1945.

У Главном штабу 13. британског корпуса у Девину одржан је први у низу састанака између југословенских и англоамеричких војних представника. Главна тема разговора било је дефинисање граничне линије између Југославије и савезничке војне управе у Јулијској крајини и размештај југословенског одреда од 2.000 људи. Преговори су завршени 20. јуна потписивањем Девинског споразума.

14. јун 1889.

Обележавање 500 година Косовске битке у Краљевини Србији. Служење

мблења у свим црквама почело је обележавање овог петовековног „спомена народне туге“, чија је централна манифестација одржана је у Лазаревој цркви у Крушевцу. Централној прослави присуствовали су краљ Александар Обреновић, краљевски намесници, чланови владе, црквени великодостојници, делегације пукова свих родова војске, представници општинских власти и разне друге званице. Сутрадан је у гарнизонима испаљен по 21 плотун и након тога су службене литургије. Краљ је истог дана положио камен за изградњу споменика косовским јунацима. Од шест часова увече 14. јуна до поноћи 15. јуна у целој земљи су били забрањени музика и весеље. ■

Генералштаб

Екипа Управе војне полиције свеукупни је победник Спортског првенства Генералштаба Војске Србије, које је завршено 25. маја у касарни Топчидер. Они су за један бод престигли прошлогодишње победнике, представнике Гарде, док је трећепласирана екипа била – Организационе јединице Генералштаба.

После четири дана узбудљивих надметања, која су протекла у фер борби, на пригодној свечаности, уручена су признања најбољима у појединачној и колективној конкуренцији.

Сумирајући такмичење, заменик начелника Генералштаба генерал-мајор Милан Бјелица, изразио је задовољство и похвалио Гарду због добро организоване спортске манифестације која је значајно допринела популаризацији спорта у нашој војсци.

– Честитам такмичарима на оствареним резултатима и фер борби, а посебно победничкој екипи Управе војне полиције – рекао је генерал и додао да су све екипе на најбољи начин представиле своје јединице. Уверен сам – додао је – да ће Генералштаб имати одличну екипу,

састављену од најбољих међу вама, и да ће на спортском првенству Војске Србије постићи запажене резултате.

Победник војног вишебоја, елитне војне дисциплине која обједињава гађање из аутоматске пушке, савладавање препрека, бацање бомбе, пливање и трчање кроза, поручник Драган Докмановић, из батаљона Војне полиције специјалне намене „Кобре“, истакао је да је срећан због победе, а да му је најтежа дисциплина била савладавање полигона пешадијских препрека.

– Прво нас је омела киша, јер се дисциплина не изводи у тим условима, да се неко не би повредио, а онда и јака конкуренција, па је међу нама разлика била свега десетак, петнаест секунди – рекао је победник војног вишебоја.

Командант Гарде бригадни генерал Миломир Тодоровић, честитајући такмичарима на фер борби, у којој су показали одличне резултате, посебно је истакао да се нико од учесника није повредио током надметања.

Спортско првенство завршено је свечаним спуштањем заставе, које је, по традицији, поверено победнику у војном вишебоју, и бурно поздрављеним наступом београдског Културно уметничког друштва „Лира“, које је извело сплет игара из Србије. ■

В. ВЈЕШТИЋ
Снимио Д. БАНДА

Прва бригада

Шесто спортско првенство Прве бригаде, на којем је учествовало 250 официра, подофицира и професионалних војника, сврстаних у шест такмичарских екипа – Нови Сад 1 и 2, Сремска Митровица 1 и 2, Бачка Топола и Панчево, одржано је 22. и 23. маја у Сремској Митровици. Надметање је отворио бригадни генерал Ђокица Петровић, командант Прве бригаде.

Генерал Петровић истакао је да се спортом и спортским такмичењима развијају храброст и одлучност, као витешке дисциплине које војницима омогућавају да у борбеним дејствима преживе и поразе противника.

Спортска надметања у војном вишебоју, стрељаштву, оријентирингу, атлетици, одбојци и фудзалу организована уз подршку и помоћ градске управе Сремске Митровице, одвијала су се на спортским борилиштима касарне „Бошко Палковљевић Пинки“, стрелишту „Десић“, обронцима Фрушке горе, базенима и стадиону Атлетског клуба „Сирмијум“.

У атлетици, стрељаштву и војном вишебоју доминирала је екипа Нови Сад 1, што је било пресудно да, после два дана спортске борбе, освоји титулу победника у укупном пласману. Друго место изборила је екипа Сремска Митровица 1, која је била најбоља у фудзалу и међу три најбоље екипе у одбојци, атлетици и војном вишебоју. На треће место пласирала се екипа Нови Сад 2, иза које су следиле екипе Панчева, Бачке Тополе и Сремска Митровица 2.

У појединачним пласману најзахтевније дисциплине, војном вишебоју, најбоље резултате остварио је старији водник Негован Ђорђевић из екипе Сремска Митровица 1, испред професионалних војника Радомира Стојановића из екипе Нови Сад 1, члана панчевачке екипе Данијела Николића. ■

Б. М. ПОПАДИЋ

Специјална бригада

Од 16. до 18. маја у касарни „Растко Немањић“ у Панчеву одржано је спортско првенство Специјалне бригаде.

Током три такмичарска дана припадници те елитне јединице надметали су се у војном вишебоју, стрељаштву, оријентирингу, атлетици, одбојци и фудзалу.

Такмичења су одржана на спортским полигонима и теренима касарне, на аутоматизованом стрелишту „Орешац“, Спортском центру „Јабука“ и базену Спортског центра „Младост“ у Панчеву.

Победник првенства у екипној конкуренцији је батаљон за противтерористичка дејства, док је у појединачној конкуренцији војног вишебоја прво место заузео разводник Невен Селаковић. После проглашења резултата, победницима у појединачним и екипним дисциплинама додељени су пехари, медаље и дипломе.

Командант Специјалне бригаде бригадни генерал Илија Тодоров, затварајући првенство, нагласио је да су припадници јединице још једном доказали одличну кондицију, физичке способности, добре међуљудске односе, витешку борбу и фер-плеј. Честитао је најбољим такмичарима, похвалио беспрекорну организацију и наредио старешинама да физичка обука и даље буде у врху приоритета Специјалне бригаде. ■

Првенство у планинском трчању

Међународно војно првенство у планинском трчању, на којем су учествовали такмичари из Албаније, Босне и Херцеговине, Бугарске, Хрватске, Црна Горе, Македоније, Румуније, Словеније и наше земље, одржано је трећи пут заредом 11. и 12. маја у Димитровграду.

У свеукупном пласману, где су се бодовали резултати три најуспешнија такмичара и две такмичарке, прво место освојила је екипа Румуније, друго екипа Србије, док је трећепласирана била екипа Бугарске.

У екипној конкуренцији међу мушкарцима победила је Румунија, друго место освојила је екипа Хрватске, док је нашем тиму – старијем воднику прве класе Игору Вуковићу – капетану Блажи Максимовићу и мајору Александру Нешевском, припало треће место.

Наше представнице потпоручница Невена Јовановић и професионални војници Ксенија Бубњевић, Мариана Чегар Лукић и Наташа Ђулафић трујумфовале су у женској екипној конкуренцији, испред екипа Румуније и Бугарске.

У појединачној конкуренцији најзапаженији резултат наших представника остварила је професионални војник Ксенија Бубњевић, освојивши треће место.

Признања најбољим појединцима и екипама уручили су заменик шефа делегације Србије при CISM генерал-потпуковник Александар Живковић, потпуковник Драган Тодоров, заменик председника општине Димитровград др Васил Велчев и општински сарадник за спорт Александар Андрејевић. ■

З. МИЛАДИНОВИЋ

Регата „Зоран Радосављевић“

Меморијална једриличарска регата „Зоран Радосављевић“, четрнаеста по реду, одржана је 26. и 27. маја на Дунаву и Савском језеру у Београду. У класи „крсташ“ први на циљ стигао је брод АЈК „Београд“ којим је кормиларио Едвард Филипковић. Најуспешнија у класи М-550 „микро“ била је посада ЈК „Поветарац“, с коримиларом Гораном Стевановићем, а у класи једрилица „оптимист“, у којој су учествовали најмлађи такмичари, деца до 15 година, победу је однео Александар Јовановић из АЈК „Београд“. Члан победничке екипе у класи „микро“ био је и кадет Војне академије Влада Трајковић, који је истакао да је учествовање у меморијалној регати која се одржава у спомен на српског официра и pilota за њега велика част. Једриличарске екипе Академије учествовале су у класама „крсташ“ и „микро“. Посаду једрилица чинили су кадети и професионални припадници Војске Србије.

На овогодишњој „Зокијевој регати“ учествовало је око стотину такмичара, на 64 брода. О регуларности такмичара бринуле су судије Једриличарског савеза Србије, које је предводио Драган Кнежевић, а о безбедности су се старали миноловац Речне флотиле у улози регатног брода и спасиоци.

Регату, посвећену једриличару и пилоту-ловцу елитне 127. ескадриле Ратног ваздухопловства Војске Југославије, који је бранити небо наше земље погинуо 26. марта 1999, организовало је удружење „Регата Зоран Радосављевић“, уз помоћ и подршку Министарства одбране и Војске Србије. У организацији манифестације помогли су и Једриличарски савез Србије, Једриличарски клуб „Земун“, Наутички клуб „Палиуа“ и ЈП „Ада Циганлија“ из Београда. ■

Н. ДРАЖОВИЋ

Снимио Г. СТАНКОВИЋ

ЈАВНИ КОНКУРС

за пријем лица из грађанства, у својству војних службеника, у радни однос на неодређено време, у Управу за међународну војну сарадњу Сектора за политику одбране Министарства одбране Републике Србије

1. **један (1) референт за БВС, С2С**, у Групи за Африку и Блиски исток Одељења за билатералну сарадњу,
2. **један (1) референт за БВС, С2С**, у Групи за Азију, Аустралију и Пацифик Одељења за билатералну сарадњу и
3. **два (2) референта за правне послове, С2С**, у Групи за међународно правне послове Одељења за планирање и међународно правне послове.

Општи услови:

- да су кандидати држављани Републике Србије,
- да се против њих не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, односно да нису осуђивани за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест месеци,
- да имају одговарајућу стручну спрему за радно место за које конкуришу,
- да им раније није престајао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа и
- да су здравствено способни за рад у Министарству одбране и Војсци Србије.

Посебни услови:

- за радна места под редним бројевима 1. и 2. могу конкурирати лица која имају:
  - завршен факултет из области друштвених наука,
  - активно познавање енглеског језика и
  - радно искуство на пословима међународне војне сарадње.
- за радно место под редним бројем 3. може конкурирати лице које има:

- завршен Правни факултет,
- активно познавање енглеског језика и
- радно искуство на пословима међународне војне сарадње.

Сагласно одредбама члана 125. Закона о Војсци Србије, између кандидата који испуњавају опште и посебне услове конкурса, првенство под једнаким условима има супружник, односно члан породице погинулог професионалног припадника Војске Србије, погинулог или умрлог од последица повреда задобијених у вршењу службе у Војсци Србије и супружник професионалног припадника Војске Србије премештеног из једног у друго место службовања. Приоритет из овог члана даје се кандидатима који имају једнак број бодова.

За попуну наведених радних места формираће се ранг-листа кандидата, рангирањем кандидата који испуњавају опште и посебне услове конкурса, а рангирање се врши бодовањем.

За формирање ранг-листе кандидата биће прописани општи и посебни критеријуми, укључујући и психолошку процену, која се обавља у складу са захтевима радног места.

Пре пријема у радни однос, за кандидате који испуњавају услове конкурса и уђу у најужи избор, уз њихову писану сагласност биће извршена безбедносна провера.

Сва примљена лица која се први пут примају у службу на неодређено време у државном органу подлежу пробном раду у трајању од 6 (шест) месеци. Пробни рад прати њихов претпостављени, који ће по окончању истог надлежном руководиоцу дати писано мишљење о томе да ли је примљени војни службеник и војни намештенник задовољио на пробном раду. Лицу које не задовољи на пробном раду отказује се радни однос без права на новчану накнаду због отказа.

УЗ ПРИЈАВУ НА КОНКУРС КАНДИДАТИ ОБАВЕЗНО ПРИЛАЖУ:

- CV или кратку биографију;
- оверену фотокопију дипломе о стеченом образовању (оверену у суду или општини);
- оверену фотокопију радне књижице;
- уверење о држављанству (не старије од шест месеци);
- извод из матичне књиге рођених (ако није нови образац, не старији од шест месеци);
- уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности (не старије од шест месеци);
- уверење надлежног МУП-а да кандидат није осуђиван на казну затвора од најмање 6 (шест) месеци (не старије од шест месеци);
- уверење државног органа у којем је кандидат био у служби да му радни однос у државном органу није престајао због теже повреде дужности из радног односа и
- доказ о познавању енглеског језика.

Кандидати који уђу у најужи избор, пре пријема у радни однос доставиће лекарско уверење о здравственој способности.

ИЗБОРНИ ПОСТУПАК:

Изборни поступак ће се спровести само међу кандидатима који испуњавају све услове конкурса за пријем на радно место на које су конкурисали.

Са свим кандидатима, међу којима се спроводи изборни поступак, конкурсна комисија ће обавити разговор и извршиће њихово рангирање према одобреним критеријумима. Позив за разговор и остала обавештења упућују се кандидату на адресу коју наведе у пријави за јавни конкурс.

Одлуку о избору кандидата донеће надлежни старешина и са садржајем исте биће упознати сви кандидати који учествују у изборном поступку.

НАЧИН ПОДНОШЕЊА ПРИЈАВЕ НА КОНКУРС:

Молбе са траженим прилозима се могу поднети непосредно предајом у деловодство Сектора за политику одбране или поштом препоручено на адресу:

СЕКТОР ЗА ПОЛИТИКУ ОДБРАНЕ

Управа за међународну војну сарадњу
Бирчанинова 5, Београд,
са назнаком „За конкурс“

У пријави за конкурс обавезно се наводи име и презиме кандидата, име једног родитеља, ЈМБГ, адреса пребивалишта, адреса на коју се кандидату достављају обавештења, број телефона, радно место на које се кандидат пријављује, досадашње радно и стручно искуство кандидата, подаци о посебним знањима и вештинама и доказ у смислу члана 125. Закона о Војсци Србије.

Рок за подношење пријава за пријем на службу је 8 (осам) дана од дана објављивања конкурса у магазину „Одбрана“.

Неблаговремене, недопуштене, некомплетне и непотпуне пријаве и пријаве уз које нису приложени сви потребни докази на тражени начин неће се узимати у разматрање и биће одбачене закључком против кога се може изјавити жалба, али она не задржава извршење закључка. ■

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ
Управа за кадрове

расписује

ЈАВНИ КОНКУРС

за пријем лица из грађанства, у својству војних службеника, у радни однос на неодређено време, у Војномедицински центар Нови Сад
Управе за војно здравство Министарства одбране Републике Србије

1. **један (1) лекар – специјалиста урологије, ВСС,**
2. **један (1) лекар – специјалиста ортопедије, ВСС и**
3. **један (1) зубни техничар на протези и металу, ССС.**

Општи услови:

- да су кандидати држављани Републике Србије,
- да се против њих не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, односно да нису осуђивани за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест месеци,
- да им раније није престајао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа и
- да су здравствено способни за рад у Министарству одбране и Војсци Србије.

Посебни услови:

- за радно место под редним бројем 1. може конкурисати лице које има:
  - завршен Медицински факултет, специјализацију из урологије и положен стручни испит.
- за радно место под редним бројем 2. може конкурисати лице које има:
  - завршен Медицински факултет, специјализацију из ортопедије и положен стручни испит.
- за радно место под редним бројем 3. може конкурисати лице које има:
  - завршену Средњу медицинску школу, смер зубни техничар на протези и металу и положен стручни испит.

Сагласно одредбама члана 125. Закона о Војсци Србије, између кандидата који испуњавају опште и посебне услове конкурса, првенство под једнаким условима има супружник, односно члан породице погинулог професионалног припадника Војске Србије, погинулог или умрлог од последица повреда задобијених у вршењу службе у Војсци Србије и супружник професионалног припадника Војске Србије премештеног из једног у друго место службовања. Приоритет из овог члана даје се кандидатима који имају једнак број бодова.

За попуну наведених радних места формираће се ранг листа кандидата, рангирањем кандидата који испуњавају опште и посебне услове конкурса, а рангирање се врши бодовањем.

За формирање ранг листе кандидата биће прописани општи и посебни критеријуми, укључујући и психолошку процену, која се обавља у складу са захтевима радног места.

Пре пријема у радни однос, за кандидате који испуњавају услове конкурса и уђу у најужи избор, уз њихову писану сагласност биће извршена безбедносна провера.

Сва примљена лица која се први пут примају у службу на неодређено време у државном органу подлежу пробном раду у трајању од 6 (шест) месеци. Пробни рад прати њихов претпостављени,

који ће по окончању истог надлежном руководиоцу дати писано мишљење о томе да ли је примљени војни службеник и војни намештеник задовољио на пробном раду. Лицу које не задовољи на пробном раду отказује се радни однос без права на новчану накнаду због отказа.

УЗ ПРИЈАВУ НА КОНКУРС КАНДИДАТИ ОБАВЕЗНО ПРИЛАЖУ:

- CV или кратку биографију;
- оверену фотокопију дипломе о стеченом образовању (оверену у суду или општини);
- оверену фотокопију доказа о положеном стручном испиту (оверену у суду или општини);
- оверену фотокопију радне књижице;
- уверење о држављанству (не старије од шест месеци);
- извод из матичне књиге рођених (ако није нови образац, не старији од шест месеци);
- уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности (не старије од шест месеци);
- уверење надлежног МУП-а да кандидат није осуђиван на казну затвора од најмање 6 (шест) месеци (не старије од шест месеци);
- уверење државног органа у којем је кандидат био у служби да му радни однос у државном органу није престајао због теже повреде дужности из радног односа.

Кандидати који уђу у најужи избор, пре пријема у радни однос доставиће лекарско уверење о здравственој способности.

ИЗБОРНИ ПОСТУПАК:

Изборни поступак ће се спровести само међу кандидатима који испуњавају све услове конкурса за пријем на радно место на које су конкурисали.

Са свим кандидатима, међу којима се спроводи изборни поступак, конкурсна комисија ће обавити разговор и извршиће њихово рангирање према одобреним критеријумима. Позив за разговор и остала обавештења упућују се кандидату на адресу коју наведе у пријави за јавни конкурс.

Одлуку о избору кандидата донеће надлежни старешина и са садржајем исте биће упознати сви кандидати који учествују у изборном поступку.

НАЧИН ПОДНОШЕЊА ПРИЈАВЕ НА КОНКУРС:

Кандидати који испуњавају опште и посебне услове конкурса подносе молбу са наведеном документацијом по конкурс, достављањем поштом препоручено на адресу:

Војномедицински центар Нови Сад
Трг Владике Николаја бр. 5, Петроварадин – Нови Сад,
са назнаком „За конкурс за пријем у службу“

или лично у просторијама канцеларије деловодства Управе ВМЦ Нови Сад, на горе наведеној адреси, од 9,00 до 14,00 часова.

У пријави за конкурс обавезно се наводи име и презиме кандидата, име једног родитеља, ЈМБГ, адреса пребивалишта, адреса на коју се кандидату достављају обавештења, број телефона, радно место на које се кандидат пријављује, досадашње радно и стручно искуство кандидата, подаци о посебним знањима и вештинама и доказ у смислу члана 125. Закона о Војсци Србије.

Рок за подношење пријава за пријем на службу је 15 (петнаест) дана од дана објављивања конкурса у Магазину „Одбрана“.

Неблаговремене, недопуштене, некомплетне и непотпуне пријаве и пријаве уз које нису приложени сви потребни докази на тражени начин неће се узимати у разматрање и биће одбачене закључком против кога се може изјавити жалба, али она не задржава извршење закључка. ■

ИНТЕРНИ КОНКУРС

за попуну радног места војног службеника у
Управи за међународну војну сарадњу Сектора
за политику одбране Министарства одбране
Републике Србије пријемом лица из састава
Министарства одбране и Војске Србије у радни
однос на неодређено време

место рада Београд

1. један (1) референт за билатералну војну сарадњу, С2С, у
Групи за Европу Одељења за билатералну сарадњу.

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- да је кандидат држављанин Републике Србије;
- да се против кандидата не води кривичног поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, односно да није осуђиван за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест месеци;
- да има одговарајућу стручну спрему;
- да му раније није престајао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа;
- да је здравствено способан за дужности у Министарству одбране и Војсци Србије;
- да се налази на служби у Министарству одбране и Војсци Србије и
- да нема негативних службених оцена.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- За радно место може конкурисати лице које има:
- завршен факултет из области политичких наука или безбедности,
  - активно познавање енглеског језика и
  - радно искуство на пословима међународне војне сарадње.

На конкурсима могу учествовати сви професионални припадници Војске Србије и државни службеници и намештеници запослени у Министарству одбране Републике Србије, који испуњавају опште и посебне услове конкурса. Предност при запошљавању имаће кандидат који има искуство на пословима радног места за које конкурише.

Уз пријаву на конкурс, која треба да садржи основне личне податке, адресу и контакт телефон, кандидати достављају и:

- CV или кратку биографију;
- извод из матичне књиге рођених (ако није нови образац не старији од 6 месеци);
- уверење о држављанству (не старије од 6 месеци);
- оверену фотокопију дипломе о стеченом образовању (оверену у суду или општини);

– уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак, због кривичног дела за које се гони по службеној дужности (не старије од 6 месеци);

– уверење надлежног Министарства унутрашњих послова Републике Србије да кандидат није кривично осуђиван на казну затвора од најмање шест месеци (не старије од 6 месеци);

– потврду надлежног старешине да кандидат нема негативних службених оцена.

Сви докази о испуњености услова за пријем достављају се као оригинали или оверене фотокопије. Уверења која се прилажу уз молбу, ако нису трајног карактера, не могу бити старија од 6 (шест) месеци. Уколико су наведени докази већ достављени на наведени начин, исти се не морају поново достављати.

Кандидати који уђу у најужи избор, пре пријема у радни однос, доставиће лекарско уверење о здравственој способности.

Пре пријема у радни однос, за кандидате који мењају статус, а испуњавају услове конкурса и уђу у најужи избор, уз њихову сагласност, биће извршена безбедносна провера.

ИЗБОРНИ ПОСТУПАК

Изборни поступак ће се спровести само међу кандидатима који испуњавају све услове конкурса за пријем на радно место.

Са свим кандидатима, међу којима се спроводи изборни поступак, конкурсна комисија ће обавити разговор и извршиће њихово рангирање према одобреним критеријумима. Позив за разговор и остала обавештења упућују се кандидату на адресу која је наведена у пријави за конкурс.

Одлуку о пријему донеће надлежни старешина и са садржајем исте биће упознати сви кандидати који учествују у изборном поступку.

НАЧИН ПОДНОШЕЊА ПРИЈАВЕ

Молбе са траженим прилозима се могу поднети непосредно предајом у деловодство Сектора за политику одбране, или поштом препоручено на адресу:

СЕКТОР ЗА ПОЛИТИКУ ОДБРАНЕ

Управа за међународну војну сарадњу

Бирчанинова 5, 11000 Београд

са знаком „За конкурс“.

У пријави за конкурс обавезно се наводи име и презиме кандидата, име једног родитеља, ЈМБГ, адреса пребивалишта, адреса на којој се кандидату достављају обавештења, број телефона, садашње радно место и стручно искуство, подаци о посебним вештинама и знањима.

Рок за подношење молби је 8 дана од дана објављивања у магазину „Одбрана“.

Неблаговремене, недопуштене, неразумљиве или непотпуне пријаве, уз које нису приложени сви потребни докази на тражени начин, неће се узимати у разматрање и биће одбачене закључком против кога се може изјавити жалба. ■

ИЗАБРАНА ПАРТИЈА

ЛОШ ЛОВАЦ

Тараш – Ноа
Хамбург, 1885.

1. е4 е6 2. д4 д5 3. Сц3 Сф6 4. е5 Сфд7 5. Сце2 ц5 6. ц3 Сцб 7. ф4 цд4 8. цд4 Лб4 9. Лд2 Дб6 10. Сф3

У овој класичној партији црни примењује Француску одбрану. Главни проблем тог отварања, као што ће се и овде показати, јесте црни белопољац. Видећемо како велики позициониста Тараш на поучан начин користи лош положај противничког ловца.

10...0-0 11. Лб4 Дб4 12. Дд2 Сб6 13. Сц3 Тд8 14. Сб5! Лд7 15. Сд6 Тб8 16. Тц1 Дд2 17. Кд2 Сц8 18. Сб5 а6 19. Сц3

То је позиција где црни белопољац нема игру, јер је затворен сопственим пешацима. Бели ће водити акцију на краљевом крилу.

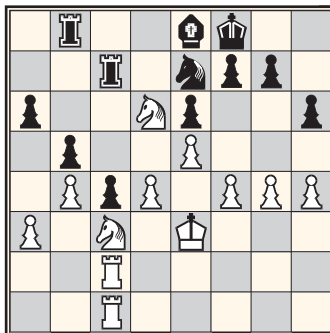
19...Сде7 20. Лд3 Тбц8 21. б3 Сб4 22. а3 Сбц6 23. б4

Не би за белог било добро 23. Са4 Са5! 24. Сц5 Тц5 25. тц5 Сб3 26. Ке3 Сц5 27. цц5 Лб5! и не само да би се ловац активирао, већ би црни стајао боље.

23...х6 24. х4 Сб8 25. Ке3 Тц7 26. Тц2 Тдц8 27. Тхц1 Кф8 28. г4 Ле8 29. Сд2 Сд7 30. Сб3 Сб6 31. Сц5 Сц4 32. Лц4 дц4 33. С5е4

Грешка би било 33. С3е4? Сд5

33...б5 34. Сд6 Тб8

Бели: Ке3, Тц1, Тц2, Сц3, Сд6, а3, б4, д4, е5, ф4, г4, х4

Црни: Кф8, Тб8, Тц7, Ле8, Се7, а6, б5, ц4, е6, ф7, г7, х6

Црни има слободног пешака на ц-линији, који би у завршници могао бити опасан, али његов ловац још „ништа не ради“, за разлику од разиграване коњице, белог, који у јуриш креће пешадијом.

35.ф5! Лд7 36. Тф2 Сд5 37. Сд5 ед5 38. г5 х5 39. Тцф1 Кг8 40. г6 ф6 41. Те2 Лцб6 42. Тфе1 Тд8 43. Кф4 фе5 44. Те5! Кф8 45. Сф7 Те8 46. Сг5 Тце7?

Превид у потпуно изгубљеној позицији. На 46...Те5 47. де5 Те7 48. ф6! гф6 49. еф6 Те1 50. Сх7 Ке8! 51. ф7 Кд7 52. ф8Д Тф1 53. Кг5 Тф8 64. Сф8 Ке7 55. г7 Кф7 56. Кх6 Кг8 57. Сг6 итд.

47. Сх7

1:0

КОЊИЋЕВ СКОК

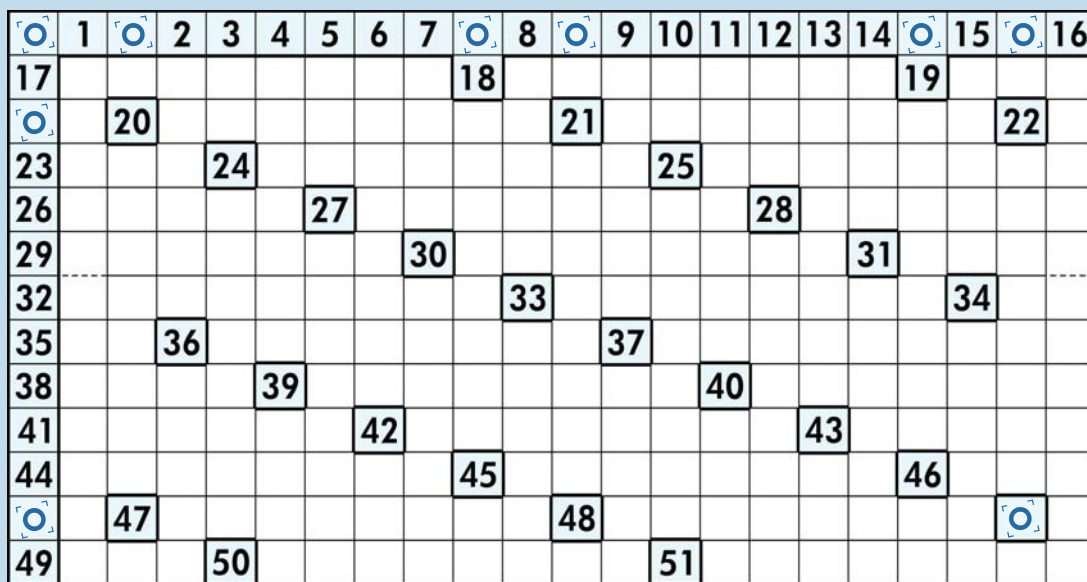
Крените од обележених поља, као скакач у шаху, по путањи у облику слова Г, тако да добијете две народне пословице.

Ни-	ци-	-ти.	-ча
	на-	-је-	-же
-је-	-ко	-ла-	-си-
-ми-	-ту	мо-	сви-
не	-лом	-је-	ко-

Бо-	-га	-ти.	за-
	-по-	не-	-бро-
слу-	-ље	-ву	-да-
-ви-	-го	до-	-ти
је	-жи-	-је-	рђа-

Решење судоку – водоравно: 3, 8, 2, 5, 6, 6, 9, 5, 3, 1, 5, 6, 2, 8, 9, 8, 5, 1, 2, 9, 6, 4, 9, 3, 6, 1, 8, 5, 6, 3, 8, 4, 7, 1, 5, 1, 6, 2, 7, 2, 8, 9, 5, 4, 3, 4, 1, 8, 5.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА - ВОДОРАВНО: весларка, капетани, раф, о, путарина, Лаошанка, р, ЈСО, епидерма, Саксонке, неман, састанак, Раскин, арестат, теретана, Монк, кантатина, ираниста, Ес, РС, атоналан, настајати, акса, назарени, Киланин, јемци, анамисти, Ацика, ироничар, маститис, лат, н, Баралифи, кикотати, р, Ана, крањисти, анаконда.

Припремио Жарко ЂОКИЋ

ВОДОРАВНО:

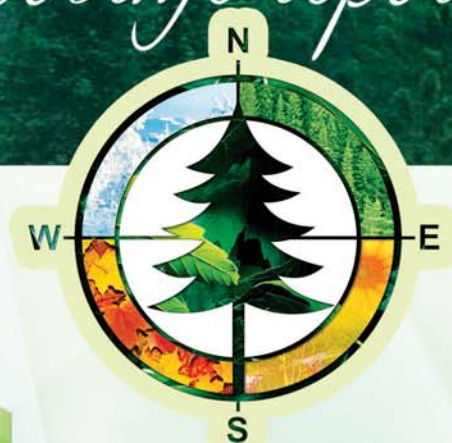
17. Водена стена, весларица, 18. Официри капетанског чина, 19. Полица на зиду, 20. Накнада за коришћење пута, друмарина, 21. Становница Лаоса, 23. Јединица за специјалне операције (скр.), 24. Горњи слој коже (грч.), 25. Становнице Саксоније, 26. Змај, аждаја, 27. Скуп људи, састајање, 28. Енглески сликар и критичар уметности, Џон, 29. Правно: лице против кога се тражи стављање забране, 30. Вежбаоница дизача терета, 31. Цез пијанист, Телонијус, 32. Мала кантата (муз.), 33. Стручњак за иранистику, 34. Символ ајнштајнијума, 35. Република Србија (скр.), 36. Безгласан (грч.), 37. Постајати, стварати се, 38. Фигура у уметничком клизању, 39. Присталице пијетистичко-баптистичке секте, 40. Бивши председник МОК-а, лорд Мајкл, 41. Јелове шуме, 42. Летописци, хроничари, 43. Аца одмила, 44. Заједљив писац, ирониста, 45. Запаљење млечне жлезде (мед.), 46. Латина (песн.), 47. Насеље у близини Бања Луке, 48. Гласно се смејати, 49. Име тенисерке Ивановић, 50. Руковаоци краном, 51. Велика змија из породице боа.

УСПРАВНО:

1. Гранично подручје Хабзбуршке монархије за одбрану од Османског царства, 8. Јуна 1871. године аустроугарски цар Франц Јозеф I објавио одлуку о њеном укидању 2. Успомена, 3. Ауто-ознака Лучана, 4. Покушај убиства, 5. Резервни алат и прибор (скр.), 6. Име певачице Агилере, 7. Вердијева опера, 8. Улазнице, 9. Израђивач планова, 10. Други и први самогласник, 11. Област у Италији, 12. Покривач од абе, 13. Крађом накупити, 14. Индустрија сатова (скр.), 15. Ранкин имењак, 16. Бивши глумац и певач („Главооки“), 18. Који није сталан, 19. Становник насеља на Космају, 20. Војни заповедник у Османском царству, 21. Женско име, 22. Део динамике, 24. Велики астал, 25. Следбеници атанизма, 27. Особа атоничне грађе, 28. Тон мале фреквенције, 30. Филм Луиса Буњуела, 31. Таласић, 33. Један од Диминих мускетара, 34. Састојак неких боја, 36. Слободан одмила, 37. Који су мале висине, 39. Циркус, 40. Тихомир одмила, 42. Аждаја, неман, 43. Италина одмила, 45. Двадесеттреће и 10. слово азбуке, 46. Показна заменица, ово.

7 dana na 7^{mesečnih} rata

*Mesto
gde počinje lepota*

u
hotelima
na planini

TARI i VRNJAČKOJ BANJI

HOTEL
OMORIKA

sa depadansom JAVOR

tel. 031 593 901, 031 593 530 fax. 031 593 546
e-mail: planinatara@ptt.rs www.hotelitara.com

HOTEL
BELI BOR

tel. 031 593 598, 031 593 852, 031 593 530 fax. 031 593 582
e-mail: planinatara@ptt.rs www.hotelitara.com

korišćenje bazena, saune i teretane je bez nadoknade

HOTEL
BREZA

tel. 031 593 598, 031 593 852, 031 593 530 fax. 031 593 582
e-mail: info@hotelbreza.rs www.hotelbreza.rs

korišćenje bazena je bez nadoknade

PLAĆANJE: ČEKOVIMA

ADMINISTRATIVNOM ZABRANOM

Informacije na telefon:
Vojna turistička agencija 011/2636 535, 32 03 342
Tara - služba prodaje 031/ 593 530
Hotel "BREZA" Vrnjačka Banja 036/ 612 400

Покупи 50%

Тврди повез, ф. 20×29, 288 стр.
Шифра: 111047
Цена 2.160,00 дин.
Са попустом 1.080,00 дин.

Тврди повез, ф. 20×29, 216 стр.
Шифра: 111049
Цена 1.890,00 дин.
Са попустом 945,00 дин.

Тврди повез, ф. 20×29, 240 стр.
Шифра: 111050,
Цена 1.998,00 дин.
Са попустом 999,00 дин.

Тврди повез, ф. 20×29, 160 стр.
Шифра: 111052
Цена 1.620,00 дин.
Са попустом 810,00 дин.

Тврди повез, ф. 20×29, 364 стр.
Шифра: 111057
Цена 2.646,00 дин.
Са попустом 1.323,00 дин.

Тврди повез, ф. 20×29, 358 стр.
Шифра: 111062
Цена 2.646,00 дин.
Са попустом 1.323,00 дин.

Тврди повез, ф. 20×29, 248 стр.
Шифра: 111067
Цена 2.106,00 дин.
Са попустом 1.053,00 дин.

Тврди повез, ф. 20×29, 180 стр.
Шифра: 111068
Цена 1.728,00 дин.
Са попустом 864,00 дин.

*Комплет
8.397,00 дин.
на 8 месечних рата*

НАРУЏБЕНИЦА МЦ „ОДБРАНА“

Браће Југовића 19, 11000 Београд • тел. 011/3201-995, 3241-009
Телефакс: 011/3241-363 • Жиро-рачун: 840-312849-56

Купац _____

ЈМБГ _____, број личне карте _____

издате у МУП _____

Адреса становања: _____

Телефон: _____

Потпис наручиоца _____

Наручујем следећа издања (навести шифру/ количину):

у укупној вредности од _____ динара.

Издања ћу платити (заокружити број):

1. одједном (плаћање унапред)

2. на кредит у _____ месечних рата (највише 8) по _____ дин.

(мин. рата 1.000,00 дин.), путем административне забране.

Код плаћања унапред послати доказ о уплати целокупног износа, након чега испоручујемо књиге. Купци на кредит достављају попуњен и оверен образац административне забране. Купљена издања биће достављена путем Пост експреса, на терет купца.